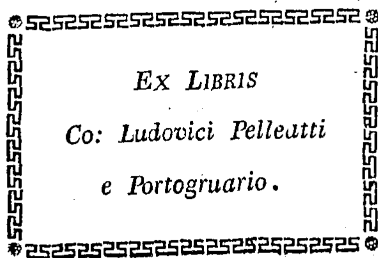

EX LIBRIS
Co: Ludovici Pelleatti
e Portogruario.

XII - 42

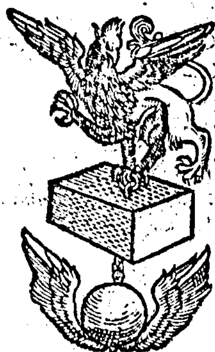
Incomplete

AESOPI PHRYGIS, ET ALIORVM FABVLAE.

Quorum nomina sequenti pagella uidere licet.

hic liber est mei [illegible]

APVD SEB. GRYPHIVM
LVGDVNI.
1548.

hic liber est [illegible]

FABVLARVM QVAE HOC IN LIBRO CONTINENTVR

interpretes, atq; autores.

AESOPI FA-BVLATORIS VITA,

E Græca Maximi Planudis Latina facta.

RERVM humanarum naturam persecuti sunt & alij, & posteris tradiderunt: Aesopus uerò uidetur nõ absq; diuino afflatu cùm moralem disciplinã attigisset, magno interuallo multos eorum superasse, etenim neq; definiendo, neq; ratiocinando, neque ex historia, quam ante ipsius ætatem tulit tempus, admonendo, sed fabulis penitus erudiendo sic audientium uenatur animos, ut pudeat ratione præditos facere, aut sentire, quæ neq; aues, neq; uulpes: & rursus non uacare illis, quibus pleraque bruta tempore prudenter uacasse finguntur: ex quibus aliqua pericula imminentia effugerunt, aliqua maximam utilitatem in opportunitatibus consecuta sunt. Hic igitur, qui uitam suam philosophicæ Reipub. imaginem proposuerat, & operibus magis quàm uerbis philosophatus, genus quidem traxit ex Ammorio oppido Phrygiæ, cognomẽto Magnæ, sed fortuna fuit seruus. Quare & magnopere mihi uidetur Platonis illud in Gorgia pulchrè simul & uerè dictum: Plerunq; enim hæc, inquit, contraria inter se sunt, natura simul, ac lex. Nam Aesopi animum natura liberum reddidit: sed hominũ lex corpus in seruitutem tradidit. Potuit tamen ne sic quidem animi libertatem corrumpere. Sed quamuis ad res uarias, & in

diuersa loca transferret corpus, à propria tamen sede illum traducere non potuit. Fuit autem non solum seruus, sed & deformissimus omnium suæ ætatis hominum. nam acuto capite fuit, pressis naribus, depresso collo, prominentibus labris, niger (unde & nomen adeptus est: idem enim Aesopus, quod Aethiops) uentrosus, ualgus, & incuruus, fortasse & Homericum Thersiten turpitudine formæ superans. Hoc uerò omnium in eo pessimũ erat, tardiloquentia, & uox obscura simul, & inarticulata. Quæ omnia etiam uidentur seruitutem Aesopo parasse. Etenim mirum fuisset, si sic indecenti corpore potuisset seruientium retia effugere. Sed corpore sanè tali, animo uerò solertissimo natura extitit, & ad omne commentum felicissimus. Possessor igitur ipsius tanquam ad nullum domesticum opus commodum, ad fodiendum agrum emisit. Ille uerò digressus alacriter operi incumbebat, Profecto. uerò aliquando & hero ad agros, ut inspectionem operarum faceret, agricola quidã ficos egregias decerptas dono tulit. Ille uerò fructus delectatus pulchritudine, Agathopodi ministro (hoc enim erat nomen puero) seruare iussit, ut sibi post balneum apponeret. Cum uerò ita euenisset, atq; Aesopus ob quandam necessitatem ingressus esset in domum, occasione capta Agathopus consilium huiusmodi conseruo cuidam offert, Impleamur, si placet, ficubus heus tu: & si herus noster has requisierit, nos contra Aesopum testificabimur ambo, quòd in domum ingressus sit, ficusq; clàm comederit: & super uero fundamento, uidelicet quòd domum ingressus sit, multa mendacia struemus. neq; enim quicquam poterit unus contra duos, præsertim cum sine probationibus ne mutire quidem audeat. Viso uerò hoc, ad opus accesserũt, & ficus deuorantes, dicebant in singulis cum risu, Væ tibi

infelix

infelix Aesope. Cum igitur herus redijsset a lauacro, & ficus petijsset, audiuisset autem quod Aesopus eas comedisset, Aesopum cum ira iubet uocari, & uocato ait, Dic mihi ô execrande, ita me contempsisti, ut in penarium ingredereris, & paratas mihi ficus comederis? Ille audiebat quidem, & intelligebat; loqui autem nullo modo poterat ob linguæ tarditatem. Cum iam uerberandus esset, & delatores uehementiores instarent, procumbens ad heri pedes, ut sustineret se parum, orabat. Cum autem cucurrisset, & tepidam aquam attulisset, eam bibit: & digitis in os demissis, humorem solum reiecit: nondum enim cibum attigerat. Orabat igitur ut idem & accusantes facerent, quo manifestum fieret, quisnā ficus dissipasset. Herus autem ingenium hominis admiratus, sic facere & alios iussit. Illi autem deliberauerant bibere quidem aquam, non tamen demittere in guttur digitos, sed per obliqua maxillarum eos circunferre. Vixdum autem biberant, cum tepida illa aqua, nausea potis inducta, effecit ut sponte fructus redderetur. Tūc igitur ante oculos posito maleficio ministrorum, & calumnia; herus iussit eos nudos flagris cædi. Illi uerò cognouerunt manifeste dictum illud: Qui in alterum dolos struit, sibi inscius malū fabricat. Sequenti uerò die hero in urbem reuecto, Aesopo uerò fodiente, quemadmodum iussus fuerat, sacerdotes Dianæ, siue alij quipiam homines cum à uia aberrassent, Aesopum nacti, per Iouem hospitalem obsecrabant hominem, ut quæ in urbem duceret, uiam ostenderet. Ille cum sub umbram arboris uiros adduxisset prius, & frugalem apposuisset cœnam, inde & dux factus ipsis, in quam quærebant uiam induxit. Illi autem tum ob hospitalitatem, tum quòd dux eorum fuisset, mirum in modum uiro deuincti, manus in cœlū eleuarunt, & precibus benefacto-

rem remunerati sunt. Aesopus uerò reuersus, inq; somnum lapsus ob assiduum laborem & aestum, uisus est uidere Fortunam astantem sib, & solutionem linguae sermonisq; cursum, & eam quae fabularũ est, doctrinã largiri. Statim igitur excitatus ait, Papae ut suauiter dormiui: sed & pulchrã somniũ uidere uisus sum. ecce, expeditè loquor, bos, asinus, rastrum. Per Deos intelligo unde mihi bonum accesserit hoc: quoniam enim pius fui in hospites, propitium numen consecutus sum. Ergo benefacere, bona plenum est spe. Sic igitur Aesopus laetatus facto rursum coepit fodere. Praefecto agri (Zenas erat ipsi nomen) ad operarios profecto, & horum unum, quoniam leuiter errauerat in opere, uirga uerberãte, Aesopus statim exclamauit, Homo cuius gratia eum, qui nullam iniuriam fecit, sic uerberas? & omnibus temere plagas ingeris quotidie? omnino renuntiabo haec hero. Zenas autem haec ab Aesopo audiens, obstupuit nõ mediocriter, secumq; ait, Quòd Aesopus loqui coeperit, nulla mihi utilitas erit; praeuertam igitur ipse, & accusabo eum coram domino, antè quàm hoc ipsum faciat, & me herus procuratione priuet. His dictis, in urbem uectus est ad dominum. Caeterùm turbatus cùm accessisset: Salue, inquit, here. Ille uerò: Quid perturbatus ades? inquit. Et Zenas, Res quaedam monstrosa in agro contigit. At herus, Nunquid arbor praeter tẽpus fructũ tulit? aut iumentum aliquod praeter naturam genuit? Et ille, Non ita, sed Aesopus qui antea erat mutus, nunc loqui coepit. Ad haec herus, Sic tibi nihil boni fiat hoc existimanti monstrum esse. Ille autem: Sanè, inquit: nam quae in me contumeliosè dixit, sponte praetereo here: in te autẽ et Deos intolerabiliter cõuiciatur. His ira percitus herus, Zenae ait, Ecce tibi traditus est Aesopus, uẽde, dona, quod uis de eo, fac. Cùm Zenas autẽ in potestate sua accepisset

cepisset Aesopum, quodq; in eum haberet imperium, el renuntiasset ille, Quodcunq; uisum tibi fuerit, inquit, effice. Accidit autem, cum uir quidam iumenta uellet emere, & propterea per agrum illum iter faceret, Zenam rogauit. Ille, Iumentum, inquit, mihi uendere non licet, sed mancipium masculum: quod si uis emere, adest. Cum uerò mercator iußisset ostendi sibi seruulum, & Zenas Aesopum accersisset, mercator uidens ipsum, & cachinnatus: Vnde tibi, inquit ad Zenam, hæc olla? utrum truncus est arboris, an homo? hic nisi uocem haberet, fermè uideretur uter inflatus. Quare mihi iter interrupisti huiusce piaculi gratia? His dictis, iter suum prosequebatur. Aesopus uerò insecutus ipsum: Mane, inquit. Ille autem conuersus: Abi, inquit, à me sordidißime canis. Aesopus autem, Dic mihi, cuius rei causa huc uenisti? Et mercator, Sceleste, ut aliquid boni emerem: te quòd inutilis & marcidus sis, non egeo. Aesopus contrà, Eme me; & si qua est fides, multum te iuuare potis sum. Ille, Qua in re à te iuuari poßem, cum sis odium penitus? Et Aesopus, Non'ne adsunt tibi pueruli domi turbulenti, & flentes? his præfice me pædagogum: omnino eis pro larua ero. Ridens igitur de hoc mercator, inquit Zenæ, Quanti malum hoc uendis uas? Ille uerò, Tribus, inquit, obolis. Mercator autem statim tres obolos soluit, dicens, Nihil expendi, & nihil emi. Quum igitur iter fecissent, ac peruenissent in suam domũ, pueruli duo, qui adhuc sub matre erant, Aesopo uiso perturbati exclamauerunt. Aesopus autem statim mercatori inquit, Habes meæ pollicitationis probationem. Ille uerò ridens ingressus, inquit, Saluta conseruos tuos. Introgressum autem, ac salutantem uidẽtes illi, Quodnã malũ nostro hero, inquiunt, contigit, ut seruulum adeò deformẽ emerit? Sed ut uidetur, pro fascino domus hũc

 emit.

emit. Non multo uerò pòst & mercator ingressus, apparari res ad iter seruis iußit, quòd postridie in Asiam profecturus esset. Illi igitur statim uasa distribuebant. At Aesopus rogabat leuißimum onus sibi concedi tanquam nuper empto, & nondum ad hæc ministeria exercitato. His autem & si nihil tollere uellet, ueniam præbentibus, ille non oportere dixit omnibus laborantibus, se solum inutilem esse. His quod attollere uellet permittentibus, huc & illuc cùm circunspexisset, & uasa congregasset diuersa, saccos, & stramenta, & canistros, unum canistrum panis plenum, quem duo baiulare debebant, sibi imponi iubet. Illi autem ridentes, & nihil esse stultius illi hoc scelesto inquietes, qui cùm paulò antè leuißimũ postularat tollere onus, nunc omnium grauißimum elegisset: oportere tamen desiderium eius explere: sublatum canistrum imposuerunt Aesopo. Ille uerò humeris onere grauatis huc & illuc dimouebatur. Hunc uidens mercator, admiratus est, & inquit, Aesopus cùm ad laborandum promptus sit, iam suum pretium persoluit, iumenti enim onus sustulit. Cùm uerò hora prandij diuertissent, Aesopus iussus panes dispensare, semiuacuum canistrũ multis comedentibus fecit: Vnde etiam post prandium leuiore onere facto alacriùs incedebat. Verùm uespere quoq; illic, quò diuerterāt, pane distributo, postera die uacuo omnino in humeros sublato canistro, primus omniũ ibat, & conseruis, qui hũc animaduerterẽt præcurrentẽ, dubiũ faceret, utrum putridus esset Aesopus, an quis alius: & illi cùm cognouissent eũ esse, admirarentur, quòd denigratus homuncio solertius omnibus fecisset, quoniã qui facilè absumerentur panes, sustulisset, cùm illi stramenta, & reliquã supellectilem baiularent, quæ ea non sit natura, ut sic absumatur. Mercator itaque cùm esset Ephesi, alia quidem mancipia

cum

cum lucro uendidit: remanserunt autem ei tria, Grammaticus, Cantor, & Aesopus. Cùm uero quidam ex familiaribus ei suasisset, in Samum ut nauigaret, tanquam ibi cum maiore lucro diuenditurus seruulos, persuadet. Cùm autem mercator peruenisset in Samum, Grammaticũ quidem & Cantorẽ, utrũq; noua ueste indutũ statuit in foro: sed Aesopum quoniam nulla ex parte poterat ornare (totus enim erat mendosus) ueste ex sacco ei circumposita, medium inter utrunq; constituit, ut & uidentes stuperent, dicentes, Vnde hæc abominatio, quæ & alios obscurat? Aesopus autem quamuis à multis morderetur, stabat tamen audacter in ipsos intuens. Xanthus uerò philosophus habitans tunc Sami profectus in forum, & uidens duos quidem pueros cum ornatu astantes, medium uerò horum Aesopum, admiratus est mercatoris commentũ: nanq; turpem in medio collocauerat, ut appositione deformis, pulchriores seipsis adolescentuli apparerent. Propius autem astans, percontatus est Cantorem cuias esset. Et is, Cappadox. Tum Xanthus, Quid igitur scis facere? Hic, Omnia. Atque ad hæc Aesopus risit. Discipuli uerò, qui cũ Xantho una erant, ut uiderunt ipsum risisse, & ostendisse dentes, statim aliquod monstrum uidere arbitrati sunt. Vno autem dicente, Certè hernia est, dentes habens: Alio uerò, Quid nam uidens risit? Alio, non risisse, sed riguisse: omnibus autem uolentibus cognoscere cur risisset, unus ipsorum accedens, Aesopo inquit, Cuius rei gratia risisti? Et is, Abscede marina ouis. Illo uerò confuso funditus eo sermone, repenteq; secedente, Xanthus inquit mercatori, Quanto pretio Cantor? Illo autem mille obolis respondente, ad alterum iuit, immenso audito pretio. Atqui & hunc rogante philosopho, cuias nam foret, & audito Lydum esse, rursusq; rogante, Quid ergo

scis facere? & illo dicēte, Omnia, iterum risit Aesopus. Ex scholasticis autē quodā dubitante, quidnam hic ad omnes ridet? Alius ei dixit, Si uis & tu marinus hircus uocari, roga. Xanthus autem rursus rogauit mercatorem, Quanto pretio Grammaticus? Et ille, Tribus millibus obolorum, respondit. Aegre tulit Philosophus immensum pretium, & auersus discedebat. Scholasticis autē petentibus, an non placuerint ei seruuli: Næ, inquit, sed decretum est, nō emere mancipium pretiosum. Vnus autē ipsorum dixit, Si hæc ita se habent, igitur turpē hunc quin emas, nulla lex uetat: idem enim & hic ministerium afferet, & nos pretiū huius impendemus: ad hæc Xanthus ait, Ridiculum esset, uos soluisse pretium, me autem seruum emisse: alioqui & uxorcula mea mundiciæ studiosa, non ferret à deformi seruulo seruiri sibi. At scholastici rursus dixerunt, in promptu est sententia, ne parcatur fœminæ, tunc Philosophus, Faciamus prius periculum, an sciat aliquid, ne & pretium incassum pereat. Adiens igitur Aesopum: Gaude, inquit. Et ille, Num nam tristabar? Et Xanthus, Saluto te. Ille autem, Et ego te. Xanthus unà cum alijs inexpectato, & prompto responso stupefactus rogauit, Cuias es? Ille, Niger. Et Xanthus, Non hoc inquā, sed unde natus sis. Et is, Ex uentre matris meæ. Non hoc dico, sed in quo loco natus sis. Et ille, Non renunciauit mihi mater mea, utrum in sublimi loco, an in humili. Et philosophus, Quid uerō facere nosti? Ille, Nihil. Et Xanthus, Quomodo? Quoniam hi omnia nosse professi sunt, mihi autem reliquerunt nihil. Atq; his scholastici uehementer delectati, Per diuinam prouidentiam, dixerunt, ualde bene respondit: nullus enim est homo, qui omnia norit: & propterea scilicet risit. Rursus igitur Xanthus inquit, Vis emam te? Et Aesopus, Me hac in re consultore eges? Vtrum

tibi uidetur melius, aut emere, aut non, fac: nullus enim quidquam ui facit. hoc in tua positum est uoluntate: & si uolueris, crumenæ ianuam aperiens, argentum numera: sin uerò minimè, ne cauillare. Rursus igitur scholastici inter se dixerunt, Per deos superauit præceptorem: Xanthus uerò cum dixisset, Si emero te, fugere uoles? Ridens Aesopus ait, Hoc si uoluero facere, nullo modo utar te consultore, ut & tu paulò ante, me. Et Xanthus, Bene dicis, sed deformis es. Et ille, Mentem inspicere oportet ò philosophe, & non faciem. Tunc mercatorem adiens Xanthus, inquit, Quanti hunc uendis? Et ille, Vt uituperes meas merces, ades, quoniam te dignis omißis pueris, deformē hunc eligis: alterum horum eme, hunc autem auctarium accipe. Et Xanthus, Non certe, sed hunc. Et mercator, Sexaginta obolis eme. At scholastici confestim collatos exposuerunt: Xanthus autem possedit. Itaq; publicani uenditione cognita, aderant indignātes, quis uēdiderit, quis emerit: at cū puderet utrunq; se pronunciare propter uilitatem pretij, Aesopus stans in medio exclamauit, Qui uenditus est, ego sum: qui emit, hic: qui uendidit, ille. si uerò ipsi tacuerint, ego igitur liber sum. publicani uerò diffusi gaudio, donato Xantho uectigali, abierunt. Aesopus igitur sequebatur in domum euntem Xanthum. Cum meridianus autē æstus esset, Xanthus inter deambulandum pallium trahendo mingebat. Quod uidens Aesopus, uestibus illius apprehensis retro, ad seipsum traxit, atq; inquit, Quàm celerrimè me uende, quoniam fugiam. Et Xanthus, Quamobrē? Quoniam, inquit, non possem tali seruire hero. si enim tu, qui herus es, & neminē times, tamē relaxationē non præbes naturæ, sed eundo mingis: si obtigerit seruū me ad ali-

quod

quod mitti ministeriū, & inter eundū tale quid exigat natura, necesse omnino fuerit uolādo cacare. Et Xāthus, Hoc te turbat? tria mala uolens euitare, eundo mingo. Et ille, Quæ? Et hic, Stanti mihi, caput perußisset sol: pedes uerò terræ solum torridū: lotij autē acrimonia, olfactum offendisset. Tunc Aesopus, Vade, persuasisti mihi. Postquam autem domi fuerunt, Xanthus iubens Aesopo manere ante uestibulum, quoniam elegantiusculā esse sibi mulierculam sciebat, neq; oportere ilico talem turpitudinem ei ostendi, antè quàm aliquis ipsi urbana diceret: ipsi ingressus dicit, Domina, non etiam posthac obijcies ministerium, quod mihi tuæ pedissequæ præstant: iam enim & ego puerum tibi emi, in quo uidebis pulchritudinem, qualem nunquam uidisti, qui et iam ante uestibulum stat. & ille quidem hæc. Pedissequæ autem uera existimantes, quæ dicta fuerant, inter se non mediocriter contendebant, cuinam ipsarū sponsus nuper emptus futurus sit. Xanthi uerò uxore intrò uocari nouitium iubente mancipium, una ex alijs magis accelerans, & ut arrabonem uocationem arripiens, nouitium seruum egressa accersebat. Et illo dicente, Ecce ego adsum: stupefacta, Tu, inquit, es? Et hic, Næ. Et illa, Sine inuidia, ne ingrediaris intrò; omnes alioqui fugient. Alia tamen egressa, cumq; intuita, Cædatur tua, inquit, facies, & huc ingredere, sed ne appropinques mihi. Ingressus stetit coram domina: quæ cum eum uidisset, oculos auertit ad uirum, inquiens, Vnde mihi hoc monstrum attulisti? abijce ipsum à facie mea. Et ille, Satis tibi domina: ne meum submorde nouitium seruum. Hæc autem, Videris Xanthe me perosus, aliam inducere uelle: & fortè dum pudet dicere mihi ut tua domo abscedam, canicipitem mihi hunc apportasti, ut eius ægre latura ministerium fugiam. Da igi-

tur mihi dotem meam, atque ibo. Ad hæc Xantho increpante Aesopum tanquam in itinere urbana quædam locutum de mictu inter eundum, nunc uerò mulieri nihil dicentem, Aesopus ait, Proijce ipsam in barathrũ. Et Xanthus, Tace scelus, an nescis me hãc, ut meipsum, amare? Et Aesopus, Amas mulierculam? Et ille, Admodum quidem, fugitiue. Ad hæc Aesopus, pulsato medio pede, ualde exclamauit, Xanthus philosophus uxorius est. Et uersus ad suam dominam ait, Tu ô domina uelles philosophum emisse tibi seruum iuuenem, bono habitu, uigentem, qui te nudam in balneo spectaret, & tecum luderet in dedecus philosophi? O Euripedes, aureum ego tuum inquam os, talia dicens, Multi impetus fluctuum marinorum, multi fluminum, & ignis calidi flatus: dura res paupertas, dura & alia infinita: tamen nihil æque durum, ut mulier mala. Tu uerò ô domina philosophi uxor à pulchris adolescentulis tibi ut ministretur noli, ne quo pacto contumeliam uiro tuo inflixeris. Illa hæc audiens, cum nihil contradicere posset, Vnde uir, inquit, pulchritudinem hanc uenatus es? sed & loquax putridus hic uidetur, & facetus, reconciliabor igitur ei. Tum Xanthus, Aesope, reconciliata est tibi tua hera. Et Aesopus ironicè loquens, Magna res, inquit, placare mulierem. Et Xanthus, Tace posthac, emi enim te ad seruiendum, non ad contradicendum. Postera die Xanthus Aesopo sequi iusso, ad hortum quendam iuit empturus olera. Cum uerò olitor fasciculum olerum messuisset, accepit Aesopus. Xantho autem soluturo iam hortulano pecuniam, hortulanus, Sine, inquit, here, unum problema à te desidero. Et Xanthus, Quidnam? Tum ille, Quid ita, ut quæ à me plantantur olera, quamuis diligenter & fodiantur, & irrigentur, tardum tamen suscipiunt incrementum

mentum:quibus uerò spontanea e terra pullulatio, etsi nulla cura adhibetur, ijs tamē celerior germinatio? Xanthus igitur (licet philosophi quæstio foret) cùm nihil aliud sciret dicere, A diuina prudentia & hoc inter cætera gubernari inquit. Aesopus uerò (aderat enim) risit. Ad quem philosophus, Rides'ne, an derides? Et Aesopus, Derideo, inquit, sed non te, uerùm qui te docuit. Quæ enim à diuina prouidentia fiunt, hæc à sapientibus uiris solutionem sortiuntur: oppone itaq; me, & ego soluam problema. Interim itaq; Xanthus cōuersus inquit olitori, Minimè omniū decens est ô amice, me, qui in tantis auditorijs disceptauerim, nunc in horto soluere sophismata: puero autem huic meo, qui consequentia multorum callet, si proposueris, solutionem consequêris quæsiti. Et olitor, Hic turpis literas nouit? ô infelicitatem. sed narra ô optime, si quæsiti declarationem nosti. Et Aesopus: Mulier, inquit, cum ad secundas nuptias iuerit, liberis ex priore uiro susceptis, si uirum quoq; inuenerit filios ex priore uxore genuisse, quos ipsa filios adduxit, horum mater est: quos inuenit penes uirum, horum est nouerca. multam igitur in utrisq; ostendit differentiam: nam quos ex se genuit amāter & accuratè nutrire perseuerat, alienos uerò partus odit, & inuidia utens, illorum cibos diminuens, suis addit filijs. Illos enim natura quasi proprios amat: odio autem habet, qui uiri sunt, quasi alienos. Eodem modo & terra, eorum quæ ipsa ex se genuit, mater est: quæ autem tu plantas, horum est nouerca: huius rei gratia, quæ sua sunt, ut legitima magis nutrit, ac fouet: à te autem plantatis ut spurijs non tantum alimenti tribuit. His delectatus olitor, Crediderís mihi, inquit, quòd me graui solicitudine hac garrulitate leuaris. Abi gratis ferens olera, & quoties tibi his

opus est,

opus est, tanquam in proprium hortum uadens accipe. Post dies aliquot rursus in balneum proficiscitur Xãthus. Quibusdam autem amicis ibi inuentis, ad Aesopum loquitur, ut in domum currat, & lentem in ollam iniectam coquat. Ille abiens, granum unum lentis in ollam iactum coquit. Xanthus ergo unà cum amicis lotus uocauit hos compransuros, praefatus tamen & quòd tenuis esset futura coena, utpote ex lente, quodq; non oporteret uarietate ferculorũ amicos iudicare, sed probare uoluntatẽ. His uerò profectis, & in domũ ingreßis, Xãthus inquit, Da nobis à balneo bibere Aesope. Illo uerò ex defluxu balnei accipiente & tradente, Xanthus foetore repletus: Hem quid hoc, inquit, Aesope? Et ille, A` balneo, ut iußisti. Xanthus autem praesentia amicorum iram compescente, & peluim sibi apponi iubente, Aesopus pelui apposita stabat. Tunc & Xanthus, Non lauas? Tum ille: Iussum est mihi eã facere, quae iusseris: tu nũc non dixisti, Iniice aquam in peluim, & laua pedes meos, & pone soleas, & quaecũq; deinceps. Ad haec igitur amicis Xãthus ait, Num enim seruum emi? nullo modo, sed magistrum. Discumbentibus itaq; ipsis, & Xantho Aesopum rogante, an cocta sit lens, cochleari acceptum ille lentis granum tradidit. Xanthus accipiens, ac ratus gratia faciendi periculum coctionis lentem accepisse, digitis conterens ait, Bene cocta est, affer. Illo solum aquam uacuante in scutellas, & apponente, Xanthus, Vbi est lens? inquit. Et is, Accepisti ipsam. Et Xanthus, Vnum granum coxisti? Tum Aesopus, Maxime: lentem enim singulariter dixisti, non lentes, quod pluratiuẽ dicitur. Xanthus ergo prorsus cõsilij inops, Viri socij, ait, hic ad insaniam me rediget. Deinde conuersus ad Aesopum ait, Sed ne uidear improbe serue amicis iniurius,

abiens

abiens eme pedes porcinos quatuor, & perceleriter coctos appone. Festinus hoc peragit: ac dum pedes coquerentur, Xanthus iure uolens uerberare Aesopũ, cum esset in re aliqua ad usum occupatus, unum ex pedibus ex olla clanculũ auferens, occulit. Paulò pòst autẽ & Aesopus ueniens, & ollã perscrutatus, ut tres solos pedes uidit, cognouit insidias sibi aliquas factas: & accurrens in stabulũ, saginati porci unum ex quatuor cultro amputans, & pilis nudans in ollã iecit, ac coxit cũ cæteris. Xanthus uerò ueritus ne Aesopus subreptũ pedem nõ inueniẽs, fugeret: rursus in ollam ipsum iniecit. Aesopo autẽ in patinã pedes euacuante, ac quinq; his apparentibus, Xanthus, Quid hoc, inquit, Aesope: quomodo quinque? Et ille, Duo porci quot habent pedes? Et Xanthus, Octo. Tum Aesopus, Sunt ergo hic quinq; & saginatus porcus inferius tripes pascitur. Xanthus admodum molestè ferens, amicis inquit, Non'ne paulò antè dixi, quòd celerrimè hic me ad insaniam rediget? Et Aesopus, Here, nosti id quod ex additione & subductione in quantitatem secundum rationalem summam colligitur, non esse errorem. Xanthus igitur nullam causam honestam inueniens uerberandi Aesopũ, quieuit. Postridie autem ex scholasticis quidam sumptuosam apparans cœnam, cum alijs discipulis & Xanthum inuitauit. Cœnãtibus igitur, Xanthus partes ex appositis accepit electas, & Aesopo ponè stanti dedit. Abi, inquit ei, beneuolæq; meæ hæc trade. Ille uerò decedẽs secum cogitabat, Nunc occasio est ulcisci meam dominam, propterea quòd me cum nouitius ueni, cauillata est: uidebit igitur an hero meo bene uelit. Profectus itaq; in domum, sedit in uestibulo: & hera accita sportulam partium coram ipsa posuit, ac inquit, Hera, hæc omnia herus misit, nõ tibi, sed beneuolæ.

neuolæ. Cumq; canē uocasset, atq; dixisset, Veni Lycæna, comede, tibi enim herus hæc iußit dari: particulatim cani omnia proiecit. At post hoc ad herum regressus, & rogatus an beneuolæ dederit omnia, Omnia, inquit, & corā me omnia comedit. Illo uerò iterum rogāte, Et quidnam edens ait? Et is, Mihi quidem nihil quidquam dixit, sed secum tibi gratias habebat. Vxor tamen Xanthi eam rem calamitosam esse arbitrata, nempe accusata, quòd uel caniculæ beneuolentia in uirum cederet, ac subdens sese non amplius in posterum cohabitaturam cum eo, ingressa cubiculum plorabat. Potu autem procedente, & quæstionibus alternis propositis, ac uno ex ipsis ambigente, quando futura esset ingens inter homines turbatio, Aesopus ponè stans, ait, Cum resurrexerint mortui, repetentes quæ possederint. Et scholastici ridentes dixerunt, Ingeniosus est nouitius hic. Alio uerò rursus proponente, quamobrem ouis ad cædem tracta, non exclamet, sus autem quàm maximè uociferetur, Aesopus rursus ait, Quoniam ouis assueta mulgeri, aut etiam uelleris onus deponere, tacitè sequitur, ideò etiam pedibus arrepta, & ferrum uidens, nihil graue suspicatur, sed illa usitata & solita uidetur passura: sed sus, ut quæ neq; mulgetur, neq; tondetur, neq; nouit ad horum aliquid trahi, sed carnes suas tantum usui esse, merito uociferatur. His sic dictis, discipuli rursus laudauerunt ipsum uersi in risum. Finito conuiuio, & Xantho in domum reuerso, & uxorem pro more aggresso alloqui, illa ipsum auersata, inquit, Ne mihi propinquus fias, da mihi dotem meam, & abibo, non enim manserim tecum posthac: tu autem abiens cani adulare, cui misisti partes. Et Xanthus stupefactus ait, Omnino mali mihi aliquid rursum attulit Aesopus. Et uxori inquit, Domina, num me poto, tu ebria es? cui par-

tes misi? non'ne tibi? Non per Iouem, mihi quidem minimè, inquit illa, sed cani. Xanthus Aesopo accito inquit, Cui dedisti partes? Et ille, Beneuolæ tuæ. Et uxori Xanthus, Nihil accepisti? Et illa, Nihil. Et Aesopus, Cui enim iußisti, here, partes dari? Et ille, Beneuolæ meæ. Et Aesopus cane uocata, Hæc tibi, inquit, bene uult: nam mulier etsi bene uelle dicatur, tamen minima quaq; recula offensa contradicit, conuiciatur, abit: canem tamen uerberato, expellito, non tamen discedet, sed oblita omnium, statim benignè blanditur & cum gratia hero. Oportebat igitur dicere, here, Vxori has partes ferto, & non, beneuolæ. Et Xanthus, Vides domina non meam esse culpam, sed eius qui tulit? tolera itaq;, nec deerit mihi occasio, qua eum uerberem. Illa uerò non credente, uerùm clàm ad suos parentes regressa, Aesopus inquit, Non rectè dixi ô here, canem tibi magis bene uelle, quàm meam heram? Diebus autē aliquot præteritis, & uxore irreconciliata manente, & Xantho affines quosdam ad ipsam, ut reuerteretur domum mittente: illa, cum cedere nollet, ac proinde Xanthus in mœrore esset, Aesopus adiens eum, inquit, Ne te affligtes here, ego enim eam cras uenire sponte & citißimè faciam ad te. Accepta pecunia Aesopus in forum proficiscitur: ac emptis anseribus, & gallinis, & alijs quibusdam ad conuiuium idoneis, ambulans, domos circuibat: trāsibat igitur & ante domum parentum heræ suæ, ignorare simulans illorum esse, & in ea heram manere. Cumq; in quendam ex domo illa incidisset, rogabat, an aliquid ad nuptias utile domestici possent sibi uendere. Ille autem rogitat, Cui est opus his? Xantho, inquit, philosopho: cras enim uxori copulandus est. Eo uerò ascendente, & uxori Xanthi hæc, ut audiuit, renuntiante, illa cursim, & properè ad Xanthum ilico pergit, contra

tra

stra ipsum clamat, dicens inter alia & hæc, Non me uiuente, ô Xanthe, alteri uxori coniungi poteris. Sicq; mansit in domo per Aesopum, quemadmodum propter illum discesserat. Rursus post dies aliquot inuitans Xanthus discipulos ad prandium, Aesopo inquit: I, eme optimum quodque & præstantißimum. Ille inter eundum secum dicebat, Ego docebo herum non stulta mandare. Cum linguas igitur solum suillas emisset, & apparasset discumbentibus, linguam assatam singulis cum salsamento apposuit. Discipulis laudantibus ut philosophicum primum ferculum, propter linguæ ad locutionem ministerium, rursus elixas Aesopus linguas apposuit: atque iterum etiam ferculo alio, atq; alio petito, ille nihil aliud quàm linguas proponebat. Discipuli autem eodem subinde cibo repetito indignati, Quousq; linguas? inquiunt: quippe nos per diem linguas edendo, nostras doluimus. Xanthus inquit iratus, Nihil aliud tibi est Aesope? Et is, Non certè. Tum ille, Non'ne mandaui tibi sordidissime homule, optimum quodque, & præstantißimum obsonari? Et Aesopus, Multás habeo tibi gratias, quòd me philosophis præsentibus increpaueris. Quid igitur fuerit lingua melius & præstantius in uita? omnis enim doctrina, & philosophia per ipsam monstratur ac traditur: per ipsam dationes, acceptiones, fora, salutationes, benedicentiæ, musa omnis: per ipsam celebrantur nuptiæ, ciuitates eriguntur, homines seruantur. Et, ut breuiter dicam, per ipsam tota uita nostra consistit: nihil ergo lingua melius. Ob hæc discipuli Aesopum rectè loqui dicentes, aberrasse uerò magistrum, abiere singuli in domum. Postridie rursus accusantibus ipsis Xanthum, ille respondebat, non secundum uoluntatem suam hæc facta fuisse, sed inutilis serui nequitia: hodie autē permutabit cœnam, & ipse præsentibus

Lingua nihil melius.

uobis cum eo colloquar. Ac uocato eo, uilißimum quodq; & peßimum obsonari iubet, quòd discipuli secū forent cœnaturi. Ille autem nihil mutatus, rursus linguas emit & apparatas discumbentibus apposuit. Hi inter se submurmurabant, Porcinæ rursus linguæ. Et mox iterum linguas apposuit. Et ualde iterum, atque iterum. Xanthus autem iniquo animo ferens, Quid hoc, inquit, Aesope? num rursus mandaui tibi optimum quodq;, & præstantißimum obsonari, ac non potius uilißimum quodq;, & peßimum? Ille autem, Et quid unquā peius lingua ô here? non'ne urbes per ipsam corruunt? non homines per ipsam interficiuntur? non mendacia omnia, & maledicta, & periuria per ipsam perficiuntur? non nuptiæ, & principatus, & regna per ipsam euertuntur? non, ut summatim dicam, uita omnis per ipsam infinitorum errorum referta est? Hæc Aesopo dicente quidam ex unà discumbentibus Xantho inquit, Hic, nisi ualde teipsum munieris, non dubia erit insaniæ causa tibi: qualis enim forma, talis & anima. Et Aesopus ad eum, Tu mihi uideris, ô homo, prauus quidam, & curiosus esse, herum irritans contra seruum. Xanthus autem ad hæc, causam cupiens uerberandi hominem, Fugitiue, inquit, quoniam curiosum dixisti amicum, ostende mihi incuriosum hominem adductum. Egressus igitur postridie in plateam Aesopus, & eos, qui præteribant, circunspiciens, uidet quendam in loco quodam diu sedentem, quem iudicans secum otiosum & simplicem esse, accedens inquit, Herus te inuitat secum pransurum. Rusticus ille nihil sciscitatus neque quis esset à quo inuitaretur, ingressus est in domum: & cum ipsis calceis, ut erant uiles, discubuit. Rogante autem Xantho, Quis hic? Aesopus ait, Incuriosus homo. Et Xanthus uxori in aurem dicit ut sibi obsequeretur, & quod ipse iusserit

Nil peius lingua.

face

faceret, ut plagas Aesopo honesta ratione inferret. Deinde coram omnibus inquit, Domina aquam in peluim inijce, & pedes hospitis laua. Cogitabat enim secum omnino hospitem recusaturum. Aesopum uerò, quòd ille curiosus esset, uerberibus caesum iri. Illa igitur iacta aqua in peluim, ibat pedes hospitis lotura. At ille cognoscens hanc esse domus dominam, secum loquebatur, Honorare me omnino uult, atque huius rei gratia suis manibus pedes meos uult lauare, cum ancillis queat hoc mandare. Extensis igitur pedibus, Laua, inquit, hera: ac lotus discubuit. Xantho autem iubente uinum hospiti dari quod biberet, rursus ille considerabat secum ipsos antè oportere bibere: sed quia sic ipsis uisum est, non opus mihi haec inquirere. Accipiens igitur bibit. Prandentibus uerò, & ferculo quodam hospiti apposito, atque illo suauiter comedēte, Xanthus cocum, quòd male hoc condiuisset, criminabatur, atq; etiam nudum uerberibus afficiebat. Rusticus autem secum dicebat, Ferculum quidem optimè coctum est, & nihil ei deest, quo minus rectè paratum sit: si autem absque causa uult suum seruum flagellare paterfamiliâs, quid ad me? Xantho autem aegreferente, neque iucundè affecto, quoniam nihil hospes curiose inquirebat, tandem placentae allatae sunt. Hospes uerò tanquam nunquam placentam gustasset conuoluens, & accipiens, ipsas ut panes comedebat. Xanthus autem pistorem accusauit, dixitq; ei, Cur'nam ô execrande, absq; melle, ac pipere placentas praeparasti? Ille inquit, Si cruda est, ô here, placenta, me uerbera: si uerò non, ut oportebat, praeparata est, non me, sed heram accusa. Et Xanthus, Si à mea hoc factum est uxore, uiuam ipsam nunc comburam. Atque iterum uxori innuit, ut sibi obsequeretur propter Aesopum. Cum igitur iußisset sarmenta in me-
 dium

dium afferri, pyram succendit, & arreptam uxorem prope pyram egit, ita ut crederetur ipsam in ignem esse immissurus: differebat autem aliquo modo, & circunspiciebat rusticum, si quo modo assurgens, à tali audacia prohibere ipsum aggrederetur. Sed is secum rursus cōsiderabat, Cum nulla adsit causa, quidnam sic irascitur? Deinde inquit, O paterfamiliâs, si hoc iudicas oportere fieri, expecta me parumper, dum digressus abducam & ipse meam ex agro uxorem, ut ambas simul comburas. Hæc à uiro Xanthus audiens, & huius synceritatem, ac generositatem admiratus, Aesopo inquit, Ecce uerè homo incuriosus, habes accepta præmia uictoriæ ô Aesope: satis est tibi de cætero, dein uerò libertatem tuam assequêris. Postridie autem Xanthus iußit Aesopo in balneas ire, & scrutari, an multa adesset turba, uelle enim lauari. Abeunti autem prætor occurrens, & Xanthi ipsum esse cognoscens, interrogauit quonam iret. Quod cum se is negasset scire: existimans Prætor interrogationem suam flocci pendi, in carcerem ipsum abduci iubet. Cum igitur abduceretur Aesopus, clamauit, Vides ô Prætor quemadmodum rectè responderim? quæ enim non expectaui, & occurri tibi, & in carcerem iam trahor. Tum Prætor stupefactus respōsi promptitudine, sinit abire. Aesopus autem profectus in balneas, multam turbam in ipsis intuitus est: sed & lapidem uidet in medio ingressu positum, in quem singuli ingredientes, & egredientes offendebant: hunc autem unus quispiam ingrediens ut lauaretur, sublatum transposuit. Reuersus igitur ad herum, Si uis, inquit, here, lauari, unum hominem in balneis uidi. Xanthus profectus, ac multitudinem lauantium uidens dixit, Quid hoc, ô Aesope? nonne unum hominē dixisti te uidisse? Aesopus: Certe, inquit: nam lapidem illum (manu ostendens) ante ingressum positum reperi, in quem ingredientes

omnes & exeuntes offendebant: unus uerò quidam antequam illideret, eleuatū transposuit. Illum igitur unum hominem dixi uidisse: pluris faciens quàm alios. Tum Xanthus, Nihil apud Aesopū tardum est ad responsionem. Cum aliquando Xanthus ex latrina rediret, interrogauit Aesopū, Quid ita homines post cacationē, uentris excrementa aspiciunt? Ille ait, Antiquis tēporibus uir quidam delicatius uiuens multò tēpore præ delicijs in latrina sedebat, ut & sua illic immorans cacauerit præcordia. Ex illo tēpore igitur timentes cæteri homines, uentris inspiciunt sordes, ne quo modo & ipsi hoc patiantur. Sed tu here, ne time: non enim sunt tibi præcordia. Die autem quodā celebrato conuiuio, Xanthus cum alijs philosophis discumbebat, & potu iam inualescēte, crebræ quæstiones inter hos uersabantur: atq; Xantho incipiente turbari, Aesopus adstans ait, Here, Bacchus tria possidet temperamenta, primū uoluptatis, secundum ebrietatis, tertiū contumeliæ. Vos igitur poti iam, & lætati, quæ reliqua sunt, omittite. Tum Xāthus iam ebrius, ait, Tace, inferis consule. Et Aesopus, Igitur & in infernum distrahêre. Ex discipulis autē quidam subebrium iam Xanthum uidens, &, ut uniuersum dicam, temulentū, O præceptor, inquit, potest'ne homo aliquis ebibere mare? Et ille, Admodum quidē: ego enim ipse hoc ebibam. Discipulus, At si non poteris, quānam tibi mulctam irrogabo? Tum Xanthus, Domum meam depono totam. Atq; interim depositis anulis pacta firmauerunt, tum discesserunt. Postridie diluculo, excitato Xantho, ac faciem lauante, anulum inter lauandum non uidit. Aesopū de eo interrogat. Ille nescio, inquit, quidnā factum fuerit: sed unum scio tantum, quòd à domo decideris tua. Tum Xanthus, Quamobrem? Aesopus, Quoniam heri ebrius pepigisti mare ebibere, atq; in pactis

deposuisti & anulum. Et is, Tum quomodo maius fide opus potero? uerùm te nunc rogo, si qua cognitio, si qua prudentia, si qua experientia, præsto sis, ac opem porrige, ut uincam, aut pacta dissoluam. Aesopus autem, Vincere quidem haud licet, sed ut soluas pacta, efficiam. Cum hodie rursus in unum cōueneritis, nullo modo uidearis timere, uerùm quæ pactus es ebrius, eadē sobrius quoq; dic. Iube itaq; stramenta, & mensam in litore poni, & pueros paratos cum poculis porrigere tibi marinam aquam. Cum autem omnem uideris turbam concurrisse ad spectaculum, ipse discumbens iube ex mari impleri poculum: atq; hoc accepto omnibus audientibus, dic pactis præfecto, Quænam apud nos fœdera iniuimus? Atq; is respondebit tibi, quòd pepigeris mare ebibere. Conuersus igitur tu ad omnes, sic dicito, Viri Samij, scitis & uos penitus quamplurimos fluuios prorumpere in mare, ego autem pepigi mare solum ebibere, non etiam exeuntia in ipsum flumina. hic itaq; scholasticus prius coërceat flumina omnia, deinde statim mare solum ebibam. Xanthus autem futuram ex hoc pacti solutionem cognoscens, uehementer lætatus est. Populus igitur ad litus confluit ad spectaculum eius, quod faciendum erat: cumq; Xanthus quæ edoctus fuerat ab Aesopo, fecisset, ac dixisset, Samij admirati, acclamauerunt, ac ipsum laudarunt: Scholasticus autem, Xanthi pedibus obuolutus, & uictum se confitebatur, & pacta rogabat dissolui: quod & fecit Xanthus exorante populo. Profectis autem ipsis in domum, Aesopus adiens Xanthum, inquit, Per omnem uitam tibi gratificatus sum, non'ne dignus sum ô here consequi libertatem? At Xanthus obiurgando ipsum, repulit, dicens, An nolo ipse hoc facere? sed exi ante uestibulum, & speculare: & si uideris duas cornices, renuntia mihi:

bonum

bonum enim augurium hoc. quòd si unam uideas, hoc malum. Accedens igitur Aesopus, cum duas fortè ita cornices super quadam uidisset arbore sidentes, accedens Xantho renuntiauit. Exeunte autem Xantho, altera harum auolauit: & Xanthus alteram solam uidens ait, Non'ne dixisti mihi execrande duas uidisse te? Et is, Ita, sed altera auolauit. Tum Xanthus, Deerat tibi fugitiue me ut deluderes? Iubet igitur eum denudatum uerberari. At dum Aesopus uerberabatur, praefectus quidã inuitauit ad coenam Xanthum, Aesopo inter uerbera exclamante, Hei mihi misero: ego enim qui duas uidi cornices, uerberor: tu uerò, qui unam tantum, in conuiuium abis. uanum itaque fuit augurium. Tum Xanthus solertiam eius admiratus, cessare iubet uerbera. Non multis autem pòst diebus philosophos & rhetores cùm inuitasset Xanthus, iußit Aesopo ante uestibulum stare, & nullum indoctum ingredi sinere, sed doctos solos. Hora autem prandij clauso uestibulo, Aesopus intus sedebat. Ex inuitatis autem quodam profecto, & ianuam pulsante, Aesopus intus ait, Quid mouet canis? ille putans canis uocari, iratus disceßit: sic ergo unusquisq; ueniens reuertebatur iratus, putans iniuria affici, Aesopo eadem omnes interrogante. Cum autem unus ex ipsis ostium pulsasset, interrogatus quid moueret canis, respondit, Caudam & aures. Aesopus ipsum rectè iudicans respondisse, aperta ianua ad herum duxit, ac inquit, Nullus philosophus ad conuiuium tuum uenit ô here, praeter hunc solum. Xanthus igitur ualde tristatus est, deceptũ se existimãs ab inuitatis. Postridie cũ uenissent inuitati ad literarium ludum, accusabant Xanthum, dicentes, Vt uideris ô praeceptor, cupiebas quidem ipse contẽnere nos: sed ueritus, putridũ in uestibulo constituisti Aesopũ, ut nos iniuria afficeret,

ret, & canes uocaret. Et Xanthus, Insomnium'ne id est, an uera res? Tum illi, Nisi stertimus, uera res. Cōfestim accersitus Aesopus, & rogatus cum ira, cuius rei gratia amicos ignominiose amolitus esset, ait, Non tu mihi here mādasti, ne quem uulgarem ac indoctum hominē permitterem in tuū conuenire conuiuiū, sed solos doctos? Tū Xanthus, Et quales hi, nō'ne docti? Et Aesopus, Nullo pacto: ipsis etenim pulsantibus ianuā, & me intus rogitante quidnam moueret canis, nullus eorum intellexit sermonem. Ego igitur cum indocti omnes uiderentur, nullum ipsorum introduxi nisi hunc, qui doctè respondit mihi. Sic igitur cum Aesopus respondisset, rectè omnes dicere ipsum confirmarunt. Ac post dies rursus aliquot Xanthus sequēte Aesopo, ad monimenta accessit, & quae in arcis erant epigrāmata legens se ipsum delectabat. At Aesopo in quadam ex ipsis inscalptas literas has uidente. α. β. δ. ο. ε. θ. χ. ostendenteq; Xantho, atque rogante, an hasce nouisset: diligenter ille scrutatus, non potis fuit harum inuenire declarationem, ac fassus est dubitare omnino. Tum Aesopus, Si per hanc columnulam, ô here, thesaurum ostendam tibi, qua re me remunerabis? Et is: Confide, accipies enim libertatem tuam, atque dimidium auri. tunc Aesopus distans à cippo passus quatuor, & fodiens, accepit thesaurum, & tulit hero, dicens, Da mihi promissum, cuius gratia inuenisti thesaurum. Et Xanthus, Non, si & ego sapiam, nisi & sensum literarum mihi dixeris: nam scire hoc multò re inuenta mihi pretiosius. Et Aesopus, Qui thesaurum infodit hic, ut uir eruditus literas inscalpsit has, quae & inquiunt, α, ἀποβὰς. β, βήματα. δ, τέσσαρα. ο, ὀρύξας. ε, εὑρήσεις. θ, θησαυρὸν. χ, χρυσίου. Xanthus autem, Quia ita solers es, & astutus, non accipies tuam libertatem. Et Aesopus, Renuntia

Id est, recedēs passꝰ quatuor fodiens inuenies thesaurū aureum.

nuntiabo dandum aurum ô domine, regi Byzantinorum: illi enim reconditum est. Et Xanthus, Vnde hoc nosti? Et ille, Ex literis: hoc enim inquiunt. α, ἀπόδος. β, βασιλεῖ. δ, διονυσίῳ. ο, ὃν. ε, εὗρες. θ, θησαυρὸν. χ, χρυσίου. Xanthus audiens regis esse aurum, Aesopo ait, Accepto dimidio lucri, taceto. Et ille, Non tu mihi nunc hoc praebes, sed qui aurum hîc infodit. ac quemadmodum, audi: hoc enim dicunt literae, α, ἀνελόμενοι. β, βαδίσαντες. δ, διέλεσθε. ο, ὃν. ε, εὕρετε. θ, θησαυρὸν. χ, χρυσίου. At Xãthus, Venias, inquit, in domum, ut & thesaurum diuidamus, & tu libertatem accipias. Profectis ergo, Xanthus timens Aesopi loquacitatem, in carcerem ipsum iussit inijci. Cum abduceretur Aesopus, sic inquit, Huiusmodi sunt promissa philosophorum? non solum enim non accipio meam libertatem, sed & in carcerem iubes inijci me. Xanthus igitur iussit ipsum solui, & ait ei, Nimirum rectè inquis; ut parta libertate, uehementior sis contra me accusator. Tum Aesopus dixit, Quodcunque mihi potes facere, fac malum: omnino uel inuitus liberabis me. Ea uerò tempestate huiusmodi res Samij obtigit. Cum publicè festum celebraretur, repentè aquila deuolans, & publicum rapiens anulum, in serui sinum demisit. Itaque Samij perterriti, cum ob hoc prodigium incidissent in multum moerorem, in unum coacti, coeperunt rogare Xanthum, quòd primus ciuium esset, & philosophus, ut sibi iudicium prodigij manifestaret. At ille omnino ambigens, tempus petijt. Profectus igitur domum, tristis erat admodum, & solicitudinibus immersus, ut qui nihil iudicare posset. Aesopus uerò, moerore Xanthi cognito, audiens ait, Qua causa, ô here, sic perseueras tristari? Mihi committe, uale dicto moerori. Cras in forum profectus dic Samijs, Ego neque prodigia soluere didici, neque

Id est, Redde regi Dionysio quem inuenisti thesaurum aureum.

Id est, Acceptũ euntes diuidite quẽ inuenistis thesaurũ aureũ.

augu-

augurari: sed puer mihi est multarum rerum peritus, ipse uobis quæsitum soluet. Et si ipse consecutus fuero solutionem here, tu gloriam reportabis, tali utens seruo: sin minus fuero consecutus, mihi soli erit dedecus. Persuasus igitur Xanthus, postero die in theatrum profectus, & astans in medio, iuxta monita Aesopi concionatus est ijs, qui conuenerant. Illi uerò statim rogabāt Aesopum acciri. Qui cum uenisset, staretq; in medio, Samij facie ipsius considerata, deridentes clamabant, Hæc facies prodigium soluet? ex deformi hoc quid unquam boni audiemus? Ita ridere cœperunt. At Aesopus extenta manu silentio petito, inquit, Viri Samij, quid faciem meam cauillamini? non faciem, sed animum respicere oportet: sæpe enim in turpi forma bonum animum natura imposuit. An uos exteriorem testarum formam consideratis, ac non potius interiorem uini gustum? Hæc ab Aesopo cum audissent omnes, dixerunt, Aesope si quid potes, dic ciuitati. Ille igitur audacter ait, Viri Samij, quoniam fortuna, quæ contentionis studiosa est, gloriæ certamen proposuit domino & seruo: si seruus inferior uideatur domino, uerberibus cæsus abibit: sin autem præstantior, nihilominus & sic uerberibus lacerabitur. Si uos per meam libertatem, loquendi mihi fiduciam indulseritis, ego nunc uobis intrepide quæsitum narrabo. Tūc populus uno ore clamabat ad Xanthum, Libertate dona Aesopum, obtempera Samijs, largire libertatem eius ciuitati. At Xantho non annuenti, Prætor ait Xantho, Si tibi non placet auscultare populo, ego hac hora Aesopum libertate donabo, & tunc tibi æqualis fuerit. Tunc igitur Xanthus necessariò libertatem reddidit, & præco clamauit, Xanthus philosophus liberum Samijs largitur Aesopum. atque interim finem sermo Aesopi accepit dicentis Xantho, Vel inuitus me li

me libertate donabis. Aesopus itaque libertatem consecutus, stans in medio, ait, Viri Samij, aquila ut scitis, regina auium est. Quoniam autem imperatorium annulum hæc raptum demisit in serui sinum, hoc significare uult, quendam ex ijs, qui nunc sunt, regem, uelle uestram libertatem in seruitutem redigere, atque sancitas leges irritas facere. His auditis Samij mœrore repleti sunt. Sed non multo pòst tempore & literæ à Crœso Lydorum rege uenerunt ad Samios, iubentes eis ut in posterum tributa sibi penderent: sin minus obtemperassent, ut ad pugnam se pararent. Consultabant igitur uniuersi. Timuerunt enim subditi fieri Crœso, conducibile tamen esse & Aesopum consulere. Et ille consultus, ait, Cum principes uestri sententiam dixerint de tributo dando obtemperandum esse regi, consilium iam minimè, sed narrationem uobis afferam, & scietis quid conducat. Fortuna duas uias ostendit in uita, alteram libertatis, cuius principium accessu difficile, sed finis planus: alteram seruitutis, cuius principium facile, & accessibile, finis autem laboriosus. His auditis, Samij exclamauerunt, Nos cum simus liberi, serui esse gratis nolumus: & oratorem infecta pace remiserunt. His ergo cognitis, Crœsus decreuit bellum in Samios mouere. Sed legatus retulit, Non poteris Samios debellare, quandiu est apud eos Aesopus, & consilia suggerit. Potes autem magis, ait, ô rex, legatis missis, petere ab ipsis Aesopum, pollicitus eis & gratias aliàs relaturum, & remissionem iussorum tributorum: tunc fortè poteris eos superare. Crœsus his persuasus, legato misso dedi sibi petebat Aesopum. Samij autem hunc tradere decreuerunt. Quo cognito, Aesopus in media concione stetit, ac inquit, Viri Samij, & ego permulti facio ad regis pedes proficisci: uolo autem uobis fabulam dicere.

Quo

De lupis & ouibus.

Quo tempore animalia inter se loquebantur, lupi bellum ouibus intulerunt. Vnà uerò cum ouibus canibus prælian-tibus ac lupos arcentibus, lupi legato misso dixerunt ouibus, si uoluerint uiuere in pace, & nullum suspicari bellum, ut canes sibi traderent. Ouibus ob stultitiam persuasis, & canibus traditis, lupi & canes dilacerarunt, & oues facilimè occiderũt. Samij igitur fabulæ sensu cognito, decreuerunt apud se detinere Aesopum. Ille uerò nõ tulit, sed cum legato unà soluit, & ad Crœsum se contulit. Profectis autem ipsis in Lydiam, Rex ante se stantem Aesopum uidens, indignatus est dicens, Vide qualis homuncio impedimento mihi ad tantam insulam subigendam fuit. Tum Aesopus, Maxime rex, non ui, neque necessitate coactus ad te ueni, sed sponte adsum, sustine autem me parumper audire. Vir quidam cum locustas caperet, occideretq́;, cepit & cicadam: cum & illam uellet occidere, inquit cicada: O homo, ne me frustra occidas: ego enim neque spicam lædo, neque alia in re quapiam iniuria te afficio: motu uero, quæ in me sunt membranularum, suauiter canto, delectans uiatores: præter igitur uocem in me amplius nihil inuenies. Ille his auditis, permisit abire. Et ego itaque, ô rex, tuos pedes attingo, ne me sine causa occidas: non enim possum iniuria quenquam afficere, sed in uili corpore generosum loquor sermonem. Rex autem miratus simul & miseratus ipsum, ait, Aesope, non ego tibi largior uitam, sed fatum: ergo quod uis, pete, & accipies. Et ille, Rogo te, ô rex, reconciliare Samijs. Cumq́; rex dixisset, reconciliatus sum, prócidens ille in terram, gratias ei agebat. Et post hæc suas conscripsit fabulas, quas in hunc usque diem extantes apud regem reliquit. Acceptis autem ab ipso literis ad Samios, quòd Aesopi gratia eis reconciliatus fuerit, atque mu-

De homine et Cicada.

Quando cõscripserit Aesopus fabulas.

neribus multis, nauigauit in Samum. Samij igitur hunc uidentes, & coronas ei intulerunt, & choreas eius gratia constituerunt. Ille autem & regis literas legit, & ostendit quòd sibi donatam à populo libertatem, libertate rursus remuneratus fuerit. Post hæc uerò ab insula decedens, circuibat orbem, ubique cum philosophis disputando. Profectus & in Babylonem, & suam ipsius doctrinã demonstrando, magnus apud regem Lycerum euasit. Illis enim temporibus reges inuicem pacem habentes, atque delectationis gratia quæstiones uicißim sophisticas scribẽdo mittebant: quas qui soluerent, tributa pacta à mittentibus accipiebant: qui uerò non, æqualia præbebant. Aesopus igitur quæ mittebantur problemata Lycero intelligens dissoluebat, & clarum reddebat regem, & ipse Lyceri nomine altera itidem regibus remittebat: quæ cum remanerent insoluta, tributa rex quàm plurima exigebat. Aesopus autem cum non genuisset filios, nobilem quendam Ennum nomine adoptauit, atque ut legitimum filium regi allatum, commendauit. Non multo autem pòst tempore, Ennus cum adoptantis concubina rem habuit: hoc sciens Aesopus expulsurus erat domo Ennum, qui in illum ira correptus, epistolamq; fictam ab Aesopo scilicet ad eos, qui sophismatis cum Lycero certabant, quòd ipsis paratus esset adhærere magis, quàm Lycero, regi dedit Aesopi signatam anulo. Rex & sigillo credens, atque inexorabili ira percitus, statim Hermippo iubet, nulla examinatione facta, tanquam proditorem occideret Aesopum. At Hermippus & amicus fuerat Aesopo, & tunc se amicũ ostendit: in sepulcro enim quodam nemine sciente occultauit hominem, & secreto nutriuit. Ennus autẽ regis iussu omnem Aesopi administrationem suscepit. Quodam pòst tempo

tempore Nectenabo rex Aegyptiorum audiens Aesopum mortuum esse, mittit Lycero statim epistolam, architectos sibi mittere iubentem, qui turrim ædificent, quæ neq; cœlum, neq; terram attingat, & aliquem qui semper respondeat ad omnia quæcunque rogauerint: quod si fecisset, tributa exigeret: sin minus, solueret. His lectis Lycerus mœrore affectus est, cum nullus ex amicis posset questionem de turri intelligere. Rex uerò & columnam sui regni dicebat interijsse Aesopum. Hermippus autem dolore regis ob Aesopum cognito, adijt regem, & uiuere illum renuntauit, addiditq; ipsius causa Aesopum non peremisse, sciens quòd pœniteret aliquando regem sententiæ. Rege autem uehementer his lætato, Aesopus sordens, ac squalens totus, adductus est. Cumq; rex ut eum uidit, illacrymasset, atq; ut lauaretur, aliaq; cura afficeretur, iussisset, Aesopus post hoc & de quibus accusatus fuerat, causas confutauit: ob quæ cum rex Ennum esset occisurus, Aesopus ei ueniam petijt. Post hæc autem rex Aegypti epistolam Aesopo dedit legendam. At ille statim solutione cognita questionis, risit, ac rescribere iussit: cum hyems præterisset, missum iri & qui turrim essent ædificaturi, & aliquem qui responderet ad rogata. Rex igitur Aegyptios legatos remisit, Aesopo autem pristinã administrationẽ tradidit omnem, deditum ei tradẽs & Ennum. At Aesopus acceptum Ennum nulla in re tristitia affecit, sed ut filiũ, rursus receptũ inter cætera his admonuit uerbis, Fili, ante omnia cole deum, Regẽ honora. Inimicis tuis terribilẽ te ipsum præbe, ne te cõtemnãt: amicis facilẽ, & cõmunicabilẽ, quò longe beneuolentiores tibi sint. Itẽ inimicos male habere precare & esse pauperes, ne te poßint offendere: at amicos in oĩbus bene ualere uelis. Semper uxori tuæ bene adhære, ne al

Præcepta quę dedit Aesop⁹ Enno.

ne alterius uiri periculum facere uelit:leue enim mulierum est genus,ac delinitum adulatione minus mala cogitat. Velocem ad sermonem ne poßide auditum.Linguæ continens esto.Bene agentibus ne inuide, sed congratulare : inuidens enim te ipsum magis offendes. Domesticorũ tuorum satage,ut te non solum ut dominum timeant,sed etiam ut benefactorem uenerentur. Ne pudeat discere semper meliora. Mulieri non unquam credas secreta:nam semper armatur, quo modo tibi dominetur.Quotidie in diem crastinum reconde:melius enim mortuum inimicis relinquere,quàm uiuentem amicorum indigere. Salutato facilè, qui tibi occurrunt,sciens & catulo caudam panem comparare. Bonum esse ne pœniteat. Susurronem uirum eijce domo tua, nam quæ à te dicuntur,ac fiunt,alijs communicabit. Fac quæ te non mœstificent. Contingentibus ne tristare. Neq; praua ineas unquam consilia,neq; mores malorum imiteris. His ab Aesopo Ennus admonitus,tum sermone, tum sua conscientia,ut sagitta quadam percussus animum, paucis pòst diebus è uita discesit. Aesopus autem aucupes omneis accersiuit,atque aquilarum pullos quatuor ut caperent,iubet:sic itaq; captos nutriuit,ut dicitur,ac instruxit(cui rei non magnam fidem adhibemus) ut pueros in sportis ipsis appensis gestando in altum uolarent, atq; ita obedientes pueris essent,ut quocunq; illi uellent,uolarent, siue in altum, siue in terram deorsum : præterito uerò hyemali tempore, ac Vere arridente,cum ad iter omnia parasset Aesopus, & pueros accepisset,& aquilas,decesit in Aegyptum, multa imaginatione,& opinione ad stupefactionem illorum hominum usus. Sed Nectenabo audito adesse Aesopum, Insidijs circumuētus sum,inquit amicis,quia intellexeram Aesopum mortuum esse. Postridie autem iußit rex, ut omnes

magiſtratus candidis circundarentur ueſtibus: ipſe ἐρίαν induit, & coronam, ac gemmatam κίταριν. Cumq́; ſedens in alto ſolio, Aeſopum introduci iußiſſet, Cui me aßimilas (ingredienti inquit) Aeſope, & eos qui mecum ſunt? Et ille, Te quidē, Soli uerno: qui uerò te circunſtant, maturis ariſtis. & rex admiratus ipſum, & donis cum proſecutus eſt. Poſterò autem die rurſus rex candidißimā togam indutus, amicis purpureas iußis accipere, ingredientem Aeſopum iterum rogauit. Et Aeſopus, Te, inquit, comparo Soli: hos autē qui ſtant circum, radijs ſolaribus. Et Nectenabo, Puto nihil eſſe Lycerū præ meo regno. Et Aeſopus ſubridens, Ne facilè de illo ſic loquere, ô rex: nam genti ueſtræ ueſtrum regnū collatū, inſtar Solis lucet: at ſi Lycero comparetur, nihil aberit quin ſplendor hic, tenebræ appareāt. Et Nectenabo appoſita uerborū reſponſione ſtupefactus, Attuliſti nobis, ait, qui turrim ædificēt? Et ille, Parati ſunt, ſi modò oſtendas locū. Poſtea egreſſus extra urbem rex in planiciem, oſtendit dimenſum locum. Adductis igitur Aeſopus ad oſtenſos loci angulos quatuor aquilis unà cum pueris per ſacculos appenſis, ac puerorum manibus datis fabrorum inſtrumētis, iußit euolare: illi uerò ſublimes, Date nobis, clamabant, lapides, date calcem, date ligna, & alia, quæ ad ædificationem apta ſunt. Sed Nectenabo uiſis pueris ab aquilis in altum ſublatis, ait, Vnde mihi uolucres homines? Et Aeſopus, Sed Lycerus habet: tu autem homo cum ſis, uis cum æquo dijs regi contendere. Et Nectenabo, Aeſope uictus ſum: percontabor autem te, tu reſponde. Et ait, Sunt mihi fœminæ hîc equæ, quæ cum audiuerint eos, qui in Babylonæ ſunt, equos hinnientes, ſtatim concipiunt. Si tibi ad hoc eſt doctrina, oſtende. Et Aeſopus, Reſpondebo tibi cras, ô rex. Profectus uerò, ubi hoſpitabatur

tur, felem iubet pueris comprehendi, & captum publice circunduci uerberando. Aegyptij autem illud animal colentes, cum sic ipsum male tractari uiderent, concurrerunt, & felem è manu uerberantium eripuerunt, ac rem celeriter renuntiarunt regi. Qui uocato Aesopo, Nesciebas, inquit, Aesope, tanquam Deum à nobis coli felem? quare igitur hoc fecisti? At ille, Lycerum regem iniuria affecit, ô rex, præterita nocte hic felis. Gallum enim eius occidit pugnacem, & generosum, præterea & horas ei noctis nuntiantem. Cui rex, Non pudet te mentiri Aesope? Quonam modo una nocte felis ab Aegypto iuit in Babylonem? Tum ille subridendo inquit, Et quo modo, ô rex, Babylone equis hinnientibus, hîc equæ fœminæ cõcipiunt? Rex autem his auditis, prudentiam Aesopi felicem esse dixit. Post hæc autem cum acciuisset ex Heliopoli uiros quæstionum sophisticarum peritos, atque de Aesopo cum eis disputasset, inuitauit unà cum Aesopo ad conuiuium. Discumbentibus igitur ipsis, quidam Heliopolita inquit Aesopo, Missus sum à Deo meo quæstionem quandam rogaturus te, ut ipsam solueres. Cui Aesopus, Mentiris, Deo enim ab homine nihil opus est discere: tu autem non solum te ipsum accusas, sed & Deum tuum. Alius rursus ait, Est templum ingens, & in ea columna, duodecim urbes continens, quarum singulæ triginta trabibus fulciuntur, quas circuncurrunt duæ mulieres. Tum Aesopus ait, Hanc quæstionem apud nos soluent & pueri. Templum enim est hic mundus: Columna, annus: Vrbes, menses: Et trabes, horum dies. Dies autem & nox, duæ mulieres, quæ uicißim sibi succedunt. Postridie conuocatis amicis omnibus, Nectenabo inquit, Propter Aesopum hunc dedebimus tributa regi Lycero. At ex his unus ait, Iubebimus ei quæstiones dicere

nobis ex ijs, quæ neq; scimus, neque audiuimus. Et ille, Cras hac de re uobis respondebo. Decedens igitur, & composito scripto in quo continebatur, Nectenabo confitens mille talenta Lycero debere, mane reuersus Regi scriptum reddidit. Regis autem amici priusquam aperiretur scriptū, omnes dixerunt, Et scimus hæc, & audiuimus, & uere scimus. Et Aesopus, Habeo uobis gratiam restitutionis causa. At Nectenabo confeßione debiti lecta ait, Me nihil Lycero debente, omnes uos testificamini? Illi mutati dixerunt, Neq; scimus, neq; audiuimus. Et Aesopus, Si hæc ita se habent, solutum est quæsitum. Ad hæc Nectenabo, Felix est Lycerus, talem in regno suo doctrinam habens. Ergo pacta tributa tradidit Aesopo, atq; in pace remisit. At Aesopus in Babylonem profectus, narrauit Lycero acta in Aegypto omnia, & tributa reddidit, Lycerus autem iußit statuam auream Aesopo erigi. Non multò autem pòst tempore, Aesopus in Græciam decreuit nauigare, compositioneq; cum rege facta, discesßit, iuratus ei prius proculdubio rediturum se in Babylonem, atq; illic reliquum uitæ uicturum. Peragratis autem Græcis urbibus, & sua doctrina patefacta, peruenit & Delphos: uerùm Delphi dißerentem quidem audierunt libenter, sed honore, & obseruantia cum affecerunt nulla. Is autem ad eos suspiciens ait, Viri Delphi, succurrit mihi ligno uos comparare, quod in mari fertur: illud etenim procul uidentes dum fluctibus agitatur, magni pretij esse existimamus, postquàm autem proximè aduenit, uilißimum apparet. Et ego itaq; cum procul essem ab urbe uestra, ut eos, qui existimatione digni sunt, uos admirabar: nunc autem ad uos profectus, omnibus, ut ita dixerim, inueni inutiliores, sic deceptus sum. Hæc cum audiuißent Delphi, & timerent ne aliquo modo Aesopus ad alias urbes

acced

accedens male de se diceret, decreuerunt dolo hominem occidere. Auream igitur phialam ex eo, quod apud se erat, sacello Apollinis accipientes, clàm in Aesopi absconderunt stratis. Cum Aesopus uerò ignoraret quæ ab ipsis dolo facta fuerãt, egressus ibat in Phocidem. At Delphi aggressi, & detinentes ipsum, percontabantur ut sacrilegum. Illo autem negante aliquid fecisse eiusmodi, illi ui stratis euolutis auream inuenerunt phialam, quam etiam acceptam omnibus ciuibus ostenderunt non cum paruo tumultu. Igitur Aesopus cognitis illorum insidijs, rogauit eos, ut solueretur. Hi autem non solùm non soluerunt, sed ut sacrilegum in carcerem quoque iniecerunt, morte eius suffragijs decreta. Aesopus autem cùm nulla astutia à mala hac fortuna liberari posset, seipsum in carcere lugebat sedẽs. Ex familiaribus autem ipsius quidam, Damas nomine, ad ipsum ingressus, & uidens eum sic lamentari, causam rei rogauit. Ille ait, Mulier quædam cùm recenter suum uirum sepeliuisset, quotidie profecta ad tumulum, plorabat. Arans autem quidam non procul à sepulcro, amore captus est mulieris, & derelictis bobus, iuit & ipse ad tumulum, ac sedẽs unà cum muliere plorabat. Cum illa rogaret cur'nam & ipse sic lugeret: Quoniam & ego, inquit, decentem mulierem sepeliui, & posteaquàm plorauero, mœstitia leuior. Illa autem, Mihi idipsum similiter accidit. Et ille, Si igitur in eadem incidimus mala, cur'nam inuicem non coniungimur? ego etenim amabo te, ut illã: & tu me rursus ut tuum uirum. His persuasit mulieri, & conuenerũt: interim autem fur profectus, & boues soluens, abegit. Ille autem reuersus, non inuentis bobus, & plangere, & lugere uehemẽter instituit. Profecta est & mulier: & lamentantem inueniens inquit, Iterum ploras? Cui ille, Nũc, ait, uerè ploro. Et ego

itaq; multis euitatis periculis, nunc uerè fleo, solutionem mali necunde inueniens. Post hæc affuerunt & Delphi, & extractum ipsum è carcere trahebant in præcipitium. Ille autem eis dicebat, Quando colloquebantur animalia bruta, mus ranæ amicus factus, ad cœnam eam inuitauit, & abducta in penarium diuitis, ubi multa edulia erant, Comede, inquit, amica rana. Post epulationem & rana murem in suam inuitauit cœnationem. Sed ne defatigere, inquit, natando, filo tenui tuum pedem meo alligabo. Atque hoc facto saltauit in paludem. Ea autem urinata in profundum, mus suffocabatur, & moriens ait, Ego quidem per te morior, sed me uindicabit maior. Supernatante igitur mortuo mure in palude, deuolans aquila hunc arripuit unà cum eo etiam appensam ranam: sicq; ambos deuorauit. Et ego igitur, qui ui per uos morior, habebo ultorem. Babylon enim & Græcia omnis meam à uobis exigent mortem. Delphi tamen ne sic quidem pepercerunt Aesopo. Ille autem in Apollinis confugit sacellum, sed ij & illinc extraxerunt irati, & in præcipitium rursus traxerunt. Aesopus cum abduceretur, dicebat, Audite me Delphi, Lepus aquila insectante in lustrum scarabei confugit, rogans ut ab eo seruaretur. Scarabeus autem rogabat aquilam ne occideret supplicem, obtestans ipsam per maximum Iouem, saltem ne despiceret paruitatem suam. Illa uerò irata, ala percutiens scarabeum, leporem raptum depasta est. Scarabeus autem cum aquila uolauit, ut nidum eius disceret, ac iã profectus oua eius deuoluta dirupit. Illa cum graue existimaret si quis hoc ausus fuisset, & in altiore loco secundò nidificasset, & illic rursus scarabeus ijsdem hãc affecit. Aquila autem inops consilij penitus, ascendit ad Iouẽ (in eius enim tutela esse dicitur) & in ipsius genibus tertiam

tiam

tiam fœturã ouorũ posuit, deo ipsa cõmendans, & supplicãs ut custodiret. At scarabeus è stercore pilula facta, ascendit, & in sinũ Iouis eam demisit. Iupiter assurgẽs ut fimum excuteret, & oua abiecit oblitus, quæ & contriuit deiecta. Sed cum didicisset à scarabeo, quòd hæc fecisset ut aquilam ulcisceretur (nõ enim scarabeum tantùm illa affecit iniuria, sed & in Iouem ipsum impia fuit) aquilæ reuersæ ait, scarabeum esse qui affecit mœrore, & certè iure affecisse. Nolẽs igitur aquilarum genus deficere, consulit scarabeo, ut aquilæ reconciliaretur. Cùm hic non paruisset, ille in aliud tempus transposuit aquilarum pariũ, cum nõ appareãt scarabei. Et uos igitur ô uiri Delphi, ne despicite hunc deum, ad quem profugi: & si paruum sortitus est delubrũ, neq; enim impios negliget. Delphi uerò hæc parum curantes, rectà ad mortem itidem ducebant. Aesopus nulla re à se dicta uidẽs eos flecti, rursus ait, Viri crudeles, & interfectores audite. Agricola quidam in agro consenuit: cum nunquam ingressus esset in urbem, precabatur domesticos ut eam uideret. At illi iũctis asellis, atq; in currũ eo imposito, solum iussérunt agere. Eunti autem procella & turbine aërem occupantibus, & tenebris factis, aselli à uia aberrantes, in quoddam præcipitiũ deduxerũt senẽ. At ille iam præcipitandus, O` Iupiter, ait, qua in re te iniuria affeci, quòd sic iniquè occidor, præsertim cum neq; ab equis generosis, neq; à mulis bonis, sed ab asellis uilißimis? Et ego itaq; eodem modo nũc tristor, quoniam nõ ab honoratis uiris, & elegantibus, uerùm ab inutilibus, & peßimis interficior. Iamq; præcipitandus, eiusmodi dixit rursus fabulam: Vir quidam suam deamans filiam, rus misit uxorem, solam autem filiam receptam uiolauit. Illa autem, Pater, ait, scelesta facis, optarem tamen à multis potius uiris dedecore hoc affici, quàm à te,

qui genuisti. Hoc nunc & in uos, ô iniqui Delphi dico, quòd eligerem in Scyllam, & Charybdim potius incidere, ac in Africæ Syrteis, quàm per uos iniustè, atque indignè mori: execror igitur uestram patriam, & deos testor, me præter omnem iustitiā interire, qui me ulciscentur exauditum. Præcipitē igitur ipsum dederunt de rupe, & mortuus est. Non multo pòst autem pestilētia laborantes, oraculum acceperunt expiandam esse Aesopi mortem. Cui quòd & conscij sibi essent, iniustè eum interfecisse, etiam cippum erexerunt. Sed primates Græciæ, ac doctißimi quique, cū & ipsi, quæ in Aesopū facta fuissent, intellexissent, Delphos profecti sunt, & cum illis habita inquisitione, ultores & ipsi Aesopi mortis fuerunt.

AESOPI VITAE FINIS.

EX APHTHONII SOPHISTAE EXERCITAMENTIS.

Fabula quid & quotuplex.

FAbula profecta quidem est à poëtis, sed & rhetoribus communis facta est admonendi gratia. Est autem fabula sermo fictus, imagine quadam repræsentans ueritatem. Atque alia Sybaritica, alia Cilix, alia Cypria dicitur, accepto ab inuētoribus nomine. Verùm quoniam Aesopus egregiè præter cæteros conscripsit fabulas, euicit ut potius Aesopia diceretur. Ea uerò est triplex, Rationalis, Moralis, Mista. Rationalis, in qua aliquid ab homine geri confingitur. Moralis, quæ eorum imitatur mores, quæ sunt rationis expertia. Mista uerò, quæ rationale irrationaleq; complectitur. Eam autem admonitionem, cuius causa fabulam constitueris, Antefabulationē præpositam, postpositam uerò, Affabulationem dices.

FABVL

FABVLA, QVA FORMICARUM & Cicadarum exemplo hortãtur iuuenes ad laborem.

Cicadæ olim ætate aßiduis cantibus indulgebant, formicæ uerò hyemis memores, laboribus fructibusq; colligendis operam dabãt. Verùm cũ hyems aduenisset, formicæ ijs, quæ collegerant, pascebantur. cicadas autem delectatio illa, & canẽdi uoluptas, eò indigentiæ, miseriæq; perduxit, ut esurirent omnes, & fame conficerentur. Sic iuuentus laborum fugitans, malè habet in senectute.

EX PHILOSTRATI imaginibus, Fabulæ.

Fabulæ se ad Aesopum, sua in eum beneuolentia conferunt, quòd satagat sui. Fabula quippe & Homero, & Hesiodo, necnon & Archilocho in Lycamben curæ fuit. Sed ab Aesopo humana omnia ad fabellas redacta sunt, sermone brutis non temere impertito: nam & cupiditatem tollit, & libidinem insectatur, & fraudem. Atq; hæc ei leo quispiam agit, & uulpes, & per Iouem equus: nec testudo muta. ex quibus pueri discunt, quæ in uita gerantur. Habentur igitur in pretio fabulæ propter Aesopum. accedunt ad ianuam docti huius, uittis cũ deuincturæ, coronaq; oleagina coronaturæ. hic, ut puto, fabulam aliquam texit: risus enim faciei, & oculi in terram defixi id præ se ferunt. Pictorem, fabularum curas remißiore animo indigere, non latuit. Philosophatur autẽ pictura & fabularũ corpora. Bruta enim cũ hominibus conferens, cœtum circa Aesopum statuit ex illius scena confictum, Chori dux uulpes depicta est. Vtitur enim ea Aesopus ministra argumentorum pluriũ, ceu Dauo Comœdia.

EX HERMOGENIS EXERcitamentis, Prisciano interprete.

FAbula est oratio ficta, uerisimili dispositiõe, imaginem exhibens ueritatis. Ideo autem hanc primam tradere pueris solent Oratores, quia animos eorum adhuc molles ad meliores facilè uias ritè instituunt. Vsi sunt ea tamen uetustißimi quoque autores, ut Hesiodus, Archilochus, Horatius. Hesiodus quidem lusciniæ, Archilochus autem uulpis, Horatius muris. Nominantur autem ab inuentoribus fabularum, aliæ Aesopiæ, aliæ Cypriæ, aliæ Libycæ, aliæ Sybariticæ, omnes autem communiter Aesopiæ dicuntur, quoniam in conuentiibus frequenter solebat Aesopus fabulis uti. Mendacem quidem esse nolunt fabulam, sed ad uitam utilem, necnon & uerisimilem. Est autem uerisimilis, si res, quæ subiectis accidunt personis, aptè reddantur: ut puta de pulchritudine aliquis certat, pauo supponatur hic. Oportet alicui astutiam tribuere, uulpecula est subijciẽda. Imitatores aliquos hominum uolumus ostendere, hic Simijs est locus. Oportet igitur modo breuiter, modo latius eas differere. Quomodo autem hoc fiet? Si nunc narratione simplici proferantur, nunc etiam sermo inductis fingatur personis. Exempli causa, Simiæ conuenerũt, & consilium habuerunt de urbe condenda: & quia placuit illis, paratæ erant incipere ædificationem, sed uetus Simia prohibuit ab incœpto, eas docens, quòd facilè capiãtur, si intra muros concludantur: sic breuiter dices. Si uelis producere, sic: Simiæ conuenerunt, & consiliabantur de urbe condenda, quarum una in medium ueniens concionata est, quia oportet ipsas quoque ciuitatẽ habere. Videtis enim, aiebat, quòd ciuitatem habendo felices homines sint, domos etiam habent singuli, & in concionem uniuersi, & in theatrum ascen-

ascendentes delectant animos spectationibus, & auditionibus uarijs. Et sic proferes orationem in orādo, dicens, quòd & plebiscitum scriptum est, & finges etiam orationem ueteris simiæ. Expositio autem fabularum uult circuitionibus carere, & iucundior esse. Sed oratio, qua utilitas fabulæ retegitur, quam ἐπιμύθιον uocant, quod nos affabulationem possumus dicere, à quibusdam prima, à plerisq; rationabilius postrema ponitur. Sciēdum uerò, quòd etiam oratores inter exempla solent fabulis uti.

LAVRENTIVS VALLENSIS INSIGNI uiro Arnoldo Fouelledæ salutem.

ROMISERAM nuper, me tibi coturnices, quas ipse uenatus essem, missurum. Eas capere (ut homo uenandi insuetus) cum non possem, ad uenationem meam, id est, ad literas me conuerti. Vt forte ad manus uenit libellus Græcus ex præda nauali, tres & triginta Aesopi fabulas continens, has omnes bidui labore uenatus sum. Mitto igitur ad te, siue fabellas, siue mauis coturnices, quibus oblectare te poßis ac ludere. Etenim si Octauianum, Marcumq; Antonium, orbis terrarum principes, ludo coturnicum delectatos accepimus: profectò tu uir literarū amantißimus, & literato hoc genere ludendi delectaberis. Et si quis Octauiano aut Antonio pugnacem aliquam harum auium dono dedisset, iucūdam illis rem, gratamq; fecisset: ego quoq; tibi iucundus, gratus'que ero, qui plures triginta eius generis aues dono mitto

mitto, pugnaces, uictrices, & (si fortè magis hoc te iuuat) etiam pingues. Oblectant enim hæ fabellæ, & alunt, nec minus fructus habent, quàm floris. Sed ne donum suũ laudare insolentis sit, finem faciam. Tu si coturnices ueras, quàm has fabellas, malis, rescribe. Mittam nanq; non modò coturnices, sed etiam perdices. Ex urbe Caieta Calendis Maij, M. CCCC. XXXVIII.

DE VVLPE ET CAPRO.

VVlpes & caper sitibundi in puteum quendam descenderunt: in quo cum perbibissent, circunspicienti capro reditum, uulpes ait, Bono animo esto caper: excogitaui nanq; quo pacto uterq; reduces simus. Si quidem tu eriges te rectum primoribus pedibus ad parietem admotis, cornuaq;, adducto ad pectus mento, reclinabis: & ego per terga cornuaq; tua transiliens, & extra puteum euadens, te istinc postea educam. Cuius consilio fidem habente capro, atq;, ut illa dicebat, obtemperante, ipsa è puteo resilijt: ac deinde præ gaudio in margine putei gestiebat exultabatq;, nihil de hirco curæ habens. Cæterùm cum ab hirco ut fœdifraga incusaretur, respondit: Enimuero hirce, si tantum tibi esset sensus in mente, quantum est setarũ in mento, non prius in puteum descendisses, quàm de reditu exploratum habuisses. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit uirum prudentem debere finem explorare, antequàm ad rem agendam ueniat.

DE VVLPE ET PARDO.

VVlpes & pardus de pulchritudine altercabantur: & pardo suam pellem uersicolorem extollente, uulpes suam cumnon posset præponere, inquit, At quãto ego speciosior, quæ non corpus, sed animũ uersicolorẽ sortita sum? Adfabulatio. Hæc fabula innuit pulchritudinem animi

animi antecellere pulchritudinem corporis.

DE CATA ET VENERE. 3

Cata quædam delicium erat cuiusdam formosi adulescentis. Hanc ille, ut in fœminam mutaret, Venerem comprecatus est. Dea miserta cupiditatis adulescẽtuli, conuertit bestiam in speciosam puellam. Cuius forma inardescens adulescẽtulus, adducit illam secuũ domũ. Quibus cõsidentibus in cubiculo, Venus uolens periculũ facere nũquid illa cum corpore mutasset & mores, murem in medio dimisit. At illa, eorum qui aderant & cubiculi nuptialis immemor, è cubili consurgens, murem insequebatur, illum comedere cupiens: tum dea indignata, eam iterum in suam restituit naturam. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit scelestos homines etiam si conditionem statumq; mutent, tamen mores nequaquam mutare.

DE AGRICOLA ET FILIIS EIVS 4

Agricola filios suos uidens quotidie digladiantes, neq; in gratiam reducere potis esset: iußit fasciculum uirgarum sibi afferri (aderant autem filij illic sedentes) quæ cum allatæ essent, colligauit omnes in unum fasciculum: iußitq; singulos eorum fasciculum capere atq; confringere. Illis uerò confringere non ualentibus, soluẽs postea fasciculum, tradidit singulas uirgas eis frangendas: atq; illis statim frangentibus, intulit, Ita quidem & uos ô filioli mei, si unanimes inuicem perstiteritis, inexpugnabiles uos hostibus inuictosq; præbebitis: sin minus, uestra ipsa æmulatio atq; seditio, opportunam uos prædam inimicis faciet.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, æquè res humanas capere, uel à cõcordia incrementum, uel à discordia iacturam.

DE MVLIERE ET GALLINA. 5

Mulier

MVlier quædam uidua habebat gallinã quotidie singula oua ponentem. Sperans autem mulier, pro singulis bina oua posituram, si plus escarum tribuisset, opiparè educabat. Gallina uerò pinguior effecta, ne unũ quidem ouum amplius facere poterat. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd homines per luxum rerum & copiam marcescentes, ab instituta industria retardantur.

DE DVOBVS ADVLESCENTIBVS. 6

DVo adulescentes obsonium à coquo cõmuniter mercati sunt. Cæterùm cum coquus quibusdam negocijs domesticis intenderet, uacaretq; : alter adulescentum partem obsonij in alterius manus immisit. Conuertente autem se coquo, & partem carnis, quæ aberat, requirente: qui carnem sustulerat, iurat se non habere: qui uerò habebat, se nõ sustulisse. Quibus coquus (intellecta adulescentum argutia) inquit, Et si me latet fur: tamen eum quem iurastis, non latebit. Adfabulatio. Hæc fabula innuit, quòd si quid homines celamus, Deum tamẽ nequaquam celare poterimus, qui solus omnia prospicit & omnia uidet.

DE DVOBVS AMICIS ET VRSO. 7

DVobus amicis unà iter facientibus fit ursus obuiam, quorum unus perterritus, in arborem scandens, latuit: alter uerò, cum se imparem urso fore, & si pugnaret, superatum iri intelligeret, procidens simulabat se mortuum esse. Vrsus uerò adueniens: & aures & occiput eius olfaciebat, illo, qui stratus iacebat, usquequaque continente respirationem. Ita mortuum esse credens ursus, abijt. aiunt enim non sæuire in cadauera. Mox alter, qui inter frondes arboris latuerat, descendens, interrogat amicum quidnam ad aurem ursus esset secum locutus. Cui amicus inquit, Admonuit me ne posthac cum huiusmodi amicis iter

faciam. Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, deuitandos esse amicos, qui periculoso in tempore auxilio præstando reuocant pedem.

DE ARVNDINE ET OLEA. 8

D*Isceptabant aliquando arundo & olea, de constantia & fortitudine, & de firmitate. Et olea quidem arundini probra ingerebat, ut fragili, & ad omnem uentũ uacillanti. Arundo autem obticebat, non longum tempus spectans. Nam cum uentus uehemens ingruisset, arundo reflectebatur agitabaturq;. Olea uerò cum uiolentiæ uentorum reluctari uellet, confracta est.* Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, eos qui fortioribus ad tempus cedũt, potiores esse ijs qui non cedunt.

DE TVBICINE. 9

E*Rat tubicen quidam, qui in militia signum caneret: is interceptus ab hostibus, ad eos qui circunsistebant, proclamabat, Nolite me uiri innocentem, innocuum, insontemq; perimere, nullum enim unquam occidi: quippe nihil aliud quàm hanc buccinã habeo. Ad quem illi uicißim cum clamore responderunt, Tu uerò hoc ipso magis trucidaberis, quòd cùm ipse dimicare nequeas, cæteros potes ad certamen impellere.* Adfabulatio. *Fabula hæc innuit, quòd præter cæteros peccant, qui malos & importunos principes persuadent ad iniquè agendum.*

DE CANE ET LANIO. 10

C*Anis quidam insilijt in macellum, lanio in aliquà re occupato, et arrepto pecoris corde fugiebat. Ad quẽ lanius conuersus, fugientemq; aspiciẽs, inquit, O canis abi: ubicunq; fueris, te obseruabo: non enim mihi cor sustulisti, sed cor dedisti.* Adfabulatio. *Hæc fabula innuit, iacturam frequenter esse hominibus doctrinam.*

DE AEGROTO ET MEDICO. 11

AEgrotus quidam à medico interrogatus, quonam modo se habuisset: præter modum, respondit, in sudorem se fuisse resolutum. Cui medicus, Istud (inquit) bonum est. Altero autē die interrogatus quo modo se haberet, respondit, Algoribus correptus, diu uexatus sum. Et istud (inquit medicus) bonum est. Tertio cum de eodem interrogaretur, respondit, Profluuio corporis debilitatus sum. Istud (inquit) etiam bonum est. Postea autem à familiari interrogatus, Quo modo habes ô amice? Respōdit, Ego etiam atq; etiam bene habeo, sed morior. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, coarguendos assentatores.

DE ASINO ET LVPO. 12

ASinus calcato ligni aculeo claudicabat: conspectoq; lupo, ait, O lupe, en præ cruciatu morior, futurus esca, aut tua, aut uulturum, aut coruorum. Vnum modò munus abs te flagito: educ prius ex pede aculeū, ut moriar saltem sine cruciatu. Tunc lupus summis dentibus aculeum mordicus deprehendens, eduxit. Asinus uerò doloris oblitus, ferratos calces in faciem lupi impegit: fractisq; illius fronte, naribus, & dentibus, aufugit: lupo seipsum accusante, ac merito sibi id euenisse dicente: quòd qui didicerat esse lanius iumentorum, nunc eorum uolebat esse chirurgus.

Adfabulatio. Hæc fabula innuit, quòd qui sua artificia deserunt transferentes se ad aliena, ipsis non apta, & in derisum ueniunt, & in discrimen.

DE PASTORE ET MARI. 13

PAstor in loco maritimo gregem pascebat: qui cum uideret mare tranquillum, incessit cupido nauigationem faciendi. Itaq; uenundatis ouibus, emptisq; palmarum sarcinis, nauigabat. Orta autem uehementi tempestate, & naui

ui mergi periclitante, omne pondus nauis in mare eiecit, uixq; euasit exonerata naui. Paucis pòst diebus, ueniente quodam & tranquillitatem maris admirante (erat enim sane tranquillum) respondens, inquit, Palmas iterum uult, quantum intelligo: ideoq; immotum sese ostendit.

Adfabulatio. Hæc fabula innuit eruditiores fieri homines damno, atq; periculo.

DE VVLPE ET LEONE. 14

VVlpes nullum anteà leonem conspicata, cum illi aliquando obuiasset, ita conspectum eius expauit, ut parum abfuerit quin extingueretur. Quod cum postea iterum accidisset: ad conspectum quidem leonis exterrita est, sed non ita ut prius. Tertio cum leonem eundem uidisset in ciuitate, non modò non exterrita, sed confidenter adiens, secum colloquuta est & confabulata. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd consuetudo & conuersatio facit, ut quæ maximè horribilia & formidolosa sunt, neq; horrida, neq; formidolosa uideantur.

DE GALLIS ET PERDICE. 15

GAllos quidam domi suæ cum haberet, mercatus est & perdicem, eamque in societatē gallorum dedit unà cum illis saginandam. Eam uerò statim galli, pro se quisq; mordebant, abigebantq;. Perdix autem apud se afflictabatur: existimans, ideo talia sibi à gallis inferri, quòd suum ab illorum genere alienum esset. Vbi uerò non multo pòst aspexit & illos inter se pugnantes, mutuoque percutientes: recreata à mœrore & tristitia, inquit, Equidem uerò posthac ego non afflictabor amplius, uidens eos etiam inter se dimicantes. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, uirum prudentem debere æquo animo ferre contumelias ab alienigenis illatas, quos uidet ne

à domesticorum quidem iniurijs abstinere.

DE VVLPE ET CAPITE QVODAM. 16

VVlpes aliquando in domum citharœdi ingressa: dum omnia instrumenta musica, omnem supellectilem scrutaretur: reperit è marmore caput lupinum, scienter fabreq; factum. Quod cùm in manus sumpsisset, inquit, O caput cum magno sensu factum, nullum sensum obtinens.

Adfabulatio. Hæc fabula ad eos spectat, qui corporis dignitatem habent, animi industriam non habent.

DE CARBONARIO ET FVLLONE. 17

CArbonarius conducta in domo habitans, inuitauit fullonem, qui eo loci proxime uenisset, ut eisdem in ædibus unà habitarent. Ad quem fullo, O homo, non est mihi istud factu conducibile: Vereor enim ne quicquid ipse candefacerem, id omne tu carbonaria aspergine fuscares.

Adfabulatio. Fabula hæc innuit, nullum cum flagitiosis habendum esse commercium.

DE HOMINE GLORIOSO. 18

VIr quidam aliquando peregrinatus, cum iterum domum redijsset: cum multa ardua in diuersis regionibus à se uiriliter gesta iactabundus prædicabat: tum uerò illud maximè, quòd Rhodi omnes certamine saliendi superasset: eiusq; rei Rhodios, qui affuerunt, testes esse. Ad quem unus aßistentium respondens, inquit, O homo, si uerum est quod loqueris, quid tibi opus est testibus? Ecce Rhodus, ecce hic certamen saliendi. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd ubi rerum testimonia adsunt, nil opus est uerbis.

DE HOMINE ET APOLLINE. 19

QVidam facinorosus Delphos se contulit, Apollinem tentaturus, habensq; passerculum sub pallio, quem

pugno

pugno tenebat. Accedensq; ad tripodas, interrogabat Deū, dicens: Quod habeo in dextera, uiuit'ne, an mortuum est? Prolaturus passerculum uiuum, si mortuum respondisset: rursus prolaturus mortuum, si uiuum respondisset. Occidisset enim statim sub pallio, priusquam proferret. At Deus subdolam calliditatem hominis intelligens, dixit, O consultor, utrum mauis facere (penes te nanq; arbitriū est) facito: & siue uiuum, siue mortuū quod in manu habes, proferto.

Adfabulatio. Fabula hæc innuit mentem diuinam nihil neq; latere, neq; fallere.

DE PISCATORE ET CINARIDE. 20

PIscator quidam demissis in mare retibus, detulit cinaridem pusilli corporis: quæ piscatorem sic obsecrabat, Noli me in præsentiarum capere pusillam & minutam, sine abire & crescere: ut postea iam adulta, commodo cum maiore potiaris. Cui piscator, Ego uerò amens sim, si lucrum quod inter manus habeo (licet exiguum) prætermittam spe futuri boni quantumlibet magni.

Adfabulatio. Hæc fabula innuit stolidum esse, qui propter spem maioris, rem & præsentem & certam (licet paruam) non amplectitur.

DE ASINO ET EQVO. 21

VIr quidam habebat equum & asinum. In itinere faciendo, inquit asinus equo, Si me saluum uis, leua me parte oneris mei. Equo illius uerbis non obsequente, asinus sub onere cadens, moritur. Tunc dominus iumentorum omnes quas portabat asinus sarcinas, simulq; corium, quod à mortuo exuerat, equo imponit. Quo onere depressus equus cum clamore inquit, Væ mihi iumentorum infelicissimo, quid mihi misero euenit? Nam recusans partem, nunc totum onus porto, & illius corium. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit maiores debere in laboribus participes esse minoribus, ut utriq; incolumes sint.

DE HOMINE ET SATYRO. 22.

VIr quidam cum satyro amicitiam inierat. Qui cum edendi gratia sederent, exorta cœli tempestate, uir manus ad os admouens, anhelitu refocillabat. Quod intuens satyrus, interrogat quam ob rem id faceret. Ille inquit, calore oris algentes manus refocillo. Pauloq; pòst, calidiore edulio allato, cum uir iterum manus ad os admouens, calorem cibi tenui inspiratione refrigerauit, interrogat satyrus, quā ob rem & illud faciat. Respondente autem uiro, ut refrigeraret edulium: Atqui ego, inquit satyrus, tecum posthac amicitiam non exercebo, qui ex uno ore & calidum promis & frigidum. Vale. Adfabulatio.

Fabula innuit deuitandam eius amicitiam esse, cuius anceps uita est, & non simplex sermo.

DE AGRICOLA, ET CANIBVS. 23

AGricola quidam hyberno sydere in agro deprehensus, deficientibus cibarijs, primùm interfectis singulis ouibus, illarum carnibus uescebatur, mox & caprarum, postremò operarijs bobus interemptis alebatur. Quod canes dum animaduertissent, inter se colloquuti sunt, dicentes, At nos hinc faciamus fugam. Si enim operarijs bobus dominus non pepercit, nec nobis quidem parcet.

Adfabulatio. Hæc fabula innuit, fugiendos cauendosq;, qui à familiaribus manus non abstinent.

DE QVODAM ADMORSO À CANE. 24

ADmorsus quidam à cane, circuibat singulos, corrogans curationem: nactusq; quendam est, qui cognita mali qualitate, inquit, Si tu quidē ô homo conualescere uis, crustam panis madefactam in sanguine uulneris, porrige cani,

cani, qui te momordit comedendam. Cui ille deridenter inquit, Ego mehercle, si illud fecero, dignus sum qui ab omnibus huius urbis canibus præmordear. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, improbos homines cùm maximè beneficia acceperint, tum maximè ad maleficia animari.

DE THYNNO ET DELPHINO. 25

THynnus cum Delphinum insequentem præcipiti cursu fugeret, & iam capiendus esset, in anfractum quendam se intorsit. Delphinus quoq; ad alterum similem impetu ipso allisus est. Ad quem Thynnus respiciens, eumq́; expirantem uidens, inquit, Iam mihi mors non erit molesta, uidenti eum qui mihi causa mortis est, mecum morientem. Adfabulatio. Hæc fabula innuit, æquo animo ferre homines calamitates, cum eos per quos in calamitate sunt, calamitosos aspiciunt.

DE AVCVPE. 26

AVceps quidam sumptis aucupatorijs retibus, ad uenandum processit, uisoq; palumbo in cacumine arboris sedente, compositas artificiose arundines cum retibus ad auem clanculum admouebat, sperans illam se uenari posse. Quod cum agit, in altum intuens, iacentem uiperam pedibus pressit: quæ exasperata dolore hominem momordit. At ille iam deficiens, Me miserum, inquit, qui cum alterum uenari uolo, ipse ab altero captus pereo.

Adfabulatio. Hæc fabula innuit, q́ æmuli alios arte sua nitẽtes decipere, sæpe in laqueos quos tendũt, incidunt.

DE CASTORE. 27

CAstor præter cæteros quadrupedes, in aqua durare fertur, suaq́; genitalia ad artem medicam sanè utilia esse. Hic ubi uidet se ab indagantibus hominibus captum iri (nouit enim quamobrem indagetur) ipse sibi genitalia

præcidit, atque in sequentes proijciens, hoc modo incolumis euadit. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, huius exẽplo prudentes debere pro adipiscenda salute, nullam rationem habere fortunarum.

DE VATICINATORE. 28

VAticinator quidam in foro sedens sermocinabatur, cum sibi quidam denuntiat fores domus eius effractas esse, omniaq; direpta quæ in domo fuissent. Ad quem nuntium uaticinator gemens, properansq;, cursu se domum recipiebat. Quem currentem intuens quidam, O' tu, inquit, qui aliena negotia te diuinaturum promittis, certè tua ipse non diuinasti. Adfabulatio.

Fabula hæc ad eos spectat, qui res suas non rectè administrantes, alienis, quæ nihil ad eos pertinent, prouidere ac consulere conantur.

DE AVCVPE ET MERVLA. 29

AVceps tetenderat uolucribus retia: quod eminus intuens merula, percontabatur hominem quid negotij ageret. Ille respondit, se condere urbem. Abijtq; longius, & sese abdidit. Merula uerò uerbis illius fidem habens, accedens ad escam iuxta retia positam, capta est. Accurrenteq; aucupe, inquit, O' homo, si tu quidem talem condis urbem, haud multos inuenies incolas. Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, eo maximè modo rem priuatam, & publicam destrui, cum præsides sæuitiam exercent.

DE VIATORE ET IOVE. 30

VIator longum ingressurus iter, si quid inuenisset, eius dimidium Ioui se oblaturum promisit. Inuento autem in ipso itinere uase palmarum & amygdalorum pleno comedit omnes palmulas amygdalaq;: sed horum nucleos, illarum putamina ad aram quandam obtulit inquiens, Iupiter,

ter, habes quod tibi uoueram: quod enim inueni, eius & interiora & exteriora tibi offero.

Adfabulatio. Fabula hæc innuit, auarum hominem cupiditate pecuniæ, etiam dijs moliri fallacias.

DE FILIO ET MATRE. 31

PVer quidam in schola condiscipuli furatus tabellam alphabetariam attulit matri suæ. A qua non castigatus, quotidie magis furabatur. Procedente autem tempore maiora cœpit furari. Tandem à magistratu deprehēsus ducebatur ad supplicium: Matre uerò sequente ac uociferante, rogauit satellites, ut paulisper cum ea ad aurem loqui permitterent. Quibus annuentibus, & matre festinabunda, aurem ad os filij admouente: ille auriculam maternam dentibus amorsam euulsit. Et cum mater cæteriq; increparent, non modò ut furem, sed etiam ut in parentem suam impium, inquit, Hæc mihi, ut perderer, extitit causa: si enim me ob tabellam alphabetariam castigasset, nequaquam ad ulteriora progressus, ad supplicium nunc ducerer.

Adfabulatio. Fabula hæc innuit, quòd qui inter initia peccandi non coërcentur, ad grauiora flagitia euadunt.

DE FILIO ET PATRE. 32

FIlium quidam senior habebat generosi animi, & uenaticorum canum amatorem. Hunc per quietem uiderat à leone trucidari. Territus igitur, ne fortè somnium hoc aliquando sequeretur euentus, extruxit domum quandam politißimam, laquearibus ac fenestris amœnißimam: illucq; inducens filium, illi custos inhærebat. Depinxerat enim in ea domo, ad oblectationem filij, omne genus animalium, in quibus & leonem. Adolescens hæc inspiciens, eo amplius molestiæ contrahebat. Quadam autem uice leoni propius stans inquit, O truculentißima

fera, te propter, & propter inane somnium patris, in hac domo asseruor uelut in carcere. Quid igitur faciam? Et *hæc dicens, manum parieti incußit, oculum leoni eruere uolens, & clauo, qui illic latebat, offendit: qua ex percußione manus emarcuit: succreuitq; sanies, ac febris subsecuta est: breui adulescens est mortuus.* Ita *leo adulescentem occidit, nihil adiuuante patris sophismate.*

Adfabulatio. Hæc *fabula innuit, quæ uentura sunt, deuitare posse neminem.*

DE CALVO QVODAM. 33

C*Aluus quidam mentitos crines gerens, dum equo uehebatur, ecce turbinis uentus illos de capite sustulit: risus statim magni præsentibus excitantur.* Et *ille mutuo risu ad eos, inquit,* Q*uid mirum si crines, qui non erant mei, à me recesserint?* Illi *quoq; recesserunt, qui mecum fuerant nati.*

Adfabulatio.

Hæc *fabula innuit, non debere nos mœrere ob amissas opes.* Q*uod enim nascentes à natura non accepimus, non potest nobiscum perpetuò permanere.*

FINIS.

ALIAE ITEM

ALIQVOT AESOPI FABULÆ, *è Græco in* L*atinum uersæ, incerto interprete.*

IMPOSSIBILIA PROMITTENS. 1

V*Ir pauper ægrotans, & malè affectus, cum à medicis desperatus esset, deos rogabat, pollicens, si sanitatem sibi rursus restituissent, centum boues ipsis oblaturum esse in sacrificium.* V*xore autem eius audiente,* Et *ubi tibi hæc, si con*

ſi conualueris? ille ait, Putas enim ſurgere me hinc, ut dei hæc à me repetant? Adfabulatio.

Fabula ſignificat, multos facilè polliceri, quæ re comprobare non ſperent.

RANAE. 2

RAnæ duæ in paludæ paſcebantur, æſtate autem ſiccata palude, illa derelicta, quærebant aliam: cæterùm profundum inuenerunt puteum: quo uiſo, altera alteri inquit, Deſcendamus heus tu in hunc puteum. Illa reſpondens ait, Si igitur & hìc aqua aruerit, quomodo aſcendemus? Adfabulatio. Fabula declarat non oportere inconſideratè res aggredi.

CANIS, ET GALLVS. 3

CAnis & gallus inita ſocietate iter faciebant. Veſpera autem ſuperueniente, gallus conſcenſa arbore, dormiebat: at canis ad radicem arboris excauatæ. Cum gallus, ut aſſolet, noctu cantaſſet, uulpes ut audiuit accurrit: & ſtans inferius, ut ad ſe deſcenderet, rogabat, quòd cuperet cõmendabile adeò cantu animal cõplecti. Cum autẽ is dixiſſet, ut ianitorem prius excitaret ad radicẽ dormientem, ut cum ille aperuiſſet, deſcenderet: & illa quærente ut ipſum uocaret, canis ſtatim proſiliens eam dilacerauit. Adfabulatio. Fabula ſignificat, prudentes homines inimicos inſultantes ad fortiores aſtu mittere.

LEO, ET VRSVS. 4

LEo & urſus ſimul magnum nacti hinnulum, de eo pugnabant: grauiter igitur à ſeipſis affecti, ut ex multa pugna etiam uertigine corriperentur: defatigati iacebant. Vulpes autem circumcirca eundo, ubi proſtratos eos uidit, & hinnulum in medio iacentem, hunc per utroſq; percurrendo, rapuit, fugienſq; abiuit: at illi uidebant quidem

ipsam, sed quia non poterant surgere, Nos miseros, dicebant, quia uulpi laborauimus. Adfabulatio.

Fabula significat, alijs laborantibus, alios lucrari.

VESPERTILIO, ET RVBVS, & Mergus. 5

VEspertilio, & rubus, & mergus inita societate mercatoriam decreuerunt uitam agere. Itaq; uespertilio argentum mutuata proiecit in medium: rubus uestem secum accepit: mergus tertius, æs: & nauigauerunt. Tempestate autem uehementi oborta, & naui euersa, omnibus perditis, ipsi in terram euaserunt. Ex illo igitur mergus litoribus semper aßidet, num quopiam æs eijciat mare. Vespertilio uerò creditores timens, interdiu non apparet, noctu ad pabulum exit. Rubus prætereuntium uesti inhæret, sicubi suam cognoscat querendo.

Adfabulatio. Fabula significat, in ea quibus incumbimus, in posterum incidere.

PAVO, ET MONEDVLA. 6

AVibus creaturis regem, pauo orabat, ut se ob pulchritudinẽ eligerent. Eligentibus autẽ eum omnibus, monedula suscepto sermone ait, Sed si te regnante, aquila nos persequi aggressa fuerit, quomodo nobis opem feres? Adfabulatio. Fabula significat, principes non modò propter pulchritudinem, sed & fortitudinem & prudentiam eligi oportere.

SINGVLARIS ANIMAL ET VVLPES. 7

SIngularis agrestis super quadam sidens arbore dentes acuebat. Vulpe rogãte causam, quare nulla præposita neceßitate dentes acueret, ait, Non abs re hoc facio: nam si me periculum inuaserit, nequaquã me tunc acuendis dentibus occupatum esse oportebit, sed potius paratis uti.

Adfabu-

Adfabulatio. *Fabula significat, aduersus periculum præparatum esse oportere.*

CASSITA. 8

CAßita laqueo capta plorans dicebat, Hei mihi miseræ, & infelici uolucri, non aurum surripui cuiusquã, non argentum, non aliud quicquam pretiosum. Granum autem tritici paruum, mortis mihi causa fuit.

Adfabulatio. *Fabula in eos, qui ob inutile lucrum magnum subeunt periculum.*

HINNVLVS. 9

HInnulus aliquando ceruo ait, Pater, tu & maior, & celerior canibus, & cornua prætereà ingentia gestas ad uindictam, curnã igitur sic eos times? Et ille ridens ait, Vera quidẽ hæc inquis, fili: unũ uerò scio, quòd cũ canis latratũ audiuero, statim ad fugam nescio quomodo efferor.

Adfabulatio. *Fabula significat natura timidos, nulla admonitione fortificari.*

AVARVS. 10

AVarus quidam cum omnia sua bona uendidisset, & auream glebam fecisset, in loco quodam infodit, unà defosso illic & animo suo, & mente: atq; quotidie eundo, ipsam uidebat. Id autem ex operis quædam obseruando cognouit, & refossam glebã abstulit. Post hæc & ille profectus, & uacuum locum uidens, lugere cœpit, & capillos euellere. Hunc cùm quidã uidisset sic plorantem, & causam audiuisset, Ne sic, ait, ô, tu, tristare: neque enim habens aurum, habebas: lapidem igitur pro auro acceptum reconde, & puta tibi aurum esse, eundem enim tibi usum præstabit: nam, ut uideo, neq; cum aurum erat, utebare.

Adfabulatio. *Fabula significat, nihil esse possessionem, nisi usus adfuerit.*

ANSERES, ET GRVES. 11

ANseres, & grues in eodem prato pascebantur. Venatoribus autem uisis, grues, quòd essent leues, statim euolauerunt, anseres uerò ob onus corporum cum mansissent, capti fuerunt. Adfabulatio.

Fabula significat, & in expugnatione urbis, inopes facilè fugere, diuites autem seruire captos.

TESTVDO, ET AQVILA. 12

TEstudo orabat aquilam, ut se uolare doceret. Ea autem admonente procul hoc à natura ipsius esse, illa magis precibus instabat. Accepit igitur ipsam unguibus, & in altum sustulit: inde demisit: hæc autem in petras cecidit, & contrita est. Adfabulatio.

Fabula significat, multos quia in contentionibus prudentiores non audiuerint, seipsos læsisse.

CERVA. 13

CErua altero obcæcata oculo, in litore pascebatur, sanum oculum ad terram propter uenatores habens, alterū uerò ad mare, unde nihil suspicabatur. Præternauigantes autem quidam, & hoc coniectantes, ipsam sagittarunt: hæc autem seipsam lugebat, quòd unde timuerat, nihil passa foret, quod non putabat malum allaturum, ab eo proditam. Adfabulatio.

Fabula significat, sæpe quæ nobis noxia uidentur, utilia fieri: quæ uerò utilia, noxia.

CERVA, ET LEO. 14

CErua uenatores fugiens, in speluncam ingressa est. In leonem autem ibi cum incidisset, ab eo comprehensa est. Moriens autem dicebat, Hei mihi homines fugiens, in ferarum immitißimum incidi. Adfabulatio.

Fabula significat, multos homines dum parua fugiunt peri

pericula,in magna incurrere.

CERVA, ET VITIS. 15

CErua uenatores fugiens sub uite delituit. Cum præterissent autem parumper illi, cerua prorsus iam latêre arbitrata, uitis folia pasci incœpit. Illis uerò agitatis, uenatores conuersi, & quod erat uerum arbitrati, animal aliquod sub folijs occultari, sagittis confecerunt ceruam. Hæc autem moriens talia dicebat, Iusta passa sum, non enim offendere oportebat,quæ me seruarat.

Adfabulatio. Fabula significat,qui iniuria benefictores afficiunt,à Deo puniri.

ASINVS, ET LEO. 16

CVm asino gallus aliquando pascebatur. Leone autem aggresso asinum,gallus exclamauit,& leo(aiũt enim hunc galli uocem timere)fugit. At asinus ratus propter se fugere, aggressus est statim leonem. Vt uerò procul hunc persecutus est,quò nõ amplius galli perueniebat uox, conuersus leo deuorauit.Hic uerò moriens clamabat, Me miserum & dementem: ex pugnacibus enim non natus parentibus,cuius gratia in aciem irrui? Adfabulatio.

Fabula significat, plerosq; homines, inimicos, qui se de industria humiliarunt,aggredi,atq; ita ab illis occidi.

OLITOR, ET CANIS. 17

OLitoris canis in puteum decidit:olitor autem ipsum illinc extracturus,descendit & ipse in puteum. ratus autem canis accessisse ut se inferius magis obrueret, cõuersus olitorem momordit. Hic autem cum dolore reuersus, Iusta,inquit,patior.nam cur unquam sui interfectorem seruare studui? Adfabulatio.

Fabula in iniustos,& ingratos.

SVS, ET CANIS. 18

SVs & canis mutuò conuiciabantur. Et sus iurabat per Venerem, procul dubio dentibus discissurum canē, Canis uerò ad hæc dißimulanter dixit, Bene per Venerē nobis iuras: significas enim ab ipsa uehementer te amari, quæ impuras tuas carnes degustantem nullo pacto in sacellum admittit. Et sus, Propter hoc igitur magis præ se fert deæ amare me: nam occidentē aut alio quouis modo lædentem omnino auersatur: tu tamen male oles & uiua & mortua.

Adfabulatio. Fabula significat, prudentes oratores, quæ ab inimicis obijciūtur, artificiose in laudē conuertere.

SVS, ET CANIS. 19

SVs & canis de fœcunditate certabant. Dixit autem canis, fœcundam esse maxime pedestrium omnium. Et sus occurrens, ad hæc inquit, Sed cum hæc dicis, scito & cæcos tuos te catulos parere. Adfabulatio.

Fabula significat, non in celeritate res, sed in perfectione iudicari.

SERPENS, ET CANCER. 20

SErpens unà cum cancro uiuebat, inita cum eo societate. Itaque cancer simplex moribus, ut & ille astutiam mutaret, admonebat: hic autem minimè obediebat. Cum obseruasset igitur cancer ipsum dormientem, & pro uiribus compreßisset, occidit. At serpente post mortem extenso, ille ait, Sic oportebat antehac rectum & simplicē esse: neq; enim hanc pœnam dedisses. Adfabulatio.

Fabula significat, qui cum dolo amicos adeunt, ipsos offendi potius.

PASTOR, ET LVPVS. 21

PAstor nuper natum lupi catulum reperit, ac sustulit, unaq; cum canibus nutriuit. At cū adoleuisset, si quando lupus ouem rapuisset, cum canibus & ipse persequebatur.

tur. Cum canes uerò aliquando non possent assequi lupum, atq; ideo reuerterentur, ille sequebatur, ut cũ ipsum assecutus esset, particeps foret uenationis ut lupus: inde redibat. Sin autem lupus extrà non rapuisset ouem, ipse clàm occidens, unà cum canibus comedebat: donec pastor cum coniectasset, & intellexisset rem, de arbore ipsum suspendit, & occîdit. Adfabulatio.

Fabula significat, naturam prauam bonos mores non nutrire.

LEO, ET LVPVS. 22

LEo cum consenuisset, ægrotabat iacens in antro. Accesserant autem uisitatura regem, præter uulpem, cætera animalia. Lupus igitur capta occasione accusabat apud leonem uulpem, quasi nihili facientem suum omnium dominum, & propterea neq; ad uisitationem profectam. Interim affuit & uulpes, & ultima audiuit lupi uerba: Leo igitur cõtra eam infremuit. Sed defensionis tempore petito, Et quis, inquit, eorum, qui conuenerunt, tantum profuit, quantum ego, quæ in omnem partem circuiui, & medicamentum pro te à medico quæsiui, & didici? Cum autem leo statim, ut medicamentum diceret, imperasset, illa inquit, Si lupo uiuente excoriato, ipsius calidam pellem indueris. Et lupo iacente uulpes ridens ait, Sic non oportet dominum ad maleuolentiam mouere, sed ad beneuolentiã.

Adfabulatio. Fabula significat, eum qui quotidie machinatur, in seipsum laqueum uertere.

MVLIER. 23

MVlier quædam uirum ebriũ habebat: ipsum autem à morbo liberatura, tale quid commenta est. Aggrauatum enim ipsam ab ebrietate cũ obseruasset, & mortui instar insensatum, in humeros eleuatum, in sepulcretum allatum

allatum depoſuit, & abiuit. Cum uerò ipſum iam ſobrium eſſe coniectata eſſet, profecta ianuam pulſauit ſepulcreti. Ille autem cum diceret, Quis eſt, qui pulſat ianuam? uxor reſpondit, Mortuis cibaria ferens ego adſum. Et ille, Non mihi comeſſe, ſed bibere ô optime potius affer: triſtem enim me reddis, cum cibi non potus meminiſti. Hæc autē pectus plangendo, Hei mihi miſeræ, inquit: nam neq; aſtu profui: tu enim uir non ſolum non emendatus es, ſed peior quoq; te ipſo euaſiſti. in habitum tibi deductus eſt morbus.

Adfabulatio. Fabula ſignificat, non oportere in malis actibus immorari: nam & nolentem quandoque hominem conſuetudo inuadit.

CYCNVS. 24

VIr diues anſerem ſimul & cycnum nutriebat, non ad eadē tamē, ſed alterum cantus, alterū mēſæ gratia. Cum autem oporteret anſerem pati ea, quorū cauſa nutriebatur, nox erat, ac diſcernere tempus nō permiſit utrunq;: cycnus autem pro anſere abductus, cantat cantū quendam mortis exordium: & cantu ſignificat naturam, mortem uerò effugit ſuauitate canendi. Adfabulatio.

Fabula ſignificat, ſæpe muſicen differre mortem.

AETHIOPS. 25

AEthiopem quidam emit, talem ei colorem ineſſe ratus negligentia eius, qui prius habuit: ac aſſumpto in domum, omnes ei adhibuit abſterſiones, omnibus lauacris tentauit mundare: & colorem quidem tranſmutare non potuit, ſed morbum dolor parauit. Adfabulatio.

Fabula ſignificat, manere naturas, ut à principio prouenerunt.

HIRVNDO, ET CORNIX. 26

HIrundo & cornix de pulchritudine cōtendebāt. Reſpondēs autē cornix ei dixit, Sed tua pulchritudo uer-

uerno tēpore floret, meū uerò corpus etiam hyeme durat.

Adfabulatio. Fabula significat, durationem corporis, decore meliorem esse.

BVTALIS. 27

BVtalis à fenestra quadam pendebat: Vespertilio autem profecta rogauit causam, quare die sileret, nocte caneret. Cum autem id ea non incassum hoc facere dixisset (nam die canendo olim capta fuerat, & propterea ex illo prudens euasit) uespertilio ait, Sed non nunc te cauere oportet, cum nulla utilitas, sed antè quàm caperceris.

Adfabulatio. Fabula significat, in infortunijs inutilem esse pœnitentiam.

COCHLEAE. 28

RVstici filius assabat cochleas, Cum autē audiret eas stridentes, ait, O' pessimæ animantes, domibus uestris incensis uos canitis? Adfabulatio.

Fabula significat, omne intempestiuè factum, uituperabile,

MVLIER, ET ANCILLAE. 29

MVlier uidua operosa ancillas habens, has solebat noctu excitare ad opera ad gallorum cantus. His uerò assiduè defatigatis labore, uisum est oportere domesticum occidere gallum, tanquam illum qui noctu excitaret heram. Euenit autem ipsis, hoc facto, ut in grauiora inciderent mala: nā hera ignorās gallorū horam, tēperius eas excitabat.

Adfabulatio. Fabula significat, plerisq; hominibus consilia esse malorum causas.

MVLIER VENEFICA. 30

MVlier uenefica diuinarū irarum propulsiones promittens, multa facere perseuerabat, & lucrū inde facere. Quidam igitur accusauerunt eam impietatis, & couicerunt

cerunt, & damnatam ducebant ad mortem. Videns autem quidam eam duci, ait, Tu quæ deorũ iras auertere promittebas, quomodo neq; hominum consilium mutare potuisti?

Adfabulatio. Fabula significat, multos magna promittentes, ne parua quidem facere posse.

AGRICOLA. 31

AGricola quidam fodiendo aurum reperit: quotidie igitur terrã, ut ab ea beneficio affectus, coronabat. Huic autem Fortuna adstans, inquit, Heus tu, cur terræ mea munera attribuis, quæ ego tibi dedi ditatura te? nam si tempus immutetur, & in alias manus hoc tuum aurum eat, scio te nunc me Fortunam accusaturum.

Adfabulatio. Fabula significat, oportere benefactorem cognoscere, atq; huic gratiam referre.

VIATORES. 32

DVo quidam unà iter faciebant: & cum alter securim reperisset, alter, qui non inuenit, admonebat ipsum ne diceret inueni, sed inuenimus. Paulò pòst autem cum aggrederentur ipsos, qui securim perdiderant, qui eam habebat, persequentibus illis, ei qui unà iter faciebat, dixit, Perijmus. Hic autem ait, perij dic: non, perijmus: etenim & tunc, cum securim inuenisti, inueni dixisti, non, inuenimus.

Adfabulatio. Fabula significat, qui nõ fuerũt participes felicitatum, neq; in calamitatibus firmos esse amicos.

RANAE DVAE. 33

DVæ ranæ uicinæ sibi erãt: pascebantur autem altera in profundo stagno, & procul à uia: altera in uia parum aquæ habẽs. Verùm, cum quæ in stagno, alteram admoneret, ut ad se migraret, ut tutiore cibo frueretur, illa non paruit, dicens firmißima teneri huiusce loci consuetudine: quousq; obtigit currũ prætereuntẽ ipsam confringere.

Adfab

Adfabulatio. *Fabula significat, homines quoq; praua aggredientes citius mori, quàm mutentur in melius.*

APIARIVS. 34

IN mellarium ingressus quidam domino absente, fauum abstulit. Hic autem reuersus, ut alueolos uidit inanes, stans quod in his erat perscrutabatur. Apes autem è pastu redeuntes, ut deprehenderunt ipsum, aculeis percutiebant, pessimeq́; tractabãt. Hic autem ad eas, O pessimæ animantes, furatum uestros fauos illæsum dimisistis, me uerò satagentem uestri, percutitis? **Adfabulatio.**

Fabula significat, sic homines quosdam ob ignorantiam inimicos non cauere, amicos autẽ ut insidiatores repellere.

ALCEDO. 35

ALcedo auis est solitaria, semper in mari uitam degens: hanc dicitur hominum uenationes cauentem, in scopulis maritimis nidificare. Cæterùm aliquando paritura, pullos fecit. Egressa autem ea ad pabulum, accidit mare à uehementi concitatum uento, eleuari supra nidum: atq; hoc submerso, pullos perdere: hæc uerò reuersa, re cognita, ait, Me miseram, quæ terram ut insidiatricem cauens, ad hoc confugi, quod mihi longe est infidius.

Adfabulatio. *Fabula significat homines etiam quosdam ab inimicis cauendo, ignaros in multo grauiores inimicis amicos incidere.*

PISCATOR. 36

PIscator in fluuio quodam piscabatur. Extensis autem retibus, & fluxu comprehenso utrinq;, funi alligato lapide, aquam uerberabat, ut pisces fugientes incautè in retia inciderẽt. Cum quidam uerò ex ijs, qui circa locum habitabant, id facere uideret, increpabat, quòd fluuium turbaret, & clarã aquam non sineret bibere: & is respõdit, Sed nisi

ſic fluuius perturbetur, me oportebit eſurientem mori.

Adfab. Fabula ſignificat, ciuitatum etiam rectores tūc maximè operari, cum patrias in ſeditionem induxerint.

SIMIVS, ET DELPHIS. 37

MOris cum eſſet nauigantibus Melitenſes catulos & ſimios adducere in ſolamen nauigationis, quidam habebat ſecum & ſimium. Cum autē perueniſſent ad Sunium Atticæ promontorium, tempeſtatem uehementem fieri contigit: naui autem euerſa, & omnibus natantibus, natabat & ſimius. Delphis quiſpiam ipſum conſpicatus, & hominem eſſe ratus, digreſſus leuabat, ad terram perferēs. Vt uerò in Piræo fuit Athenienſiū nauali, rogauit ſimium, an genere eſſet Athenienſis. Cum autem hic diceret & claris hic eſſe parentibus: rogauit an & Piræum ſciret. Ratus autem ſimius de homine eum dicere, ait, Et ualde amicum eſſe ei, & familiarem. At Delphis tanto mendacio indignatus, ſubmergens ipſum occidit.

Adfabulatio. Fabula in uiros qui ueritatem ignorantes, exiſtimant ſe decipere.

MVSCAE. 38

IN cella quadam melle effuſo, muſcæ aduolātes comedebant: implicitis autem earum pedibus, euolare non poterant: cum uerò ſuffocarentur, dicebant, Miſeræ nos, quia ob modicum cibum perimus.

Adfabulatio. Fabula ſignificat, multis gulam multorum malorum eſſe cauſam.

MERCVRIVS, ET STATVARIVS. 39

MErcurius ſcire uolens, quanti apud homines eſſet, iuit in ſtatuarij domum transformatus in hominem, & uiſa ſtatua Iouis, rogabat, quanti quis ipſam emere poſ-

ſet. Hic autem cum dixiſſet, drachma, riſit. Et quanti Iunonis? ait, Cum dixiſſet, pluris: uiſa & ſua ipſius ſtatua, ac opinatus cum nuntius ſit deorum, & lucroſus, maximam de ſe apud homines haberi rationem, rogauit de ſe. Statuarius uerò ait, Si haſce emeris, & hanc additamentum do.

Adfabulatio. Fabula in uirum glorioſum, qui nullius apud alios eſt pretij.

MERCVRIVS ET TIRESIAS. 40

MErcurius uolens Tireſiæ uaticinium, an uerum eſſet cognoſcere, furatus ipſius boues ex rure uenit ad ipſum in urbem, ſimilis factus homini, & ad ipſum diuertit. Boum autem amiſsione renuntiata Tireſiæ, ille aſſumpto Mercurio exiuit, augurium aliquod de fure conſideraturus. Et huic iubet dicere ſibi quamnam auem uiderit. Mercurius autem primùm uidiſſe aquilã à ſiniſtris ad dextram uolantem, dixit. Hic non ad ſe id eſſe cum dixiſſet, ſecundò cornicem ſuper arbore quadam ſedentem uidit, & modò ſuperius aſpicientem, modò ad terram declinatam, uati refert. Et is re cognita ait, Sed hæc cornix iurat & cœlum, & terram, ſi tu uelis, meas me recepturum boues.

Adfabulatio. Hoc ſermone uti quiſpiam poterit aduerſus uirum furacem.

CANES. 41

HAbens quidam duos canes, alterum uenari docuit, alterum domum ſeruare. Cæterùm ſi quando uenaticus caperet aliquid, qui domum cuſtodiebat, particeps unà cum eo erat cœnæ, Aegrè ferente autem uenatico, & illi obijciente, quòd ipſe quotidie laboraret, ille nihil faciens ſuis nutriretur laboribus, reſpondens ipſe ait, Non me, ſed herum reprehende, qui non laborare me docuit, ſed labores alienos comeſſe. Adfabulatio.

Fabula significat, adolescentes qui nihil sciunt, haud esse reprehendendos, cum eos parentes sic educauerint.

MARITVS ET VXOR. 42

HAbens quidam uxorem, quæ domesticis omnibus inimica erat, uoluit scire an etiam erga paternos domesticos ita afficeretur. Quapropter cum rationabili prætextu ad suum patrem ipsam misit. Paucis uerò pòst diebus ea reuersa, rogauit quomodo aduersus illos habuisset. Hæc uerò cum dixisset, Bubulci & pastores me suspectabant: ad eam ait, Sed ô uxor, si eos odisti, qui manè greges agũt, serò autem redeunt, quid sperare oportet in ijs quibus cum tota conuersaris die? Adfabulatio.

Fabula significat, sic sæpe ex paruis magna, & ex manifestis incerta cognosci.

HOEDVS ET LVPVS. 43

HOedus derelictus à grege, persequente lupo, conuersus ad eum dixit, O lupe, quoniam credo me tuum cibum futurum, ne iniucundè moriar, cane tibia primùm, ut saltem. Lupo autem canente tibia, atq; hœdo saltante, canes cum audiuißent, lupum persecuti sunt. Hic conuersus hœdo inquit, Merito hæc mihi fiũt: oportebat enim me cocus cum sim, tibicinem non agere.

Adfabulatio. Fabula significat, qui ea quibus natura apti sunt, negligunt, quæ uerò aliorum sunt, exercere conantur, in infortunia incidere.

CANCER ET VVLPES. 44

CAncer è mari cum ascendisset, in loco quodam pascebatur. Vulpes esuriens ut uidit, acceßit, ac eum rapuit. Ille deuorandus ait, Sed ego condigna patior, qui marinus cum sim, terrestris esse uolui. Adfabulatio.

Fabula significat, homines, etiam qui proprijs derelictis

exercitijs, ea quæ nihil conueniunt, aggrediuntur, meritò infortunatos esse.

CITHAROEDVS. 45

CItharœdus rudis in domo calce incrustata familiariter, ut solebat, canens, & contra resonante in se uoce, existimabat ualde canorus esse: uerùm elatus super hoc, cogitauit & in theatro sese committere oportere. Profectus uerò ad se ostendendum, cum malè admodum caneret, lapidibus ipsum explosum abegerunt.

Adfabulatio. Fabula significat, sic ex rhetoribus quosdam, qui in scholis putant esse aliquid, cum ad res publicas se conferunt, nullius pretij esse.

FVRES. 46

FVres in domum quandam ingreßi, nihil inuenerunt nisi gallum, atq; hoc capto, abierunt. Hic ab eis occidendus rogabat, ut se dimitterent, dicens utilem esse hominibus pro noctu eos ad opera excitando. Hi uerò dixerunt, Sed propter hoc tanto magis occidimus: illos enim excitando, furari nos non sinis. Adfabulatio.

Fabula significat, ea maximè prauis esse aduersa, quæ bonis sunt beneficio.

CORNIX, ET CORVVS. 47

COrnix coruo inuidens, quòd is per auguria hominibus uaticinaretur, ob idq; crederetur uti futura prædicẽs, conspicata uiatores quosdam prætereuntes, iuit super arborem quandam, stansq; ualde crocitauit. Illis uerò ad uocem conuersis & admiratis, re cognita, quidam inquit, Abeamus heus nos, cornix enim est, quæ crocitauit, & augurium non habet. Adfabulatio.

Fabula significat, eodem modo & homines præstantioribus certantes, præter quàm quòd non ad æqua perueniunt

niunt, risum quoque debere.

CORNIX, ET CANIS. 48

Cornix Mineruæ sacrificans canem inuitauit ad epulas. Ille uerò ad eam dixit, Quid frustra sacrificia absumis? Dea enim adeo te odit, ut ex peculiaribus quoq; tibi augurijs fidem sustulerit. Cui cornix, Ob id magis ei sacrifico, ut reconcilietur mihi. Adfabulatio.

Fabula significat plerosq; ob lucrum non mereri inimicos beneficijs prosequi.

CORVVS, ET SERPENS. 49

Coruus cibi indigens, ut serpentem in aprico quodam loco dormientem uidit, hunc deuolando rapuit. Hic cum se uertisset, atq; momordisset ipsum coruus moriturus dixit, Me miserum, qui tale reperi lucrũ, quo etiam pereo.

Adfabulatio. Fabula in uirum, qui ob thesaurorum inuentionem de salute periclitatur.

MONEDVLA, ET COLVMBAE. 50

Monedula in columbario quodam columbis uisis bene nutritis, dealbauit sese, iuitq;, ut & ipsa eodem cibo impertiretur. Hæ uerò, donec tacebat, ratæ eã esse colũbam, admiserunt: sed cum aliquando oblita uocem emisisset, tunc eius cognita natura, expulerunt percutiendo: eáq; priuata eo cibo, redijt ad monedulas rursum: & illæ ob colorem, cum ipsam non nossent, à suo cibo abegerunt, ut duorum appetens, neutro potiretur.

Adfabulatio. Fabula significat, oportere & nos nostris contentos esse, consyderantes auaritiam præterquàm quòd nihil iuuat, auferre sæpe & quæ adsunt bona.

MONEDVLA. 51

Monedulam cum quis cepisset, & pedem alligasset filo, suo tradidit filio. Hæc non ferendo uictum inter homines,

hominés, ubi parumper libertatem nacta est, fugit, in suūq; nidum se contulit. Circumuoluto uerò ramis uinculo, euolare haud ualens, cum moritura esset, secū loquebatur, Me miseram, quæ apud homines nō ferendo seruitutem, incautè mea me uita priuaui. Adfabulatio.

Fabula significat, nōnunquam quosdam, dum se à mediocribus student periculis liberare, in maiora incidere.

MERCVRIUS. 52

IVpiter Mercurio iußit, ut artificibus omnibus mendacij medicamentum misceret: hic eo trito, & ad mensuram facto, ex æquo singulis miscet. Cum uerò solo relicto sutore, multum superesset medicamenti, totum acceptum mortarium ei miscuit: atque hinc contigit artifices omneis mentiri, maximè uerò omnium sutores. Adfabulatio.

Fabula in mendaces artifices.

IVPITER. 53

IVpiter formatis hominibus, omneis illis affectus indidit, solum indere pudorem oblitus est. Quapropter non habens undenam ipsum introduceret, per turbam ingredi eum iußit. Hic uerò primum indignè ferens contradicebat: uehementius uerò eo instante, ait, sed ego sanè his ingredior pactis, si amor non ingrediatur: sin ingrediatur, ipse exibo quàm primùm. Ex hoc sanè euenit, omnia scorta inuerecunda esse. Adfabulatio.

Fabula significat, captos amore inuerecundos esse.

IVPITER. 54

IVpiter nuptias celebrans, omnia animalia accipiebat: sola uerò testudine tardè profecta, admirās causam tarditatis, rogauit eam, quamobrem ipsa ad cœnam non accesserat. Cum hæc dixisset, Domus chara, domus optima: iratus ipsi, damnauit ut domum baiulans circunferret.

Adfabulatio. Fabula significat, plerosq; homines eligere parcè potius apud se uiuere, quàm apud alios lautè.

LVPVS, ET OVIS. 55

LVpus à canibus morsus, & male affectus, abiectus iacebat. Cibi uerò indigens, uisa oue, rogabat ut potum ex præterfluēte flumine sibi afferret: Si enim tu mihi, inquit, dederis potum, ego cibum mihi ipsi inueniam. Illa re cognita ait, Sed si ego potum do tibi, tu et cibo me utêris.

Adfabulatio. Fabula in uirum maleficum, per simulationem insidiantem.

LEPORES. 56

LEpores olim belligerantes cum aquilis inuocarunt in auxiliū uulpes. Hæ aūt dixerūt, Vobis auxiliaremur, nisi sciremus qui uos estis, & cum quibus præliamini.

Adfabulatio. Fabula significat, eos, qui cum præstantioribus certant, suam salutem contemnere.

FORMICA. 57

QVæ nunc formica, homo olim fuit, hic agriculturæ aßiduè incumbens, non erat proprijs laboribus cōtentus, sed & uicinorum fructus surripiebat. Iupiter autem indignatus huius auaritia, transmutauit eum in hoc animal, quæ formica appellatur. Verùm cum mutasset formam, non & affectum mutauit: nam usq; nunc arua circumeundo, aliorum labores surripit, & sibi recondit.

Adfabulatio. Fabula significat natura prauos, etsi maximè speciem transmutauerint, mores non mutare.

VESPERTILIO, ET MVSTELA. 58

VEspertilio in terram cum cecidisset, à mustela capta est: & cum occidenda foret, pro salute rogabat. Hac uerò dicente non posse ipsam dimittere, quòd natura uolucribus omnibus inimica foret, ait non auem, sed murem esse: &

se: & sic dimissa est. Postremò autem cum iterum cecidisset, & ab alia capta mustela, ne uoraretur orabat. Hac autem dicente, cunctis inimicam esse muribus, hæc non mus, sed uespertilio sum, dicebat: & rursus dimissa est: atque ita euenit, bis mutato nomine, salutem consecutam fuisse.

Adfabulatio. Fabula significat, neq; nos in eisdē semper esse oportere, consyderātes eos, qui ad tempus mutantur, plerunq; pericula effugere.

VIATORES. 59

Viatores secūdum litus quoddā iter facientes, iuerunt in speculam quandam, & illic conspicati sarmēta procul natantia, nauim esse magnam existimarunt: quamobrē expectarūt, tanquam appulsura ea esset. Cum uerò à uēto lata sarmenta propius forent, nō nauim amplius, sed scaphā uidere uidebātur. Aduectis autē illis, cum sarmēta esse uidissent, inter se dixerunt, Vt nos igitur frustra, quod nihil est, expectabamus? Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines, qui ex improuiso terribiles esse uidentur, cum periculum feceris, nullius esse pretij inueniri.

ASINVS SYLVESTRIS. 60

Asinus sylueſtris asino uiso domestico in loco quodam aprico, profectus ad ipsum, beatum dicebat, & corporis habitudine, & cibi perceptione. Deinde uerò cum uidisset eum ferentem onera, & agasonem retro sequentem, & baculis ipsum percutientem, ait, Ast ego non amplius beatum te existimabo: uideo enim non sine magnis malis habere te felicitatem. Adfabulatio.

Fabula significat, non esse æmulanda lucra, in quibus insunt pericula, & miseriæ.

ASINI. 61

Asini olim propterea quòd assiduè onera ferrent, & fatigarentur, legatos miserunt ad Iouem, solutionem laborum petentes. Hic autem ostendere ipsis uolens, id non fieri, ait, tunc eos liberatum iri laboribus, cum mingendo fluuium fecerint. Ac illi eum uerum dicere existimantes, ex illo & nunc usque, ubi aliorum urinã uiderint asinorum, illic & ipsi circunstando mingunt.

Adfabulatio. Fabula significat, unicuique quod fatale est, incurabile esse.

ASINVS, ET VVLPES. 62

Asinus inductus pelle leonis uagabatur, reliqua bruta perterrendo. Cæterùm uisa uulpe, tentauit & hanc perterrefacere. Hæc autem (casu enim ipsius uocem audiuerat) ad ipsum ait, Compertum habeto quòd & ego timuissem, nisi rudentem audiuissem. Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos inductos, qui ijs, qui extrà sunt, aliqui esse uidentur, ex sua linguacitate redargui.

ASINVS, ET RANAE. 63

Asinus ligna ferens, pertransibat paludem quandam. Lapsus autem, ut decidit, nec surgere posset, lamentabatur, ac suspirabat. Ranæ autem quæ erant in palude auditis suspirijs: Heus tu, dixerunt, & quid faceres, si tanto hic tempore, quanto nos fuisses, cum quia paululum cecidisti, sic lamenteris? Adfabulatio.

Hoc sermone uti quispiam poterit in uirum segnem, qui ob minimos quosq; labores tristatur, cum ipse maioribus facilè resistat.

ASINVS, ET CORVVS. 64

Asinus ulcerato dorso in prato quodam pascebatur. Coruo autem insidendo sibi, & ulcus percutiẽdo, asinus rudebat, ac saltabat: sed agasone procul stante, ac riden

te, lu-

te, lupus præteriens, ipsum uidit, & dixit, Miseri nos, quos si tantum uiderit persequitur, huic autem & arridet.

Adfabulatio. Fabula significat, maleficos homines, si tantum appareant, dignosci.

ASINVS, ET VVLPES. 65

Asinus & uulpes inita inter se societate, exiuerunt ad uenationē: Leo uerò cum occurrisset ipsis, uulpes imminens periculum uidens, profecta ad leonem, traditurum ei asinum pollicita est, si sibi impunitatem promiserit. Qui cum dimissurum eam dixisset, illa adducto asino in casses quosdam ut incideret, fecit. Sed leo uidens illum fugere minimè posse, primam uulpem comprehendit: deinde, sic ad asinum uersus est. Adfabulatio.

Fabula significat, eos, qui socijs insidiantur, sæpe & seipsos nescios perdere.

GALLINA, ET HIRVNDO. 66

Gallina serpētis ouis inuentis diligenter calefacta excludit. Hirundo autem cum eam uidisset, ait, O' demens, quid hæc nutris? quæ cum exereuerint, à te prima iniuriam auspicabuntur. Adfabulatio.

Fabula significat, implacabilem esse prauitatem, licet afficiatur maximis beneficijs.

CAMELVS. 67

Cum primùm uisa est camelus, homines perterriti, & magnitudinem admirati fugiebant. Vbi uerò procedente tempore cognouerunt ipsius mansuetudinem, confisi sunt eò usq;, ut ad eam accederent. At intellecto paulò pòst beluæ non inesse bilem, eò contemptius iere, ut & fræna ei imponerent, & pueris agendam traderent.

Adfabulatio. Fabula significat terribiles res consuetudine contemptibiles fieri.

SERPENS. 68

SErpens à multis hominibus pessundatus, Iouem postulauit. Iupiter autem ad eum dixit, Si qui prior conculcauit, pupugisses, nequaquam id facere secundus aggressus fuisset. Adfabulatio.

Fabula significat, eos qui prius inuadentibus resistunt, alijs formidolosos fieri.

COLVMBA. 69

COlumba siti corrupta, ut uidit quodam in loco poculum aquæ depictum, uerum rata, atq; multo elata impetu, inscia in tabulam offendit, usqueadeo ut & pennis ipsius perfractis in terram decideret, atque à quodam occurrentium caperetur. Adfabulatio.

Fabula significat, nõnullos homines ob uehemẽtes alacritates incõsultò res aggredièteis, inijcere sese in perniciẽ.

COLVMBA, ET CORNIX. 70

COlumba in columbario quodam nutrita, fœcunditate superbiebat. Cornix uerò ea audita, ait: Heus tu, desine hac re gloriari: nam quò plures paris, eò plus mœroris accumulas. Adfabulatio.

Fabula significat, ex famulis quoq;, eos esse infelicissimos, qui in seruitute multos filios faciunt

DIVES. 71

DIues duas habens filias, altera mortua, præficas conduxit. Cum uerò altera filia dixisset, Vt nos miseræ, ipsæ, ad quas pertinet luctus, lamentari nescimus: hæ uerò non necessariæ sic uehementer plangunt. mater ait, Ne mirare filia, si hæ ita lamẽtantur, nam nummorum gratia id agunt Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines ob auaritiam non uereri alienis calamitatibus quæstum facere.

PASTOR. 72

PAstor actis in quercetum quoddam ouibus, strata sub quercu ueste, ascendit, & fructum decutiebat. Oues uerò inter edendū glandes, nesciæ & uestes unà deuorarunt. At cum pastor descēdisset, ut quod erat actum, uidit, O' pessima, ait, animalia, uos cæteris uellera ac uestes præbetis, à me uerò, qui uos nutrio, & uestem surripitis.

Adfabulatio. Fabula significat, plerosque homines ob dementiam eos qui nihil attinent, beneficio afficere, in domesticos mala operari.

BVBVLVCVS. 73

BVbulcus armentum taurorum pascens, amisit uitulū, lustrando omnem solitudinem, indagando moram traxit. Vbi inuenire nihil potuit precatus est Iouem, si furem qui uitulum cepit, ostenderit, hœdum in sacrificium oblaturum. Cæterùm proficiscens in quercetum quoddam, inuenit à leone deuorari uitulum. Trepidus igitur & perterrefactus, eleuatis manibus suis in cœlum, ait, O' domine Iupiter, promiseram tibi hœdum me daturum esse, si furem inuenirem: nunc taurum tibi recipio sacrificaturum, si huius manus effugero. Adfabulatio.

Fabula in homines infortunatos, qui dū quippiā amiserint, precātur ut inueniāt, cū inuenerint, quærūt effugere.

AQVILA. 74

SVper petra aquila sedebat leporē captura: hanc autē quidā percussit sagitta, quæ intra ipsam ingressa est, sed crena cum pennis ante oculos stabat: quam cū uidisset, Et hoc mihi altera mœstitia, quòd proprijs pennis interearn,

Adfabulatio. Fabula signicat, durum esse, cum quis à suis periculis patiatur.

VERMIS, ET VVLPES. 75

Qui sub cœno celabatur uermis, super terrã egressus dicebat omnibus animalibus, Medicus sum medicaminum doctus, qualis est Pæon deorum medicus. Et quomodo, ait uulpes, alios curans, teipsum claudũ non curas?

Adfabulatio. Fabula significat, nisi præstò experientia fuerit, omne uerbum inane esse.

GALLINA AVRIPARA. 76

Gallinam quis habens oua aurea parientem, ratus intra ipsam auri massam inesse, occisam alijs gallinis similem reperit. Hic multum sperans inuenire diuitiarum, & exiguis illis priuatus est. Adfabulatio.

Fabula significat, oportere contentum esse præsentibus, & fugere inexplebilitatem.

LVPVS, ET VETVLA. 77

Lupus esuriens circuibat quærendo cibum. Profectus autem ad locum quendam, audiuit lugentem puerulum, eiq; dicentem anum, Desine plorare: sin minus, hac hora tradam te lupo. Ratus igitur lupus seriò loqui aniculam, expectabat ad multam horam. Sed cum aduenisset uespera, audit rursus anum blandientem puerulo, ac dicentem, Si uenerit lupus huc, ineterficiemus eum fili. His auditis lupus eundo dicebat, In hoc tugurio aliud dicunt, aliud faciunt. Adfabulatio.

Fabula in homines quorũ facta uerbis non respondẽt.

DE CVLICE, ET LEONE. 78

Culex ad leonem accedens, ait, Neque timeo te, neque fortior me es: minus mihi adesse uiriũ ideo existimas, quòd laceres unguibus, & dentibus mordeas? hoc & fœmina cum uiro pugnans facit, Ego uerò longè sum te fortior. Si uerò uis, ueniamus ad pugnam. Et cum tuba cecinisset, culex inhæsit mordens circa nares ipsius læueis genas:

leo

leo autem proprijs unguibus dilaniauit ſe ipſum, donec indignatus eſt. Culex autem uicto leone cum ſonuiſſet tuba, & epinicium cecinisset, euolauit. Araneæ uerò uinculo implicitus cum deuoraretur, lamentabatur quòd cum maximis pugnans, à uili animali aranea occideretur.

Adfabulatio. Fabula in eos, qui proſternunt magnos, & à paruis proſternuntur.

GVLIELMVS CANONICVS, D. AVR. AVGVſtini Florentio ſuo, illuſtri Baroni Iſelſteino, S. D.

ABVLAS Aeſopi cùm ex oratione ligata in ſolutam uertiſſem, tibi florentiſsime Florenti dicare placuit: quàm enim ſis amans literarum, ex meo Antonio uiro literatiſsimo facilè intelligo. Nam cum tu quidem quod eruditum ſcires, acciuiſti, & is tui amantiſsimus eſt, cum ob alia quædam, tum ob amorem tuum erga literatos. Neq; illud præterire debeo, me quoq; à te uehementer amari, & te commendante magiſtro Antonio ſuccenſum deſiderio noſtri. Apprime ſanè decere ſolet, qui genere ſit illuſtris, eum eſſe amicum & familiarem literarum, quæ, ut cætera commoda earum ſileam, uel ſolæ adeò faciunt immortalem. Erit autem harum fabularum lectio tibi, ut opinor, utilis, quippe ubi multa ad bene uiuendum apposita inuenies, grata certè earum lectio, & iucūda non eſſe non poteſt. Hactenus autem eas illis, qui alias complures ſcripſerint, fuiſſe neglectui, ſatis miror: nec equidem tamen ſcripturus fuiſſem, ni & Titus Liuius harū in hiſtoria

meminisset, & Flaccum nostrũ in epistola usum uiderem, & Quintilianum Institutionum libris utendum suadere cernerem. Sed satis iam exordij. Illud te admonitum uelim, ne sis inscius, animantes, quæ iam mutæ sunt, olim fuisse loquaces. Vale, & me, ut facis, ama.

DE GALLO GALLINACEO. 1

GAllus gallinaceus dum uerrit stercorarium, offendit gemmam, Quid, inquiens, rem sic nitidam reperio? Si gemmarius reperisset, nihil esset eo lætius, ut qui pretium sciret. Mihi quidem nulli est usui, nec magni æstimo: imò equidem omnibus gemmis granum hordei malim.

Morale. Per gemmam artem, sapientiamq; intellige: per gallum hominem stolidum & uoluptarium. Nec stolidi artes liberales amant, cum usum earum nesciant: nec uoluptarius, quippe cui una placeat uoluptas.

DE LVPO, ET AGNO. 2

LVpus ad caput fontis bibens, uidet agnũ procul infrà bibentem. Accurrit: agnum increpitat, quòd turbarit fontem. Trepidare agnus, supplicare, ut parcat innocenti: se quando longe infrà biberit, potum lupi ne potuisse quidem turbare, nedum uoluisse. Lupus contrà intonat, Nihil agis sacrilege, semper obes. Pater, mater, omne tuum inuisum genus, sedulò mihi aduersatur. Tu mihi dabis hodie pœnas.

Morale.

Vetus dictum est, ut canem cædas, facilè inueniri baculum. Potens si libet nocere, facilè capit nocendi causam: satis peccauit, qui resistere non potuit.

DE MVRE, ET RANA. 3

BEllum gerebat mus cum rana. De paludis certabatur imperio. Pugna erat uehemens, & anceps: mus callidus sub herbis latitans, ex insidijs ranam adoritur: rana uiribus

ribus melior, pectore, & insultu ualens, aperto marte hostem lacessit. Hasta utriq; erat iuncea. Quo certamine procul uiso, miluus adproperat: dumq; prae studio pugnae, neuter sibi cauet, utrunq; bellatorem miluus rapit, ac laniat.

Morale. Itidem euenire solet factiosis ciuibus, qui accensi libidine dominandi, dum inter se certant fieri magistratus, opes suas, plerũq; etiam uitam in periculo ponunt.

DE CANE, ET VMBRA. 4

CAnis tranans fluuium, rictu uehebat carnem. Splendente sole, ita ut fit, umbra carnis lucebat in aquis. Quam ille uisam auidè captans, quod in faucibus erat, perdidit. Itaq; tum rei, tum spei iactura perculsus, primum stupuit, deinde animum recipiens, sic elatrauit, Miser, deerat cupiditati tuae modus: satis superq; erat, ni desipuisses. Iam per tuam stultitiam minus nihilo tibi est.

Morale. Monemur hac fabella modestiae, monemur prudentiae: ut & cupiditati sit modus, ne certa pro incertis amittamus. Astutè certè Terentianus ille Sannio, Ego, inquit, spem pretio non emo.

DE LEONE, ET QVIBVSDAM ALIIS. 5

CVm oue ac quibusdam alijs pepigerat leo uenationem fore communem: itur uenatum: capitur ceruus: partiuntur. Singulas singulis partes tollere, ut conuenerat incipientibus, leo rugijt, Vna, inquiens, pars mea est, quia sum dignißimus. Altera itidem mea est, quia uiribus praestantißimus. Porrò quia in capiendo ceruo plus sudauerim, uendico tertiam. Quartam deniq; partem ni concesseritis, actum est de amicitia. Socij hoc audito, discedunt uacui, & taciti, non ausi mutire contra leonem. Morale.

Rara semper fuit fides, apud hoc seculum rarior est: apud potentes, & est, & fuit semper rarißima. Quocirca

satius est ut uiuas cum pari. Qui enim cum potentiore uiuit, necesse habet sæpe de suo iure concedere: cum æquali æquale tibi ius erit.

DE LVPO, ET GRVE. 6

LVpo uoranti ouem, fortè ossa hæsere in gula. Ambit, orat opem, opitulatur nemo. Omnes dictitant tulisse cum pretium uoracitatis. Tandem blanditijs multis pluribusq; promißis gruem inducit, ut collo lõgißimo in gulam inserto, os infixum eximeret. Petenti autem præmium illusit, inepta, inquit, abi: non sat habes quòd uiuis? uitam debes mihi: Si libuisset, licuit præmordere collum tuum.*

Morale. *Tritum est, perire quod facis ingrato.*

DE RVSTICO, ET COLVBRO. 7

RVsticus repertum in niue colubrum frigore propè enectum, domum tulit, abiecit ad focum. Coluber ab igni uim, uirusq; recipiens, deinde flammam non ferens, omne tugurium sibilando infecit. Accurrit rusticus correpta sude, uerbis, uerberibusq; cum eo iniuriam expostulat. Num hanc referat gratiam? num uitam erepturus sit illi, qui uitam ipsi dederit? Morale.

Fit interdum ut obsint tibi, quibus tu profueris, & male de te mereantur ij, de quibus tu bene sis meritus.

DE APRO, ET ASINO. 8

DVm iners asinus irrideret aprum, ille indignans frendebat. Malum quidem ignauißime fueras meritus, sed etiam si tu pœna fueras dignus, tamen ego indignus, qui à te pœnas sumam. Irride tutus, impune tibi licet, tutus enim es ob inertiam. Morale.

Demus operam, ut cum indigna nobis audimus, aut patiamur, ne indigna nobis dicamus, aut faciamus. Mali enim & perditi plerunq; gaudent, si quispiam bonorum, eis resistat,

sistat, magni pendunt haberi se dignos ultione. Imitemur equos, & magnas bestias, qui oblatrantes caniculos, cum contemptu prætereunt.

DE MVRE VRBANO, & mure rustico. 9

Libitum est urbano muri deambulare rus. Vidit hunc mus rusticus, inuitat, apparatur, itur cœnatum. Depromit rusticus quicquid posuerat in hyemem, & exhaurit omne penu, ut tanti hospitis expleat lautitiam. Vrbanus tamen frontem corrugans, ruris damnat inopiam, urbis subinde laudat copiam. Remeans ducit secum in urbem rusticum, ut quæ uerbis iactitarat, re comprobaret. Ineunt conuiuium, quod urbanus splendidè compararat. Inter epulandum auditur in sera murmur clauis: trepidare illi, & fugitare fugitando. Rusticus & insuetus, & loci ignarus ægrè se tueri. Discedente famulo redit urbanus ad mensam, uocat rusticum: ille uix tandem metu deposito prorepit. Inuitantem ad pocula urbanũ percunctatur, num hoc periculum crebrum sit: Respondit ille quotidianum esse, oportere contemni. Tum rusticus, Quotidianum? inquit, Mehercle istæ dapes plus fellis quàm mellis sapiunt. Equidem malo cum securitate meam inopiam, quàm cum tali anxietate istam copiam.

Morale.

Diuitiæ præ se ferunt quidem uoluptatem, sed si introspicias, habent pericula & amaritudinem. Eutrapelus quidam fuit, qui cum inimicis suis quàm maximè nocere uellet, diuites eos faciebat, dictitans ita se eos ulcisci, quippe accepturos cum diuitijs ingentem sarcinam curarum.

DE AQVILA, ET CORNICVLA. 10

Aquila nacta cochleam, non ui aut arte quiuit eruere piscem. Accedens cornicula dat consilium. Suadet sub-

uolare, & è sublimi cochleam in saxa praecipitare, sic enim fore ut concha frangatur. Humi manet cornicula, ut praesto letur casum, praecipitat aquila, frangitur testa, subripitur piscis à cornicula, dolet elusa aquila. Morale.

Noli quibusuis habere fidem: & consilium, quod ab alijs acceperis, fac inspicias. Multi enim consulti, non suis consultoribus, sed sibi consulunt.

DE CORVO, ET VVLPECVLA. 11

PRaedam nactus strepitat in ramis coruus. Videt uulpecula gestientem, accurrit: Coruum, inquit, plurima salute impertit uulpes. Saepenumero audieram famam esse mendacē, iam re ipsa experior. Nam ut hâc fortè iam praetereo, suspiciens te in arbore, aduolo culpans famam. Fama enim est, te nigriorem pice esse, & uideo candidiorē niue. Meo sanè iudicio cygnos uincis, & hedera formosior albas es. Quòd si ut plumis, ita & uoce excellis, omnium auium equidem te dixerim reginam. Hac assentatiuncula illectus coruus, ad canendum apparat, apparanti uerò è rostro excidit cascus: quo correpto, uulpecula cachinnum tollit. Tum demum miserum Coruum pudet, pigetq; sui: & iactura rei mista pudore dolet. Morale.

Nonnulli sic auidi laudis sunt, ut cum suo probro & damno ament assentatorem. Eiusmodi homunciones praedae sunt parasitis. Quòd si uitaueris iactantiam, facilè assentatorum pestiferum genus uitaueris. Si tu uoles esse Thraso, nusquam deerit Gnatho.

DE LEONE SENECTVTE CONFECTO. 12

LEo qui in iuuentute complures sua ferocitate fecerat inimicos, in senectute exoluit poenas. Reddunt talionē bestiae. Dente aper, cornu petit taurus. In primis asellus, uetus ignauiae nomen cupiens abolere, uerbis & calcibus

stren

strenuè insultat. Tum gemebundus leo, Hi quibus olim nocui, iam uicißim nocent, & merito. Sed hi quibus aliquando profui, iam uicißim non prosunt, imò etiam immerito obsunt. Stultus fui, qui multos fecerim inimicos, stultior qui falsis amicis confisus fuerim.

Morale.

In secundis rebus non efferaris, non sis ferox. Nam si uultum mutarit fortuna, ulciscentur quos læsisti. Et inter amicos sic habeas discrimen. Sunt enim quidam amici non tui, sed mensæ tuæ, sed fortunæ tuæ. Quæ quidem fortuna simul ac mutata erit, & illi mutabuntur. Et bene tecum actum erit, si nō inimici fuerint. Meritò queritur Ouidius,

En ego non paucis quondam munitus amicis,
Dum flauit uelis aura secunda meis:
Vt uerò nimboso tumuerunt æquora uento,
In medijs lacera puppe relinquor aquis.

DE CANE, ET ASINO. 13

DVm blandiretur canis hero, & familiæ herus, & familia canem demulcet: asellus id uidens, altius gemit, cœpit eum pigere suæ sortis, iniquè putat comparatum canem gratum esse cunctis, pascíq; de mensa herili, idq; otio ludoq; consequi: Sese contrà portare clitellas, cædi flagello, nunquam otiosum esse, & cunctis tamen odiosum. Si hæc fiant blanditijs, eam artem, quæ tam utilis sit, statuit sectari. Igitur quodam tempore redeunti domum hero, rem tentaturus, procurrit obuiam, subsilit, pulsat ungulis: exclamante hero, accurrêre serui, & ineptus asellus, qui se urbanum credidit, fuste uapulat.

Morale.

Non omnia possumus omnes (ut ait Vergilius in Bucolicis) nec omnes omnia decent: id quisque uelit, id tentet, quod poßit. Non simus id quod Græcè significantius dicitur, ὄνος λύρας, id est, asinus lyrarum, uel lyræ. Sic au-

tem Boëthius, Asinus ad lyram positus. Repugnante natura irritus est labor. Tu nihil inuita facies dices'ue Minerua, teste Horatio.

DE LEONE, ET MVRE. 14

LEo æstu cursuq; defessus, sub umbra fronde super uiridi quiescebat. Murium autem grege tergum eius percurrente, experrectus, unũ è multis comprehendit. Supplicat captiuus, indignum se esse cui leo irascatur, clamitat: reputans ille in nece tantillæ bestiolæ nihil esse laudis, captiuum dimittit. Nec uerò ita multo pòst, leo fortè dum per saltum currit, incidit in plagas, rugire licet, exire non licet. Rugientem miserabiliter leonem mus audit, uocem agnoscit, repit in cuniculos, laqueorum quærit nodos, quæsitos inuenit, inuentos corrodit, leo è plagis euadit.

Morale. Hæc fabella suadet potentibus clementiam. Etenim ut sunt res humanæ instabiles, egent interdum ipsi potentes ope humillimorum. Quare uir prudens, & si potest, timebit uel ulli hominum nocere. Qui autem non timet nocere alteri, ualde desipit. Quid ita? Quia etsi iam potentia fretus neminem metuis, forsan olim erit ut metuas. Constat enim euenisse claris, magnisq; regibus, ut uilium homuncionum uel gratia indiguerint, uel iram metuerint.

DE MILVO AEGROTO. 15

LEcto decumbebat miluus. Iam fermè moriens matrem orat precatum ire Deos. Mater respondet, nil opis illi sperandum à dijs, quorum sacra, & aras suis rapinis toties uiolasset.

Morale.

Decet uenerari superos. Illi enim pios iuuant, impios auersantur: in felicitate neglecti, in miseria non exaudient. Quare in secundis rebus sis eorum memor, ut in aduersis rebus præsentes sint uocati.

DE HIRVNDINE, & aliis auiculis. 16

CVm primùm cœptum est seri linum, hirundo suadet auiculis impedire sementē, dictitans sibi fieri insidias. Irrident illæ, stultam uatem hirundinē uocāt. Surgente iam lino & uirescente, rursus monet euellere satas. Iterum irrident. Maturescit linum, hortatur populari segetem. Cum ne tunc quidem consulentem audirēt, hirundo auium cœtu relicto, hominis sibi conciliat amicitiam. Init cum eo fœdus, cohabitat, cantu demulcet. Cæteris auibus è lino fiunt retia & laquei.

Morale.

Multi nec ipsi consulere sibi norunt, nec rectè consulentem audiunt. Sed cum in periculis sunt & damnis, tum demum sapere incipiunt, & suam damnare secordiam. Tum sat superq; consilij est: Hoc, inquiunt, & illud factum oportuit. Sed præstat esse Prometheum, quàm Epimetheum. Fuere hi fratres, nomina sunt Græca. Alteri consilium ante rem fuit, alteri post rem, quod declarat interpretatio nominum.

DE RANIS, ET EARVM REGE. 17

GEns ranarum, cum esset libera, Ioui supplicabat dari regem. Ridere Iupiter uota ranarum: illæ tamen iterum atq; iterum instare, donec ipsum perpellerent. Deijcit ille trabem, ea moles ingenti fragore quassat fluuium: territæ silent ranæ: regem uenerantur. Accedunt pedetentim propius, tandem abiecto metu, insultant & desultant: iners rex lusui est, & contemptui. Lacessunt rursum Iouem, orant regem dari qui strenuus sit. Dat Iupiter ciconiam. Is præstrenuè perambulans paludem, quicquid ranarum obuium sit, uorat. De huius igitur sæuitia ranæ frustra questæ sunt. Iupiter non audit: nam & hodie adhuc queruntur.

runtur. Vesperi enim ciconia cubitum eunte, & antris egressæ, rauco ululatu murmurant, sed surdo canunt. Vult enim Iupiter, ut quæ regem clementem sint deprecatæ, iam ferant inclementem. Morale.

Perinde atq; ranis euenire solet plebi, quæ si regẽ paulò mansuetiorem habet, ignauum, inertem esse causatur, optat aliquando contingere sibi uirum. Contra si quando nacta est regem strenuum, huius sæuitiam damnat, prioris laudat clementiam, siue quòd semper præsentium nos pœnitet, siue quòd uerũ est uerbum: Noua ueteribus nõ esse potiora.

DE COLVMBIS, ET EArum rege Accipitre.

18

Columbæ olim bellum gessere cum miluo, quem ut expugnarent, delegerunt regem accipitrem. Ille rex factus, hostem agit nõ regem. Non segnius ac miluus rapit, ac laniat. Pœnitet columbas incœpti, satius fuisse putantes, pati bella milui, quam tyrannidem accipitris.

Morale. Neminem suæ sortis nimium pigeat. Nihil est (teste Flacco) ab omni parte beatum. Equidem meam sortem, modò tolerabilis sit, mutari non optem. Multi noua sorte quæsita, ueterem rursus optarunt. Ita pleriq; ingenio sumus omnes, nosmet nostri pœnitet.

DE FVRE, ET CANE. 19

Furi aliquando panem (ut sileat) porrigenti, respondit canis: Insidias tuas noui, panem das quòd desinam latrare: sed ego tuum munus odi. quippe si ego tulero panem, tu ex his tectis cuncta asportabis. Morale.

Caue parui commodi causa, amittas magnum: caue cuiuis homini fidem habeas. Sunt enim qui dolo non tantum benignè dicunt, sed & benignè faciunt.

DE LVPO, ET SVCVLA. 20

PArturiebat ſucula, pollicetur lupus ſe cuſtodem fore fœtus. Reſpondit puerpera, lupi obſequio ſe nõ egere: ſi uelit pius haberi, ſi cupiat gratum facere, longius abeat. Lupi enim officium conſtare, non præſentia, ſed abſentia.

Morale. Non ſunt cuncta credenda cunctis. Multi ſuam operam pollicentur, non tui amore, ſed ſui, ſuum quærentes commodum, non tuum.

DE PARTV MONTIVM. 21

OLim rumor erat parturire montes, homines accurrunt, circunſiſtunt, monſtri quippiam non ſine pauore expectantes. Pariunt tandem montes, exit mus, tum omnes riſu emori.

Morale.

Hanc fabellam tangit Horatius, Parturiunt montes, inquit, naſcetur ridiculus mus: notat autem iactantiam. Iactabundi enim cum magna profitentur, & oſtentant, uix parua faciunt. Quapropter Thraſones illi iure ſunt materia ioci, & ſcommatum. Vetat item hæc fabella inanes timores. Plerunq; enim grauior periculo eſt periculi metus, imò ridiculum eſt, quod metuimus.

DE CANE VETVLO, QVI ab hero contemnitur. 22

CAnem uenaticum, qui iam ſenuerat, inſtigat herus, fruſtra hortatur, tardi ſunt pedes, non properat. Præhenderat feram, fera edentulo elabitur. Increpitat herus uerbere & uerbo. Canis reſpondet, debere ſibi iure ignoſci, iam ſenuiſſe, at iuuenem fuiſſe ſtrenuum. Sed ut uideo, inquit, nil placet ſine fructu. Iuuenem amaſti, ſenem odiſti. Amaſti prædabundum, odiſti tardum edentulum. Sed ſi gratus eſſes, quem olim iuuenem frugis cauſa dilexiſti, ſenem fructuoſæ iuuentutis gratia diligeres. Morale.

Recte canis: Nam teſte Naſone,

Nil, nisi quod prodest, charum est: en detrahe menti
Spem fructus auidæ, nemo petendus erit.

Præteriti commodi nulla est memoria: futuri autem gratia non magna, præsentis commodi summa.

Turpe quidem dictu, sed si modò uera fatemur,
Vulgus amicitias utilitate probat.

DE LEPORIBVS INANITER timentibus. 23

SYlua insolito mugiente turbine, trepidi lepores rapidè occipiunt fugere. Fugientes, cum obsisteret palus, stetere anxij utrinq; comprehensi periculis. Quóq; maioris esset incitamētū timoris, uidēt in palude mergi ranas. Tum ex leporibus unus prudentior cæteris, ac disertior, Quid, inquit, inaniter timemus? Animo opus est. Corporū quidem agilitas nobis est, sed animus deest. Hoc periculum turbinis non fugiendum, sed est contemnendum. Morale.

Omni in re opus est animo. Iacet uirtus sine confidentia. Confidentia enim dux, & regina uirtutis est.

DE HOEDO, ET LVPO. 24

CApra cum esset pastum itura, hœdum domi concludit, monens aperire nemini, dum redeat ipsa. Lupus, qui id procul audierat, post matris discessum pulsat fores, uoce caprizat, iubens recludi. Hœdus dolos præsentiens, Non aperio, inquit: nam etsi uox caprizat, tamen equidem per rimulas lupum uideo. Morale.

Obedire parenti filios, ipsis est utile, & iuuenem seni decet auscultare.

DE CERVO, ET OVE. 25

CEruus coram lupo ouem ream facit, modium tritici debere clamitans. Ouis debiti quidem erat inscia, tamē ob lupi præsentiam spondet se daturam: dicitur solutioni dies.

dies. Dies adest, monet ceruus ouem. Illa it inficias. Quod enim promiserit excusat, factũ in metu, & praesentia lupi: Votum extortum non esse seruandum. Morale.

Sententia iuris est, Vim ui repellere licet. Ex hac fabella noua quaedam nascitur, Fraudem fraude refellere licet.

DE RVSTICO, ET ANGVI. 26

Rvsticus quidam nutrierat anguem. Iratus aliquando, bestiam petit securi. Euadit illa non sine uulnere. Postea rusticus deueniens ad paupertatem, ratus est id infortunij propter anguis iniuriam sibi accidere: igitur supplicat angui, ut redeat. Ille ait ignoscere se, sed redire nolle. Neque enim fore securum cum rustico, cui tanta sit domi securis. Liuorem uulneris desijsse, superesse tamen memoriam. Morale.

Ei qui semel fidem soluit, iterum habere fidem uix est tutum: iniuriam quidem donare, id sanè misericordiae est: cauere autem sibi, & decet, & prudentiae est.

DE VVLPECVLA, ET CICONIA. 27

Vvlpecula uocarat ciconiam ad coenam. Obsonium in mensam effundit: quod quum liquidum esset, ciconia frustra rostro tentante, uulpecula lingit. Abit elusa auis, pigetq; pudetq; iniuriae. Post pluscul um dierum redit, inuitat uulpeculam. Vitreum uas situm erat plenum belli obsonij. Quod quidem uas quum esset arcti gutturis, uulpeculae obsonium licuit uidere, & esurire, gustare non licuit. Ciconia rostro facilè exhausit. Morale. Risus risum, iocus iocum, dolus dolum, fraus meretur fraudem.

DE LVPO, ET CAPITE PICTO. 28

Lvpus in officina sculptoris caput humanũ repertum uersat, miratur, sentiens id, quod erat, nihil habere sensus. O pulchrum, inquit, caput: est in te artis multum,

sed

sed sensus nihil. Morale.

Externa pulchritudo si adsit, grata est: sin alterutri carendum est, præstat externa quàm interna careas. Ille enim sine hac interdum incurrit odium, ut stolidus eò sit odiosior, quò formosior.

DE GRACVLO. 29

GRaculus ornauit se plumis pauonis. Deinde pulchellus sibi uisus, fastidito genere suo, contulit se ad pauonum genus. Illæ tandem intellecta fraude, stolidam auem coloribus nudarunt, & plagis affecerunt. Horatius hanc fabellam primo epistolarum libro narrat de cornicula. Ait eam olim adornatam collectis, quæ auibus exciderant, plumis, pòst ubi unaquæque auium suam plumam decerpsit, ridiculam fuisse.

Ne si fortè suas repetitum uenerit olim
Grex auium plumas, moueat cornicula risum,
Furtiuis nudata coloribus.

Morale. Notat hæc figura eos, qui se gerunt æquì sublimius, qui cum his uiuunt, qui & ditiores sunt, & magis nobiles. Quare sæpe inopes fiunt, & sunt ludibrio. Probè Iuuenalis monet: È cœlo descendit, γνῶθι σεαυτὸν hoc est, Nosce te ipsum.

DE MVSCA, ET FORMICA. 30

MVsca altercabatur cum formica se nobilem, illam ignobilem: se uolitare, illam repere: se uersari in tectis regum, illam cauernis latere, segetem rodere, aquam bibere, se splendidè epulari iactitabat, & hæc tamen otio nansisci. È regione formica se non ignobilem esse, sed suis natalibus cõtentam: muscam uagam esse, se stabilem: sapere formicæ grana & fluenta, quod muscæ pastilli & uina. Atq; hæc se non segni otio, at strenua opera nancisci. Porrò for-

rò formicam lætam esse & tutam, charam omnibus, exemplar denique laboris: Muscam anxiam cum periculo esse cunctis infestam, cūctis inuisam, exemplar deniq; segnitiei. Formicam hyemis memorem, almenta reponere: muscam in diem uiuere, hyeme aut esurituram, aut certè morituram.

Morale. Qui pergit quæ uult dicere, quæ non uult audiet. Musca si bene dixisset, bene audisset. Assentior autem formicæ: Videtur enim optabilior uita obscura cum securitate, quàm cum periculo splendida.

DE RANA, ET BOVE. 31

RAna cupida æquandi bouem, se distētabat. Filius hortabatur matrem cœpto desistere. Nihil enim esse ranam ad bouē. Illa secundùm intumuit. clamitat natus, Crepes licet mater, bouem nunquam uinces. Tertiùm autem quum intumuisset, crepuit. Morale.

Cuique sua dos est. Hic forma, ille uiribus, hic opibus, ille pollet amicis. Vnumquenque suo decet esse contentum. Valet ille corpore, tu ingenio. Quocirca quisque semet consulat, ne inuideat superiori, quod miserum est: nec, quod stultitiæ est, certare optet.

DE EQVO, ET LEONE. 32

VEnit ad equum comedendum leo. Carens autem præ senecta uiribus, meditari cœpit artem, medicum se profitetur, uerborum ambage equum moratur. Hic dolo dolum, artem opponit arti. Fingit se nuper in loco spinoso pupugisse pedem, orat ut inspiciens sentem medicus ducat. Paret leo. At equus quanta potuit ui, calcem leoni impingit, & se continuò conijcit in pedes. Leo uix tandem ad se rediens (ictu enim propè exanimatus fuerat) Pretiū, inquit, fero ob stultitiam, & is iure effugit: Dolum enim dolo ultus est. Morale. Odio digna est simulatio,

& simulatione capienda: Non est timendus hostis, qui hostem præ se fert, sed qui cum hostis sit, beneuolentiam simulat, is demum timendus, & odio dignißimus.

DE EQVO, ET ASINO. 33

EQuus phaleris sellaq; exornatus, cum ingenti hinnitu per uiam currebat. Currenti autem onustus asellus forte obstabat. Equus ira fremebundus, & fræna ferox spumantia mandens: Quid, inquit, tarde, ignaue obsistis equo? Cede, inquam, aut proculco te pedibus. Asellus contra rudere non ausus, cedit tacitus. Equo autem prouolanti, & cursum intendenti crepat inguen. Tum cursui & ostentui inutilis, ornamentis spoliatur, dein carrario uenditur. Videt postea cum carro uenientem asellus, & affatur: Heus bone uir, quid isthuc ornati est? Vbi aurata sella, bullata cingula? Vbi nitidum frænum? Sic amice necesse fuit euenire superbienti.

Morale.

Plerique in secundis rebus elati sunt, nec sui memores nec modestiæ. Sed quia prosperitate insolescunt, aduersitatem incurrunt. Eos qui felices uidentur, monuerim esse cautos. Etenim si rota fortunæ circumacta fuerit, sentient miserrimum genus infortunij esse fuisse felicem. Accedet ad cumulum infelicitatis id quoq; mali, contemnentur ab ijs, quos ipsi contempsere, & illudent eis ij, quos ipsi risere.

DE AVIBVS, ET quadrupedibus. 34

AVibus pugna erat cum quadrupedibus. Vtrinque spes, utrinque metus, utrinque erat periculum. Vespertilio autem relictis socijs defecit ad hostes. Vincunt aues duce & auspice aquila. Transfugam uerò uespertilionem damnant, uti ne ad aues unquam illi sit reditio, uti ne luce unquam sit uolatus. Hæc causa Vespertilioni est,

ut non, nisi noctu, uolet. Morale.

Qui cum socijs aduersitatis & periculi particeps esse renuit, prosperitatis & salutis expers erit.

DE LVPO, ET VVLPE. 35

LVpus quum prædæ satis esset, in otio degebat. Accedit uulpecula, sciscitatur otij causam. Sensit lupus insidias fieri suis epulis, simulat morbum esse causam, orat uulpeculam deprecatum iri deos. Illa dolens dolum non succedere, adit pastorem, monet petere latebras lupi: hostem enim securum posse inopinatò opprimi. Adoritur pastor lupum, mactat. Illa potitur antro & præda. Sed fuit illi breue sceleris sui gaudium. Nam non ita multo pòst idem pastor & ipsam capit. Morale.

Fœda res inuidia est, & ipsi interdum autori quoq; perniciosa. Flaccus epistolarum primo:

Inuidus alterius rebus macrescit opimis.
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum.

DE CERVO. 36

CEruus in perspicuo fonte se conspicatus, probat procera frontis & ramosa cornua: sed tibiarum exilitatem damnat. Fortè dum contemplatur, dum iudicat, interuenit uenator. Fugit ceruus ocyor pilis, & agente nimbos ocyor Euro. Insectantur fugientem canes. Sed quum intrasset condensam syluam, implicita sunt ramis cornua, tum demum tibias laudabat, & cornua damnabat, quæ fecere ut præda esset canibus. Morale.

Fugienda petimus, petenda fugimus. Placent quæ officiunt, quæ conferunt displicent. Beatitudinem cupimus, priusquam ubi sit intelligamus. Opum excellentiam & honorum celsitudinem quærimus: in his beatitudinem sitam opinanur.

namur, in quibus tamen multum laboris est, & doloris. Pulchrè id significat Lyricus ille noster,

Sæpius uentis agitatur ingens
Pinus, & celsæ grauiore casu
Decidunt turres, feriuntq; summos
Fulgura montes.

DE VIPERA, ET LIMA. 37

IN fabrica offendēs limam uipera, cœpit rodere. Subrisit lima, Quid, inquiēs, inepta? Quid agis? Tu tibi antè contriueris dentes, quàm me atteras: quæ duritiem æris præmordere soleo.

Morale.

Etiam atque etiam uide, quicum tibi res sit. Si in fortiorem dentes acuis, non illi, sed tibi nocueris.

DE LVPIS, ET OVIBVS. 38

LVpis & agnis, quibus discordia est, fœdus aliquando fuit, datis utrinq; obsidibus. Lupi suos catulos, oues canum cohortem dedêre. Quietis ouibus ac pascentibus, lupuli matrum desyderio ululatus edunt. Tum lupi irruentes, fidem fœdusq; solutum clamitant, ouesq; canum præsidio destitutas laniant.

Morale.

Inscitia est, si in fœdere tua præsidia hosti tradas. Nam qui hostis fuit, hostis forsan nondum esse desijt. Fortaßis & causam ceperit, quur te nudatum præsidijs adoriatur.

DE SYLVA, ET RVSTICO. 39

QVo tempore etiam arboribus suus sermo erat, uenit rusticus in syluam, rogat ut ad securim suam tollere liceat capulum. Annuit sylua. Rusticus aptata securi cœpit arbores succidere. Tum, & quidem serò, pœnituit syluā suæ facilitatis. Doluit se ipsam esse causam sui exitij.

Morale.

De quo bene merearis uide. Multi fuere, qui accepto beneficio in autoris abusi sunt perniciem.

DE MEMBRIS, ET VENTRE. 40

PEs & manus uentrem olim incuſarunt, quod ab otioſo co lucra ipſorum uorarentur. Iubent aut laboret, aut ali ne petat. Supplicat ille ſemel atq; iterum: negant tamen manus alimentum. Exhauſto inedia uentre, ubi cœpere omnes artus deficere, tum manus uoluit tandem officioſa eſſe, uerùm id ſerò. Nam uẽter deſuetudine debilis, cibum repulit. Ita cuncti artus dum uentri inuident, cum uentre pereunte pereunt.

Morale.

Perinde atq; in membrorum ſocietate eſt, ita habet ſe ſocietas humana. Membrum eget membro, amicus eget amico: quare mutuis operis & mutuis officijs utendum eſt. Neq; diuitiæ, neq; dignitatum apices hominẽ ſatis tuentur. Vnicum & ſummum præſidium, compluriũ amicitia eſt.

DE SIMIA, ET VVLPECVLA. 41

SImia uulpeculã orat, ut partem caudæ ſibi donet ad tegendas nates. Illi enim eſſe oneri, quod ſibi foret uſui & honori. Reſpondet illa, nihil nimis eſſe, & ſe malle humum cauda ſua uerri, quàm ſimiæ nates tegi.

Morale.

Sunt qui egeant, ſunt quibus ſuperet. Nulli tamẽ diuitum id moris eſt, ut re ſuperflua beet egenos.

DE CERVO, ET BOBVS. 42

CEruus uenatorem fugiens, coniecit ſe in ſtabulum. Boues orat ut in præſepe latitare liceat. Boues tutum eſſe negant: mox enim & dominum & famulum affuturos. Ille ſecurum ſe eſſe ait, modò ne ipſi prodant. Intrat famulus, occultum fœno non uidet: exit. Geſtire ceruus, & nihil iam timere. Tum unus è bobus & æuo & conſilio grauis, Facile, inquit, erat hunc, qui talpa eſt, fallere, ſed ut herum, qui Argus eſt, lateas, hoc opus, hic labor eſt. Mox deinde introgreditur herus. Qui ut ſerui negligen-

tiam corrigat, cuncta lustrans oculis, & praescpe manu tentans, cerui deprehendit sub foeno cornua. Inclamat famulos, accurrunt, feram concludunt, capiunt.

Morale. In aduersis rebus & periculis latebrae difficiles sunt inuentu, aut quia miseros ut cepit, fortuna exagitat: aut quia ipsi metu impediti, & inopes consilij semet imprudentia produnt.

DE LEONE ET VVLPECVLA. 43

LEo aegrotabat, uisebant animalia, una officium differente uulpecula. Ad hanc legatum mittit leo cum epistola, quae uenire admoneat: gratißimam rem aegroto fore eius unius praesentiam. Nec quicquam periculi fore cur uulpecula metuat: leonem enim primum quidem amicißimum esse uulpeculae: ideoq; percupere eius colloquium. Deinde aegrotum esse & decumbere, & etiam si, id quod nō erat, uelit, nocere tamen non queat. Rescribit uulpecula, optare se ut leo conualescat, idq; oraturam superos. Caeterum minime uisuram, terreri enim se uestigijs. Quae quidem uestigia cum omnia sint antro leonis aduersa, & nulla auersa, eam rem indicium esse, multum quidem animalium introisse, sed exisse nullum. Horat. in 1. Epist.

Olim quod uulpes aegroto cauta leoni
Respondit, referam, quia me uestigia terrent,
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.

Morale. Caue fidem habeas uerbis: ni caueris, saepe tibi dabuntur uerba. Capienda est coniectura cum ex uerbis, tum ex factis, & ex his illa sunt iudicanda.

DE VVLPECVLA, ET MVSTELA. 44

VVlpecula longa inedia tenuis, forte per angustiorem rimam in cumeram frumenti repsit. In qua cum probe pasta fuit, dein rursus tentantē egredi, distētus impedijt

uenter

uenter. Mustela luctantem procul contemplata, tandem monet si exire cupiat, ad cauum macra redeat, quò macra intrarat. Morale.

Videas complures in mediocritate lætos esse, atq; alacres, uacuos curis, expertes animi molestijs. Sin hi diuites facti fuerint, uidebis eos mœstos incedere, nunquam frontem porrigere: plenos curis, animi molestijs obrutos. Hanc fabellam sic Horatius canit lib. 1. Epist.

Forte per angustam tenuis uulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti, pastáq; rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustela procul: Si uis, ait, effugere istinc,
Macra cauum repetas arctum, quem macra subisti.

DE EQVO, ET CERVO. 45

EQuus gerebat bellum cum ceruo. Pulsus tandem è pascuis implorabat opem humanam. Redit cum homine; descendit in campum: uictus antea, iam fit uictor. Sed tamen hoste uicto, & sub iugum misso, ipse uictor necesse est seruiat homini. Equitem fert dorso, & frænum ore.

Morale. Dimicant multi contra paupertatem. Quá per fortunam & industriam uicta, sæpe uictoris interit libertas. Domini quidem & uictores paupertatis seruire incipiunt diuitijs, anguntur auaritiæ flagris, parsimoniæ cohibentur frænis, nec quærendi tenent modum, nec iusto quidem auaritiæ supplicio, partis rebus audent uti. Horatius de hac fabella lib. 1. Epist.

Ceruus equum pugnâ melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis, frænumq; recepit.
Sed postquàm uiolens uictor discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frænum repulit ore.

Sic qui pauperiem ueritus, potiore metallis
Libertate caret dominum uehet improbus, atq;
Seruiet æternum, qui paruo nesciat uti.

AESOPI FABVLAE XXXVI. ADRIANO Barlando interprete.

DE DVOBVS ADOLESCENTIBVS. 1

ADOLESCENTES duo obsonium apud cocum sese empturos simulant. Coco alias res agente, carnem alter è canistro surripit, dat socio ut sub ueste occulat. Cocus surreptam sibi carnis partem ut uidit, furti utrunq; cœpit insimulare. Qui abstulerat, per Iouem nihil habere: is uerò qui habuit, nihil abstulisse identidem deierat. Ad quos, Me quidem, inquit cocus, fur nūc latet, sed is inspexit, is scit, quē iurastis. Morale.

Si quid peccauimus, id nō statim sciūt homines: at deus omnia uidet, qui sedet sup cœlos, et intuetur abyssos. Quod si cogitent homines, suppreßius, prudentiusq; peccabitur.

DE CANE, ET LANIO. 2

CAnis in macello cùm lanio carnem abstulißet, in pedes sese continuò quantum potuit coniecit. Lanius iactura rei perculsus, primùm tacuit, deinde animum recipiens, sic procul acclamitauit: O` furacißime curre tutus, impune tibi licet: tutus enim es nunc ob celeritatem. Posthac autem cautius mihi obseruaberis. Morale.

Hæc fabula significat plerosq; omnes tum demum fieri cautiores, ubi damnum acceperint.

DE CANE, ET OVE. 3

CAnis ouem in ius uocat, panē ex mutuo debere clamitans:

tans: illa it inficias. Miluus, lupus, uultur accersuntur, rem affirmant, damnatur ouis, dānatam canis rapit ac deglubit.

Morale. Falsis testimonijs opprimi quàm plurimos, cum nemo nescit, tum hæc quàm optimè docet fabellula.

DE AGNO, ET LVPO. 4

AGno comitanti caprum, lupus fit obuiam, rogitat cur relicta matre olidū potius sequatur hircum, suadetq;, ut ad distenta lacte matris ubera redeat, sperans ita fore abductum ut laniet. Ille uerò, Mater me, ô lupe, inquit, huic commisit, huic summa cura seruandi data est, parenti potius quàm tibi obsequendum, qui me seducere istis dictis postulas, seductum mox percerpere. Morale.

Noli omnibus fidem habere. multi enim dum alijs uidentur uelle prodesse, sibi interim consulunt.

DE ADOLESCENTE, ET CATO. 5

CVm adolescens quidam in delicijs amoribusq; usurpasset catum, Venerem precibus fatigauit, ut catum in fœminam transfiguraret. Commiserescit, & audit orantē Venus, fit metamorphosis, quæ adolescenti miserè amanti perplacuit, nempe tota succi plenula, tota candidula, tota elegantula. Itur deinde in cubiculum, ridetur, luditur. Nec uerò ita multo pòst percupiens experiri Dea nunquid catus cum corpore mutasset & mores, per impluuium immittit musculum, ibi risu prorsus, atq; ludo res digna accidit. Conspectam ilico bestiolam insequitur muliercula. Venus indignans, fœminæ uultus iterum in Catum,

Cum pedibusq; manus, cum paruis brachia mutat
Cruribus, & cauda est mutatis addita membris.

Morale. Cœlum non animum mutant, qui trans mare currunt: nimisq; difficile est assueta relinquere. Naturam expellas furca licet, ipsa recurret, inquit Horatius.

DE AGRICOLA, ET FILIIS. 6

COmplures habebat agricola filios, adolescentulos, iisq; inter se discordes fuere: quos pater elaborans trahere ad mutuum amorem, apposito fasciculo iubet singulos breui circundatum funiculo effringere: imbecilla nequicquam conatur ætatula. Soluit parens, redditq; singulis uirgulam, quã cum pro suis quisq; uiriculis facile frangeret: O inquit, filioli, sic concordes uos uincere poterit nemo: sed si mutuis uolueritis sæuire uulneribus, atq; intestinũ agitare bellum, eritis tandem præda hostibus.

Morale. Docet hic apologus, concordia paruas res crescere, discordia magnas dilabi.

DE ASINO, ET EQVO. 7

RVsticus equum uacuum, asinumq; sarcinulis egregiè onustum producit ad uiam: defessus asellus, equũ sibi onere ut adiutet, orat, si saluum uelit. Negat facturũ equus. Asellus tandem sarcinæ pondere grauatus procumbit, moritur. Herus omne onus, mortui quoq; aselli corium, in equi dorsum reclinat: quibus cùm ille deprimeretur, Me miserum, inquit, merito meo si nunc exerceor, qui dudum laboranti asino opitulari nolui.

Morale. Monemur hac fabula, ut oppreßis subueniamus amicis: ortus nostri (inquit Plato) partem sibi patria uendicat, partem amici.

DE CARBONARIO ET FVLLONE. 8

FVllonẽ inuitabat carbonarius, ut secum in unis ædibus habitaret. Fullo, Non est, inquit, mi homo, isthuc mihi uel cordi, uel utile: uereor enim magnopere, ne quæ ego eluàm, tu reddas tam atra quàm carbo est.

Morale. Monemur hoc apologo cum inculpatis ambulare: monemur scleratorum hominum consortia ueluti

pestem

pestem quandam deuitare. Trahunt, inquit Campanus, hominem sodalitia, commercia etiam in mores penetrant, & perinde quisq; euadit, ut quibus cum uersatur.

DE AVCVPE. 9

IT uenatum auceps, uidet nidulantem procul in altissima arbore palubum, adpropiat, deniq; insidias molitur, premit fortè calcibus anguem. Hic mordere: ille improuiso exanimatus malo, Me miserum, inquit, dum alteri insidior, ipse dispereo. Morale.

Significat hæc fabula, nõnunquam eos suis artibus circumueniri, qui res nouas moliuntur.

DE BVCCINATORE, SEV TVBICINE. 10

BVccinator quidã ab hostibus capitur, abducitur: trepidare ille, supplicare, ut parcant innoxio, se quando nihil unquam armorum præter unam buccinã gestauerit, hominem ne potuisse quidem occidere, nedum uoluisse. Illi contrà murmure tum sæuo, tum uerberibus intonant, Nihil agis scelus, maximè noces, atq; nunc hic trucidabere, quòd cum ipse, ut fateris, sis rei militaris imperitus, cornu isthoc tuo aliorum excitas, euibrasq; animos. Morale.

Grauissimè peccant nonnulli, qui ad mala alioqui satis pronis principibus, ut iniquè agant, consulũt, atq; huiusmodi quædam ad illorum aures occinunt, Quid etiã dubitas? an te principẽ esse oblitus es? an nõ tibi quod lubeat licet? tu legibus maior, in te legirupæ nomẽ cadere haud potest, qui ipsis etiam dominaris legibus: tui nihil possident quod tuum non sit: potes & seruare & perdere: tibi fas est opibus dignitateq; augere quem uisum sit, fas est ubi libuerit adimere. Alios alia uel damnant, uel condemnant, tibi nihil non honestissimum futurum.

DE LVPO, ET CANE. 11

 Lupus

LVpus cani ante lucem in sylua forte fortuna fit obuiã, salutat, aduentum gratulatur, deniq; rogat quo pacto tam sit nitidus. Cui ille, Herilis cura hoc efficit, herus me blandientem sibi demulcet, de mensa pascor herili nitidissima, nunquam sub dio dormito, tum uniuersæ familiæ non dici potest quàm sim gratus. Næ tu (inquit lupus) multo es felicißimus ô canis, cui tam benignus & comis contigit herus, quocum ô utinam commorari & mihi liceat, nullum me animantium esset usquiam fortunatius. Canis noui status cupidißimum uidens lupum, effecturum se pollicetur, ut hæreat in parte aliqua apud herum, modò de pristina ferocia aliquid remittere, & seruitutem seruire uelit. Stat sententia: lupo libitum est deambulare ad uillam. Sermones edunt in itinere prorsus iucundißimos. Posteà uerò quàm illuxit, contritum canis collum uidens lupus, Quid sibi uult, inquit, ô canis tua isthæc prorsus depilata ceruix? Solebam, inquit ille, feroculus notis pariter & ignotis allatrare, obmordereq́; nonnunquam: id ægrè ferens herus, crebris me tundebat uerberibus, prohibens etiam, ne quem præter furem lupumq́; adorirer: ego sic uapulando uictus sum, & mitior factus, hocq́; genialis sæuitiæ serua ui signum. Lupus hoc audito, Ego, inquit, heri tui amicitiam tanti non emo. Vale igitur ô canis cum tua isthac seruitute: mihi mea potior est libertas.

Morale.

Optabilius est in humili casa dominũ esse, panem atrũ uorare, quàm in amplißima regia opiparis mensis frui, & obnoxium trepidumq́; agere. Nam libertas sublimi exulat aula, ubi accipienda uenit & mußitanda iniuria est.

DE AGRICOLA, ET CANIBVS. 12

AGricola quũ ruri plusculos hyemasset dies, cœpit tandem necessariarũ rerum penuria laborare; interficit

oues,

oues, mox & capellas, postremò boues quoque mactat, ut habeat quo inedia panè exhaustũ corpusculum sustentet. Id uidentes canes, salutem fuga quærere constituunt: sese enim nõ uicturos diutius, quãdo ne bobus quidem quorum in opere rustico faciũdo utebatur opera pepercerit herus.

Morale. In quam domum mercedis gratia te tradas, uide. Nonnulli inhumanißimi sunt heri. Multi enim hodie cò dementiæ prolabuntur, ut uel seruos infortunio malo et damno libenter mactent.

DE VVLPE, ET LEONE. 13

Vlpecula, quæ leonis immanitatẽ insuetam habebat, semel atque iterum id fortè animalis contemplata, trepidare & fugitare. Quum iam tertiò obtulisset sese obuiã leo, tantum abfuit ut metueret quicquam uulpes, ut cõfidẽter illum adierit, salutaueritq;. Morale.

Omnes nos consuetudo audaciores facit, uel apud eos, quos antea aspicere uix ausi fuimus.

DE VVLPE, ET AQVILA. 14

Vlpeculæ proles foras excurrerat, ab aquila comprehensa, matris fidem implorat: accurrit illa: ut captiuã prolem dimittat, aquilã rogat: aquila nacta prædã ad pullos subuolat: uulpes correpta face quasi illius munitiones incẽdio absumptura esset, insequitur. Quum iam arborem cõscendisset & ipsa, Nunc te, inquit, tuosq; si potes tuere. Trepidans aquila, incendium dum metuit, Parce, inquit, mihi, paruisq; liberis, tum quicquid habeo reddidero.

Morale. Per aquilam potentis atq; audacis animi homines intellige: per uulpem pauperculos, quos calumnijs premere, cõtumelijsq; afficere, diuitibus æquè studium est. Verùm, quando est sua & formicis ira, impotentes ij acceptam interdum probè ulciscuntur iniuriam.

DE AGRICOLA, ET CICONIA. 15

GRuibus anseribusq; sata depascentibus laqueum prætendit rusticus:capiuntur grues, capiuntur anseres, capitur & ciconia. Supplicat illa,innocētē sese clamitans, & nec gruē nec anserem esse, sed auiū omnium optimam, quippe quæ parenti sedulò semper inseruire,eundemq; senio confectum alere consueuerit. Agricola,Horum,inquit, nihil me fugit:uerùm cum nocentibus postquam te cepimus,cum his quoq; morieris. Morale.

Qui flagitium committit,& is qui impuris se adiungit socium,pari pœna plectuntur.

DE GALLO, ET CATO. 16

VEnit ad gallum comedendum catus:non satis autē habens ad nocendum causæ,gallum criminari occipit, obstreperam esse auem dictitās,utpote quæ uoce tam acuta noctu dormienteis homines expergefaciat. Ille se innocentem ait,quum sic excitet in opera mortales. Catus cōtrà intonat,Nihil agis scelestc:cum matre rem habes, nec sorore abstines.Id gallus quoq; expurgare quum niteretur.Nec hoc,inquit perseuerantius sæuiēs catus,quicquam facis,tu mihi hodie discerpêris. Morale.

Vetus dictum esse ait Gulielmus Gaudanus ut canem cædas,facile inueniri baculum.Malus si libitum fuerit,quò iure,quaq; iniuria te præcipitem dabit.

DE OPILIONE, ET AGRICOLIS. 17

PVer editiore pratulo oues pascebat,atque per iocum terq; quaterq; lupum adesse clamitans,agricolas undiq; exciebat:illi sæpius elusi,serio auxilium imploranti dū non subueniunt, fiunt oues præda lupo. Morale.

Si mentiri insueuerit quispiam,huic si quādo uerū narrare occœperit,haud facile habebitur fides. Superiori apo

logo

logo finitimus est ille apud Horatiū de plano scurra iocus:

Nec semel irrisus triuijs attollere curat
Fracto crure Planum, licet illi plurima manet
Lacryma, per sanctum iuratus dicat Osirim,
Credite, non ludo, crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum, uicinia rauca reclamat.

DE AQVILA, ET CORVO. 18

RVpe editißima in agni tergum deuolat aquila. Videns id coruus, imitari, uelut simius, gestit aquilam, in arietis uellus se demittit, demissus impeditur, impeditus comprehenditur, comprehensus proijcitur pueris. Morale.

Nō aliorū, sed sua se quisq; uirtute æstimet. Tuo te pede metire, inquit Horatius. Id uelis, id tentes, quod poßis.

DE CANE INVIDO, ET BOVE. 19

PRæsepio fœni pleno decumbebat canis. Venit bos ut comedat. Ille sese surrigēs, prohibere. Bos, Dij te cum tua istac inuidentia perdant, inquit, qui nec fœno uesceris, nec me uesci sinis. Morale.

Eo sunt ingenio pleriq; ut alijs inuideant, quod ipsi mentis inopia assequi nequeunt.

DE CORNICE, ET OVE. 20

STrepitat in ouiculæ dorso cornicula. Ouis, Cani, inquit, si sic obstreperes, ferres infortunium. At cornix, Scio, inquit, quibus insultem, placidis molesta, sæuis amica.

Morale. Impotenti & syncero perpetua est cum malis parata certatio. Illiditur solo innocentißimus quisq; nocentis uerò præferocis hominis aures adstrepit nemo.

DE PAVONE, ET LVSCINIA. 21

PAuo apud summi Iouis sororem & coniugem Iunonem, queritur lusciniam suaue cantillare, se ob raucam rauim ab omnibus irrideri. Cui Iuno: Dos sua à dijs cuique

que. Luscinia cantu, tu plumis longe superas: unumquemq; sua sorte decet esse contentum. Morale.

Quae diui largiuntur, grato sumamus animo, neq; maiora quaesierimus. Superi temere agunt nihil.

DE MVSTELA, ET MVRIBVS. 22.

MVstela prae senio uiribus carẽs, mures iam ita, ut solet, insequi non uolebat, meditari coepit dolum, in farinulae se colliculum illatebrat, sic sperans fore, ut citra laborem uenetur. Accurrunt mures, & farinam esitare dum cupiunt, ad unum omnes à mustela uorantur. Morale.

Vbi uiribus quispiam destitutus fuerit, ingenio opus est. Lysander Lacedaemonius subinde dicere solebat, quò ne perueniret leonina pellis, uulpinam assuendam esse: quod sic lucidius dixeris, Vbi uirtus non satis potest, adhibenda est astutia.

APOLOGVS EX MANtuano traductus. 23.

RVsticus quidam ex malo, quam in proximo habebat agello, sapidissima quotannis legebat poma, hero lecta donabat urbano, qui illectus incredibili pomorum dulcedine, malum tandem ad se transtulit: ea ueterrima repentè exaruit, atq; ibi poma pariter & malus periere. Quod cum patrifamiliâs nuntiaretur: Heu difficile est, inquit, annosam transplantare arborem. Satis superq; fuerat, si fraenos meae nouissem imponere cupiditati, fructus ramo decerpere. Hanc fabulam sic Mantuanus:

Rusticus ex malo dulcissima poma legebat,
Vnde dare urbano dona solebat hero.
Ast herus illectus frugum dulcedine, malum
Transtulit in laribus proxima rura suis.
At quia malus erat senior, translata repentè

Aruit,

Aruit, & proles cum genitrice obijt.
Heu male transfertur, senio quum induruit arbor,
Inquit herus, fuerat carpere poma satis.

Morale eiusdem.

Qui nimium sapiunt, atq; inconcessa sequuntur,
Desipiunt: cohibet qui sua uota, sapit.

FABVLAE M. PETRO SCOTO, uiro ornatisimo, eidemq; humanisimo, scriptæ à Barlando.

DE LEONE, ET RANA. 24

AVdire uocem uisus leo prosilijt: subsistit non sine trepidatione, magni quippiam expectans: egreditur tandem aquis ranula. Leo deposito metu appropians, bestiolem proculcat pedibus. Morale.

Vetat hic apologus inanes timores, ut illa à Gulielmo Gaudano uersa fabula de partu montium.

DE FORMICA. 25

SItiens uenit ad fontem ut biberet formica, incidit fortè in puteum: opitulatur eminus, ex arbore deiecto ramo, columba. Ramum conscendens formica seruatur. Adest, columbam ut capiat, auceps: nō sinit formica, aucupis pedem arripit mordicus, auolat columba. Morale.

Docet fabula, præclarè meritis referendam esse gratiā.

DE PAVONE, ET PICA. 26

GEns auium quum liberè uagaretur, optabat sibi dari regem, Pauo se in primis dignum qui eligeretur putabat, quia esset formosißimus. Hoc in regem accepto, pica, O rex inquit: si te imperāte aquila nos præstrenuè, ut solet, insequi cœperit, quo illam modo abiges? quo nos pacto seruabis? Morale. In principe non tam forma, quàm corporis fortitudo spectanda est, & prudentia.

DE AEGROTO, ET MEDICO 27

MEdicus curabat ægrotũ, ille tandẽ moritur. Tum ad cognatos medicus: Hic, inquit, intẽperantia perijt.

Morale. Bibacitatem & libidinẽ, nisi quis maturè reliquerit, aut nunquam perueniet ad senectutem, aut perbreuem est habiturus senectutem.

DE LEONE, ET ALIIS. 28

LEo, asinus, uulpes eunt uenatum: capitur ampla uenatio: capta partiri iussa. Asino singulas singulis parteis ponẽte, irrugijt leo: asinum rapit, ac laniat. Postea uulpeculæ id dat negotij: quæ astutior, quũ leoni longe optima proposita parte, sibi uix minimam particulam reseruasset, rogat leo à quo sic docta sit: cui illa, Huius me, inquit, calamitas docuit, mortuum asinum ostendens. Morale.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

DE HOEDO, ET LVPO. 29

FEnestra prospectans hœdus, prætereuntẽ lupum conuicijs incessere audebat: cui lupus, Non tu, ait, scelesta mihi conuiciaris, sed locus. Morale.

Et tempus & locus sæpe audaciam addunt homini.

DE ASINO. 30

ASinus de hortulani sæuitia querẽs, Ioui supplicat aliũ dari herum. Exaudire Iuppiter uota asini, dat tegularium. Apud quem cum tegulas, grauioráq; tergo uectaret onera, accessit rursus Iouem, orat dari, qui mitior sit. Ridere Iuppiter: ille tamẽ non destitit instare, orare usqueadeò donec perpelleret. Dat ille coriariũ: quẽ ubi pernouit asellus, Me miserũ, inquit, qui dũ nullo sum cõtẽtus domino, in eũ inciderim, qui ne corio qdẽ meo quãtũ auguror, parcet.

Morale. Semper dãnamus quæ præsentia sunt, & noua appetimus, quæ (ut dici solet) ueteribus nõ sunt potiora.

DE ANV, ET ANCILLIS. 31

ANus quædã domi habebat ancillas complureis, quas quotidie ant\`e quàm lucesceret, ad galli gallinacei, quẽ domi alebat, cantum excitabat ad opus. Ancillæ quotidiani tandem negotij cõmotæ tædio, gallum obtruncant, sperantes iam necato illo in medios sese dies dormituras: sed hæc spes miseras frustrata est: hera enim ut interemptum gallum resciuit, intempesta deinceps nocte surgere iubet.

Morale. Non pauci grauius malum dum student euitare, in alterum diuersum incidunt. Peruulgatum est, Incidit in Scyllam, qui uult uitare Charybdim.

DE ASINO ET EQVO. 32

ASinus beatum putabat equum, quòd pinguis esset, & in otio degeret: se uerò infelicem dicebat, quod macilentus esset, ac strigosus, quotidie ferendis oneribus ab immiti hero exerceretur. Haud multo pòst ad arma conclamatum est. Tum equus non equitem dorso, non frænum repulit ore, nec telum corpore: hoc uiso, asinus magnas dijs gratias agebat, quòd non equum se, sed asinum fecisset.

Morale. Miseri sunt quos uulgus beatos iudicat, & non pauci beati qui se miserrimos putant. Sutor crepidarius regem dicit felicem, quem omnium rerum compotem uidet, non considerans in quantas rex solicitudines distrahatur, dum interim ipse optima cum paupertate cantillet.

DE LEONE ET CAPRA. 33

EDita rupe ambulantem capram fortè conspicatus leo, monet ut potius in uiride pratum descẽdat. Capra, Facerem fortaßis, inquit, si tu abesses, qui mihi non istud suades, ut ego inde ullam capiam uoluptatem, sed ut tu habeas quod uores famelicus. Morale. Omnibus ne habeas fidem: quidam enim non tibi, sed sibi consulunt.

DE VVLTVRE ALIISQVE AVIBVS. 34

ANnuum se natalem celebrare adsimulat uultur, auiculas ad cœnã inuitat, ueniunt pleræq; omnes, uenientes magno plausu, fauoribusq; accipit, acceptas laniat uultur. Morale. Non sunt amici omnes; qui blande dicunt, aut benignè se facere uelle simulant: latent sub hoc melle uenena.

DE ANSERIBVS. 35

ANseres unà cum gruibus agrum uastabant: quibus auditis, rustici protinus in illos feruntur. Rusticos conspicatæ auolant grues, capiuntur anseres, qui impediti corporis onere subuolare nõ poterant. Morale. Expugnata ab hostibus urbe, facile se subducit inops, at diues seruit captus. In bello diuitiæ magis oneri sunt quã usui.

DE IOVE ET SIMIA. 36

IVpiter scire percupiens, quisnã mortaliũ scitissimos ederet liberos, cõuocari iubet quicquid uspiã est animantiũ. Cõcurritur ad Iouẽ undiq; aderat iam alitũ, pecudumq; genus: inter quos & simia, deformes catulos brachio gestãs, cum aduenisset, à risu nemo tẽperare potuit, quinetiam Iupiter ipse profuse admodum risit. Ibi continuò simia ipsa, Imò, inquit, nouit & Iupiter iudex noster catulos meos magnopere omnes quotquot adsunt, præcellere.

Morale. Suum cuique pulchrum, ut est adagium: Et alibi apud Theocritum in Idyl. Quæ minimè sunt pulchra, ea pulchra uidentur amanti.

ANIANI FABVLAE IIII.

Adriano Barlando interprete.

DE QVERCV ET ARVNDINE. 1

FAstus olim atq; adcò insolentiæ plena quercus, arundinem aggressa est: Si nunc, inquiens, pectus animosum tibi,

tibi, procede agedum ad pugnam, ut noster duarum euentus ostendat, utra uiribus præstet: arundo quercus cantum, exultationem, fortitudinisq; iactationem uanam nihil mirata, sic respondit: Certamen nunc abnuo, nec meæ sortis me piget: Nam etsi in omnem partem mobilis, tempestates tamen peruinco sonoras: tu, si semel uasto rex Aeolus antro luctantes emiserit uentos, concides, & mihi tum rideberis.

Morale. Declarat hæc fabella, non eos semper fortissimos esse, qui nulla etiam lacessiti iniuria, alijs insultant.

DE PISCATORE ET PISCICVLO. 2.

Piscator iacto in aquam hamo cibis illito, pisciculum eduxit: orat obsecratq; captiuus, se minutulum uti abire sinat, & adolescere, ut postea maiore potiatur. Piscator, Ego, inquit, spem pretio non emo, quippe qui eo fuerim ingenio semper, ut quicquid possem, mallem auferre potius in præsentia. Morale.

Hæc nos monet fabella, ne certa unquam incertorum spe unguibus amittamus. Quid enim stultius (ut est apud Ciceronem) quàm incerta pro certis habere?

DE FORMICA ET CICADA. 3

Appetente hyeme frumentum in areolam ad solem trahebat formica: uidet id cicada, accurrit, rogitat granum: formica, Cur non, inquit, & tu meo exemplo æstate trahis quodcunq; potes, atq; addis aceruo? Respondet illa, sibi id temporis cantando transigi. Ridens formica, Si, ait, æstate cantitare soles, merito nunc esuris.

Morale. Monemur hac fabula, dum adhuc robur corporis adest, quærere ea, quibus imbecilla sustentetur senectus. Per hyemem senectutem intellige. Per æstatem adolescentiam & florem illum ætatis.

DE LEONE ET TAVRO. 4

LEonem fugitabat taurus, in hircum incidit: is cornu, & caperata minitabatur fronte: ad quem plenus iræ taurus, Non tua, inquit, in rugas contracta frons me territat, sed immanem metuo leonē, qui nisi tergo hæreret meo, iam scires non ita paruam rem esse pugnare cum tauro, & nostro sequi de uulnere sanguinem. Morale.

Calamitosis non est addenda calamitas. Sat miser est, qui semel est miser.

ANIANI FABVLAE

TRIGINTA OCTO, GVlielmo Hermanno diui Augustini ordinis canonico interprete.

DE NVTRICE ET LVPO. 1

NVTRIX minatur puerum plorātem, ni taceat, dari lupo. Lupus id forte audit, spe cibi manet ad fores. Puer tandem silescit obrepēte somno. Regreditur lupus in syluā ieiunus et inanis: lupa ubi sit præda, sciscitatur. Gemebundus ille, Verba, inquit, mihi data sunt: puerum plorantem se abijcere minabatur nutrix, at fefellit.

Morale. Fœminæ non est habenda fides.

DE TESTVDINE, ET AQVILA. 2

Ceperat testudinem tædium reptandi. Si quis eam in cœlum tolleret, pollicetur baccas maris rubri. Sustollit eam aquila, poscit præmium. Non habentem, fodit unguibus. Ita testudo, quæ concupijt uidere astra, in astris uitam reliquit.

Morale. Tua sorte sis contentus. Fuere nonnulli qui si mansissent humiles, poterant esse tuti: facti sublimes, inciderunt in pericula.

DE CANCRIS, MATRE, ET FILIO. 3

CAncrũ retrogradũ monet mater antrorsum ut eat: filius respondet, Mater, inquit, i præ, sequar. Morale.

Nullum reprehenderis uitij, cuius ipse queas reprehendi.

DE SOLE ET AQVILONE. 4

SOl, & uentus Aquilo certant, uter sit fortior. Conuentum est experiri uires in uiatorem, ut palmam ferat, qui excusserit manticam. Boreas horrisono nimbo uiatorẽ aggreditur: at ille non desistit, amictum gradiẽdo duplicans. Adsunt uices solis, qui nimbo paulatim euicto, emolitur radios: incipit uiator æstuare, sudare, anhelare. Tandem progredi nequiens captat frigus opacũ, atq; sub frondoso nemore abiecta mantica, resedit: ita Soli contigit uictoria.

Morale. Quicum certes etiam atq; etiam uide: Nam & si tu fortis es, est forsitan alius te fortior. Aut si non fortior, certè callidior, ut consilio suo tuum uincat robur.

DE ASINO. 5

ASinus uenit in syluam, offendit exuuias leonis: quibus indutus redit in pascua, greges armentaq; territat, & fugat. Venit qui perdiderat, quæritat suum asinum. Asinus uiso hero occurrit; imò cum rugitu suo incurrit. At herus prehẽsis quæ extabãt auriculis, Alios licet, inquit, fallas, ego te aselle mi probè noui. Morale.

Quod non es, nec te esse simules. Non doctum cum sis indoctus, non diuitem, nõ nobilẽ, cum sis pauper & ignobilis, te iactes. Vero enim comperto rideberis.

DE RANA ET VVLPE. 6

RAna egressa paludem, in syluis apud feras medicinam profitetur. Ait se nec Hippocrati, nec Galeno cedere. Cæteris habẽtibus fidem illusit uulpes. An hæc, inquit, medicinæ habebitur perita, cui sic pallet os? Quin curat se-

ipsam? Sic illusit uulpes. Est enim ranæ os cæruleo colore.

Morale. Stultitiæ est profiteri quod nescias, & ridiculũ.

DE CANE MORDACI. 7

CAni subinde homines mordenti, ut sibi quisque caueret, alligauit dominus nolam. Canis ratus uirtuti suæ tributum decus, suos populares despicit. Accedit ad hunc canum aliquis iam ætate, atque autoritate grauis, monens, cum ne erret. Nam ista, inquit, nola data est tibi in dedecus, non in decus.

Morale. Gloriosus interdum sibi ducit laudi, quod ipsi est uituperio.

DE CAMELO. 8

CAmelus sui pœnitens, querebatur tauros insignes ire geminis cornibus, se inermem obiectum cæteris animalibus: Orat Iouẽ donari sibi cornua. Ridet Iupiter stultitiam cameli, nec modò uotum negat, uerùm & auriculas bestiæ decurtat. Morale.

Sit quisq; fortuna contentus sua. Etenim multi fortunam sequuti meliorem, incurrêre peiorem.

DE DVOBVS AMICIS, ET VRSO. 9

DVo amici faciunt iter. Occurrit in itinere ursus. Vnus arbore conscensa, pericula uitat: alter quũ spes fugæ nõ esset, collidit se humi. Accedit belua, contrectat iacentem, os explorat & aures. Homine spiritum continente ac motum, ursus qui mortuis parcit, ratus cadauer esse, innocuus discedit. Percunctanti postea socio, quidnam bestia dixisset iacenti in aurem, hoc monuisse ait, ne unquam cum illiusmodi amicis iter faceret. Morale.

Rara auis in terris, nigroq; simillima cygno, fides est. Verum amicum res aduersæ & pericula monstrant.

DE EQVITE CALVO. 10

Eques

EQues caluus illigarat pilco comam factitiam. Venit in campum, acri spirante Borea: ac dum male obseruat capillatum galerũ, subitò apparet caluities. Tollit cachinnum corona, necnon & ipse ridet. Quid noui est, inquit, auolare capillos alienos, quum olim defluxerint qui fuerant mei?

Morale. Belle fecit eques, qui non est indignatus, sed cum ridentibus risit. Socrates uerò cum accepisset in foro alapam, hoc modo respondit, Molestum esse nescire homines, quando debeant prodire cum galea.

DE DVABVS OLLIS. 11

DVæ ollæ stetere in ripa: altera erat lutea, altera ærea: utranq; tulit uis fluuij. Luteæ collisionem metuenti, respondet ærea, ne quid timeat, sese enim ne collidantur satis curaturam. Tum altera: Seu me, inquit, tecum, seu te mecum flumen collíserit, cum meo utrũq; fiet periculo. Quare certum est à te separari. Morale.

Satius est uiuere cum socio pari, quàm cum potentiori. A potentiori enim potest esse periculum tibi, non illi à te.

DE RVSTICO ET FORTVNA. 12

RVsticus quum araret, offendebat in sulcis thesaurum. Gratias agit Telluri, quæ hunc dedisset. Fortuna uidens nihil honoris haberi sibi, ita est secũ loquuta, Thesauro reperto stolidus mihi non est gratus: at eo ipso thesauro postea amisso, me primã omniũ uotis et clamore solicitabit.

Morale. Beneficio accepto, grati simus bene de nobis merenti. Ingratitudo enim digna est etiam beneficio, quod iam acceperit, priuari.

DE TAVRO ET CAPRO. 13

FVgit leonem taurus, uenit ad speluncam, quærens latibulum: intranti occursat cornibus, qui intus erat caper. Tum his uerbis bos emugit: Tu quidẽ cornibus tuis meam

excipis fugam: uerùm si abierit quem fugio, quantum à uiribus tauri distet caper, tum senties. Morale.

Qui nescit miseris esse succurrendum, aut certè non nocendum, caper est. Quisquis enim à miserorum iniuria non temperauerit, si (ut est fortuna mutabilis) miseris redierit felicitas, nimirum nocuisse miseris cum pœnitebit.

DE SIMIA ET EIVS PROLE. 14

OMneis animantes suo conspectui Iupiter adesse iusserat, cuiusnam soboles esset pulcherrima iudicaturus. Properant feræ, aduolant aues, necnon ad id certamen adnatant pisces. Omnium postrema festinat simia, trahens secum suam prolem. Cuius quidem prolis fœdas nates cunctis ridentibus, sic infit: Maneat, cui fauerit Iupiter, uictoria. Meo tamen iudicio, hic meus natus est bellus & omnium natis iure præferendus. Hoc dicto subrisit & Iupiter.

Morale. Et nos & nostra nobis placent. Sed de nobis & de nostris factis, aliorum sit iudicium: ne si ipsi iudicemus, cum simia rideamur.

DE PAVONE ET GRVE. 15

PAuo & grus unà cœnant. Pauo se iactat, caudā ostentat, gruem contemnit. Grus fatetur pauonem formosis esse pennis: se tamen dum uix tectis superuolat pauo, animoso uolatu penetrare nubes. Morale.

Nemo alterum contempserit. Sua cuiq; dos, sua cuiq; est uirtus. Qui tua uirtute caret, forsan habet qua careas tu.

DE QVERCV, ET ARVNDINE. 16

VAlidiore Noto effracta quercus, in flumē præcipitat. Dumq; fluitat, hæret fortè ramis suis in arundine, miratur arūdinem in tanto turbine stare incolumem. Hæc respondet, cedendo, & declinando se esse tutam, inclinare ad Notum, ad Boream, ad omnem flatum. Nec mirū esse quod

quer

quercus exciderit, quæ nō cedere, sed resistere concupiuit.

Morale. Potentiori ne resistas, sed hunc cedendo & ferendo uincas. Quod pulchre docet facundissimus poetarum Vergilius,

Nate dea, quò fata trahunt retrahuntq;, sequamur.
Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est.

DE TIGRIDE ET VVLPE. 17

VEnator iaculis agitabat feras. Tigris iubet omnes feras absistere, sese unam ait bellum confecturam. Pergit uenator iaculari. Tigris oppidò sauciatur. Fugientem è prælio, telumq; extrahentem, percunctatur uulpes, quisnam ualentem beluam tam ualidè uulnerasset. Respondit, se autorem uulneris haud nosse, uerùm ex uulneris magnitudine capere se coniecturam, aliquem fuisse uirum.

Morale. Forte plerunq; sunt temerarij, & ars uim, ingenium fortitudinem superat.

DE TAVRIS ET LEONE. 18

QVatuor fuere tauri, quibus placuit communē ipsorū esse salutē, & cōmune periculū. Videt leo simul pascētes: etsi esurit, tamē cōiunctos aggredi metuit. Primū dat operā uerbis fallacibus segregare, tum segregatos laniat.

Morale. Concordia nihil est firmius, discordia etiam fortes reddit imbecilles.

DE ABIETE ET DVMO. 19

FErtur olim abies despicere dumos, iactitat se proceram esse, locari in ædibus, cum uelo stare in nauibus, dumos autem humiles, uiles: nulli usui idoneos. Quorum quidem tale fuit responsum: Tu sanè abies tuis gloriare bonis, ut nostris insultes malis. Verùm nec tua refers mala, & nostra præteris bona. Cum tu sonanti detruncare securi, quàm uelles tum nobis, qui securi sumus, esse te similem!

Morale. *Et summæ fortunæ sua insunt mala; & humili fortunæ sua bona. Vt nil aliud nunc dicam, hæc secura est, ac tuta: illa nec extra metũ est, nec caret periculo. Horatius canit in lyricis, Celsæ graviore casu Decidunt turres, feriuntq; summos Fulgura montes.*

DE PISCATORE ET PISCICULO. 20

SVbductus hamo pisciculus, orat piscatorem se dimitti. Ait modò se à matre fusum, atque mensam, cum adhuc minutus sit, non multũ iuuare. Si dimittat, postea grandem ultro ad hamum eius rediturum. Piscator negat se dimittere prædam certam, licet exiguam. Quid habeam, inquit, scio: quid sim habiturus, nescio. Ego spem pretio non emo.

Morale. *Certum præstat incerto, præsens futuro, etsi nonnunquam exile commodum omissum attulit magnum.*

DE ALITE ET PVLLIS EIVS. 21

ALes positos in segete pullos monet, ut, dum ipsa abest, diligenter attendant, si fiat sermo de occatione. Redeunti è pastu matri pulli anxij narrant dominum agri operam illam mandasse uicinis. Respondet nihil esse periculi. Item alio die trepidi, aiunt rogatos ad metendum esse amicos: iterum iubet illa ut sint securi. Tertiò ut audiuit ipsum dominum cum filio statuisse postero mane cum falce messem intrare, Iam, inquit, tempus est ut fugiamus. Vicinos & amicos non timui, quia non uenturos sciui. Timeo dominum, illi enim res est cordi.

Morale.

Secordes alienis in rebus pleriq; sumus: Quòd si quid rectè curatum uelis, alteri ne mandes, sed cures ipse.

DE AVARO, ET INVIDO. 22

DVo homines orabãt Iouem, cupidus & inuidus. Mittitur à Ioue Apollo, per hũc ut eorum uotis satisfiat. Dat hic utrique optandi liberam facultatẽ ac conditionem:

ut quodcunq; petisset alter; idipsum alter acciperet duplicatum. Hæret diu cupidus, cum nihil putat fore satis: Petit tandẽ non pauca. Et duplum accipit socius. Porrò inuidus hoc petit, ut ipse uno priuetur oculorũ, lætus socium mulctandum esse utroque. Morale.

Auaritiã qd poßit satiare? Inuidia uerò demẽtius est nihil. Quæ dũmodo noceat alteri, sibimet imprecatur malũ.

DE LEONE ET CAPELLA. 23

VIdit leo pendere dumosa de rupe capellam. Suadet descendere, ut in campo thymum, salices'que carpat. Recusat capella descendere, uerba quidem eius haud sanè mala, sed mentem esse plenam doli reclamans.

Morale. Cogita quis quid suadeat. multi suadent utilia, non tibi, sed sibi.

DE CORNICE ET VRNA. 24

SItibũda cornix reperit urnã aquæ. Sed erat urna profundior, quàm ut posset à cornice aqua contingi. Conatur effundere urnam, nec ualet. Tum lectos ex arena scrupulos iniectat. Hoc modo aqua leuatur, & cornix bibit.

Morale. Interdum id, quod non potes efficere ui, efficies prudentia, & consilio.

DE LEONE ET VENATORE. 25

LItigat leo cum uenatore, suam præfert fortitudinẽ hominis fortitudini: post longa iurgia, uenator ducit leonem ad Mausoleum, in quo sculptus erat leo, caput deponens in gremium uiri. Negat fera id satis esse iudicij, homines enim sculpere quod uellent, ait: quòd si & leones forẽt artifices, iam uirum sculptum iri sub pedibus leonis.

Morale. Quisq; quoad potest, & dicit, & facit quod suæ parti, & causæ putet prodesse.

DE PVERO ET FVRE. 26

Sedeb

Sedebat puer flens ad puteum. Fur rogat causam flendi. Puer dicit, rupto fune incidisse in aquas urnam auri. Homo exuit se, insilit in puteum, quærit. Vase non inuento, conscendit, atque ibi nec puerum, nec suam inuenit tunicam. Puer quippe sublata tunica fugerat.

Morale. Falluntur interdum qui fallere solent.

DE RVSTICO ET IVVENCO. 27

Erat rustico iuuencus, uinculi omnis, iugiq; impatiens. Homo astutulus, bestiæ resecat cornua. Cornibus enim petebat. Tum iungit non currui, sed aratro: ne ut solet, herum pulsaret calcibus. Stiuam ipse tenet, gaudens industria effecisse, ut iam foret tutus, & à cornibus & ab ungulis. Sed quid euenit? Taurus subinde resistens spargendo pedibus os, caputq; rustici opplet arena.

Morale. Sunt nonnulli sic intractabiles, ut nulla queant arte, nullo consilio tractari.

DE SATYRO ET VIATORE. 28

Satyrus, qui Deus nemorum olim est habitus, uiatorem niue obrutum, atque algore enectum miseratus, ducit in antrum suum, fouet igni. Spirantem autem in manus, percunctatur causam. Qui respondens. Vt calefiant, inquit. Postea cum accumberent, sufflat uiator in polenta. Quod cur faceret, interrogatus, Vt frigescat, inquit. Tum continuò Satyrus uiatorem eijciens, Nolo, inquit, in meo sit antro, cui tam diuersum est os.

Morale. Caue sit in tuo conuictu homo duplici ore, quiq; in sermone est Proteus.

DE APRO, ET RVSTICO. 29

Apro uastanti segetes, rusticus præcidit auriculam: Iterum deprehenso, præcidit alteram. Et tunc quoq; redeuntem capit, captum portat in urbem destinatum lau-

titiæ sui patroni. Secta iam in conuiuio belua nusquam apparet cor. Excandescente hero, & flagitante cocos, uillicus respondet, Patrone, inquit, non est mirum non apparere cor: nam credo stultum aprum nunquam cor habuisse. Nam si cor habuisset, nunquam in pœnam suam ad meas segetes toties redisset. Sic rusticus. At omnes conuiuæ emori risu, cachinnari de stultitia rustici.

Morale. Multorum hominum tam est excors uita, ut an cor habeant poßis ambigere.

DE TAVRO, ET MVRE. 30

MVs tauri pedem momorderat fugiens in antrũ suũ. Taurus uibrat cornua, quærit hostem, nusquam uidet: irridet eum mus: Quia, inquit, robustus es ac uastus, non idcirco quemuis contempseris. Nunc te, & quidẽ gratis, læsit exiguus mus. Morale.

Tritum est illud uerbum, quod significantius nostrate lingua dixerim, Nyemant sol uerachten seinen feindt. Latine sic, Nemo suum hostem flocci pendat.

DE RVSTICO ET HERCVLE. 31

RVstici currus hæret in profundo luto. Non supinus Deum Herculem implorat. Intonat uox è cœlo, Inepte, inquit, flagella equos, & ipse annitere rotis, atq; tum Herculem uocato, tum enim aderit Hercules uocatus.

Morale. Nil prosunt otiosa uota, quæ sane Deus non audit. Iuua temet, inquiunt, ipse tum iuuabit te Deus.

DE ANSERE. 32

FVit anser qui ponebat oua aurea singulis diebus singula: dominus ut subitò fiat diues, anserem iugulat, sperans intus latere gazam. Sed ansere inuento uacuo stupet miser, anxieq; dehinc suspirat, ac plangit, & rem, & spem perisse.

Mora

Morale. Moderanda sunt uota. Curandum est ne uel praepropori simus, uel nimij. Nam & festinantia nocet, & qui plura quàm decet quaerit, interdum acquirit nihil.

DE CICADA ET FORMICA. 33

CVm per aestatem cicada cantat, formica suam exercet messem, trahit in antrum grana, reponens in hyemem. Saeuiente bruma, famelica cicada uenit ad formicam, mendicat uictum. Renuit formica, dictitans, sese dum illa cantabat laborasse. Morale.

Qui segnis est in iuuenta, egebit in senecta: & qui non parcit, olim mendicabit.

DE SIMIA ET DVOBVS EIVS NATIS. 34

SImia, ut ferunt, cum peperit gemellos, alterum diligit, alterum negligit. Erat puerpera cum gemellis. Atque cum incidisset terror, uitatura periculum, dilectũ praehendit ulnis, quem dum praeceps fugitat, collidit petrae, atque enecat: neglectus autem, qui in hirsuto haeserat tergo fugientis mansit incolumis. Morale.

Solet euenire, ut ipsi parentes filio, quem temerè amant, prae nimia indulgentia sint mali occasio & periculo, eo, quem minus amarunt, praestante se strenuum ac probum.

DE BOVE ET IVVENCO. 35

BOs iam grandis aeuo quotidie trahebat aratrum. Iuuencus laboris expers, uicinis exultat in pascuis, ac tandem insultat fortunae senioris. Iactat se iugi, ac uinculi inscium, se liberum, se otiosum, illi attritum esse labore collum. Denique se glabrum ac nitidum, illum esse hirsutum ac squalidum. Senior tum quidem nihil contrà. Sed breui pòst tempore uidet hunc insultorem duci ad aras, ac tum hisce uerbis affatur, Quò tua mollis uita peruenit? securum

curum istud otium rediit ad securim. Iam saltem (ut opinor) potius suades mihi laborem, qui me tuetur, quàm otium, quod nunc te traxit ad necem.

Morale. Ad uitam recte gerendam opus est labore & uigilantia. Secors autem & uoluptati deditus, suarum rerum, quem nolet, sortietur exitum.

DE CANE ET LEONE. 36

Occurrit canis leoni, iocatur, Quid tu miser exhaustus inedia percurris syluas & deuia? Me specta pinguem ac nitidum: atque hæc non labore consequor, sed otio. Tum leo: Habes tu quidem tuas epulas, sed habes stolide etiam uincula. Tu seruus esto, qui seruire potes: equidem sum liber, nec seruire uolo.

Morale. Pulchre respondit leo. Quibuslibet enim rebus potior est libertas.

DE PISCIBVS. 37

Piscis fluuialis ui fluminis correptus est in mare. Vbi suam efferens nobilitatem, omne marinum genus uili pendebat. Non tulit hoc phoca, sed ait tum fore iudicium nobilitatis, si cum phoca captus portetur ad forum. Se emptum iri à nobilibus, illum autem à plebe. Morale.

Multi sic capti sunt libidine gloriæ, ut sese ipsi prædicent & iactent: sed laus sui oris non datur homini laudi, de excipitur cum auditorum risu.

DE PARDO ET VVLPECVLA. 38

Pardus, cui pictum est etiam tergũ, cæteris feris etiam leonibus despectis, intumescebat. Accedit ad hunc uulpecula, suadet non superbire, dicens, illi quidem speciosam esse pellem, sibi uerò speciosam esse mentem. Morale.

Discrimen est bonorũ & ordo. Bona corporis præstant bonis fortunæ. Vtrisq; illis animi bona præferãtur oportet.

AESO

AESOPI FABV-LATORIS CLARIS-simi apologi, è Græco Latini per Rimicium facti.

ARGVMENTVM.

AESOPVS fabulator clarißimus, natione quidē Phryx, fortuna uerò, seruus fuit, colore niger, ac facie supra modum deformis. Is quia beneficus semper in hospites fuit, Dea hospitalis in somnis sibi aßistens, largita est loquelam (nā ab initio blatero fuit) sapiētiamq;, ac uariarum fabularum inuentionem: quæ porrò fabulæ non parum conducunt mortaliū uitæ. Nam animalia bruta fingit agere ea, quæ hominum sunt actiones: quas ita ante oculos ponit, quòd audientium animos incitet ad uirtutem: nec ulli sunt hominum mores, quos in brutis fingendo ipse nō aperiat. Has igitur fabulas, si quis ritè gustauerit, quam uiam sequi, quamq; uitare debeat, in priuatis publicisq; negotijs facile cōperiet. Nam in primis fabulam narrat: tum quid fabula significet, compendiosius exponit. Atq; ordinem alphabeti in Græco sequutus, qui in Latino sermone seruari non potest, hinc sumit initium.

DE AQVILA ET VVLPE. 1

AQuila & uulpes conflata inter se amicitia, in proximo habitare constituunt, firmiorem amicitiam ex frequenti conuersatione fore putantes. Igitur aquila nidum alta super arbore instituit. Vulpes uerò arborem propter, inter dumeta catulos collocat. Vna igitur dierum quum uulpes latibulum egressa pastum catulis quæreret, aquila & ipsa cibi indiga, in latibulum deuolans, uulpis catulos arripuit,

arripuit, ac pullis suis comestum præbuit. Vulpes reueniēs, cognita filiorum morte atroci, ualde tristata est. Et cum aquilam ulcisci non posset, quia quadrupes existens uolucrem persequi nequibat, quod unum miseris ac impotentibus datur, aquilam execratur, ac mala sibi imprecatur: tantum in odium, quum uiolatur, uertitur amicitia. Contigit igitur illis diebus ruri capras immolari, cuius frustum unà cum carbonibus accensis aquila arripiens, sustulit ad nidum. Sed uento uehementius spirante, nidus qui ex fœno ac materia exili aridaq; confectus erat, incenditur. Aquilæ pulli flammam sentientes, quum uolare adhuc nequirent, humi decidunt. Vulpes confestim illos arripiens, in aquilæ conspectum deuorat. Fabula significat, quòd qui amicitiam uiolāt, quamuis quos læserint, ultionem declinent, Dei supplicium non tamen effugiunt.

DE AQVILA ET CORVO. 2

AQuila celsa ex rupe deuolans, agnum ex ouium grege arripuit. Quam rem coruus conspicatus, æmulatione motus, uehementi cum strepitu ac stridore deuolat in arietem, atq; ungues in arietis uellus ita implicat, quòd inde etiam motu alarum se explicare non posset. Hunc pastor quum ita implicitum uidet, accurrens coruum comprehendit: atq; alarum pennis incisis, pueris suis pro ludibrio dedit. Verū enim quum quispiam coruum rogaret, quænam uolucris esset: coruus ait, Prius equidem, quo ad animum, aquila fui, nunc uerò me coruum esse certò cognosco.

Fabula significat, quòd qui supra uires quippiam audet, hoc solum efficit, quòd in aduersa sæpius incidit, ac se uulgo ridiculum exhibet.

DE AQVILA ET SCABRONE. 3

AQuila leporē persequebatur. At lepus auxilij inops,

quem tempus obtulit scabronem uidens, ab eo auxilium im ploravit. Cui scabro pollicitus est tutelam ac custodiam suam. Deinde quum aquilam propinquantem scabro conspicatur, eam precatur, ne suum sibi eripiat seruum. At aquila scabronis paruitatem contemnens eo coram, leporem excedit. Verùm scabro suæ iniuriæ memor, ubi aquila nidificaret, obseruat. Ecce aquila oua parit. Scabro alis elatus, ad aquilæ nidum uolat, atque oua deuoluens, humi deijcit. Aquila iacturæ ouorum mœrore concita, euolat ad Iouem (est enim ales Deo illi sacrata) ac locum ad pariendum sibi tutum dari precatur. Iupiter sibi concedit, ut quum tempus adest, eius in sinu pariat oua. Hoc scabro prouidēs, globum è stercore conficit, atq; sursum euolans, in Iouis sinum demisit. Iupiter uolens è sinu globum excutere, oua aquilæ simul excußit. Extunc aiunt aquilam nunquam párere, quo tempore scabrones existunt. Fabula significat, quòd nullus porrò est contemnendus: quoniam nemo est qui iniuriam accipiat, quin quum tempus datur, se ulcisci non quærat.

DE PHILOMELA, ET ACCIPITRE. 4

PHilomela quum alta quercu sederet, more suo, sola canebat. Eam accipiter, cibum quæritans, quum intuetur, repētè deuolat, illamq; rapit. At philomela quum se interitum iri uidet, accipitrem precatur ut se missam faciat, quoniam ad explendum eius uentrem ipsa satis minima sit: sed pro saturitate sua ad maiores aues ut se uertat opus profecto fore. Eam accipiter toruè conspiciens ait: Stultus equidem nimium essem, si quem manibus teneo cibum, illum dimitto amplioris spe pastus. Fabula significat, quòd qui omittunt id quod manu tenent rerum maiorum spe, consilio inopes ac ratione nimium sunt.

DE VVLPE, ET TRAGO. 5

Vulpes

VVlpes & tragus sitientes in quendam puteum descen derũt. Verumenim post potum, quum egressum conspiceret hircus, uulpes ei comiter ait, Bono sis animo: nam quid saluti nostræ opus sit, probè animaduerti. Si enim rectus stabis, ac pedibus anterioribus cornibus'ue muro adhærebis, tuas ego scapulas cornuaq; conscendẽs, quũ egressa puteum fuero, te manu comprehendens hinc desuper traham. Huic caper promptè deseruiuit. Vulpes suo exultans egressu, circa os putei capro illudebat. At dum caper illam incusat, sibi pacta haud seruasse, ei facetè uulpecula inquit, Si ea caper sapientia præditus esses, quo pilorum ornatu isthæc tua barba referta est, non prius in puteum descendisses, quàm egressus pensiculatè uidisses. Fabula significat, quòd homines consilio præditi, rerum fines prius inspiciunt, quàm dent operam rebus gerendis.

DE VVLPE, ET LEONE. 6

VVlpes quæ nunquam uiderat leonem, quum illi fortè obuiasset, adeò pertimuit, ut mortem penè obiret. Rursum illum quum aspexisset, pertimuit, sed minimè ut primùm. Eum tertiò quum intuetur propè accedens, fuit ausa coràm disserere. Fabula significat, quòd rerum terribilia, usus & consuetudo domestica facit.

DE CATO ET GALLO. 7

CAtus cum gallum cepisset, atq; causam quæreret qui eum comedere posset, illum criminari cœpit, quòd esset animal turbulentũ, qui noctu clamitãdo haud permitteret quiescere mortales. Gallus se excusabat, quòd id ageret ad eorũ utilitatẽ, cum ad opera faciẽda illos excitaret. Rursum catus ait, Impius es ac supra modũ scelestus, qui agis cõtinuè cõtra naturã, cũ nec à matre, nec à sororibus te abstineas, sed per incõtinentiã cũ illis te cõmisceas. Gallus item

defendebat, quòd domini sui quæstus gratia, id quoq; ageret: enimuero ex huiusmodi coitu, gallinæ pariunt oua. Tūc inquit catus, Excusationibus licet abundes, ego tamen ieiunare haud intendo. Fabula significat, quòd qui prauus existit natura, cū semel delinquere animo proposuit, quamuis causæ desit prætextus, à prauitate tamen non desistit.

DE VVLPE SINE CAVDA. 8

VVlpes ut è laqueo euaderet, abscissa cauda, cum è pudore uitam sibi mortem putaret, excogitauit alias dolo inducere uulpes, ut sub communis commodi specie, sibi singulæ caudam abscinderent, & sic suum dedecus leuaret. Itaq; ad unum uulpibus congregatis suadet ut caudam sibi abscindant, differens caudam non modò dedecori uulpibus esse, sed oneri graui atque inepto. E uulpibus una ei facetè respondit, Heus soror, si res ista tibi soli conducit, tum itidem alijs consulere haud est æquum.

Hæc fabula ad eos spectat, qui sub charitatis specie, suum commodum consulendo prospiciunt.

DE PISCATORE ET Smaride pisciculo. 9

PIscator quod mari rete tetendit, eo smarida cepit pisciculum, qui parua adhuc ætate piscatorem orabat, ut dum grandis esset, atq; maiorem quæstum ex eo assequi posset, eum uita donaret. Huic piscator lepidè respōdit, Ego quidem mente carerem, si quod minimum mihi est lucrum, id dimitterē amplioris spe quæstus. Fabula significat, quòd certa pro incertis, quamuis in eis magna insit spes, stultum est dimittere.

DE VVLPE ET RVBO. 10

VVlpes cum sepem quandam ascenderet, ut periculum uitaret, quod sibi imminere uidebat, rubum manibus

comp

comprehendit, atq; uolam sentibus perforauit: & cum grauiter saucia foret, gemens inquit ad rubum, Vt me iuuares, cum ad te confugerim, tu deterius me perdidisti. Cui rubus, Errasti uulpes, ait, quæ pari dolo me capere putasti, quo cætera capere consueuisti. Fabula significat, quòd stultum est implorare auxilium ab illis, quibus à natura datum est obesse potius, quàm alijs prodesse.

DE VVLPE ET CROCODILO. 11

Vulpes & crocodilus de nobilitate contendebant: cum crocodilus multa pro se adduceret, ac supra modum se iactaret de splendore progenitorum suorum, uulpes ei subridens ait, Heus amice, etsi hoc tu quidem non dixeris, ex tuo corio clarè apparet, quod multis iam annis, tuorum splendore fuisti denudatus. Fabula significat, quòd homines mendaces res ipsa potißimùm refellit.

DE VVLPE ET VENATORIBVS. 12

Vulpes uenatores effugiens, ac per auia currendo iam defessa, hominē casu reperit lignarium, quem rogat, ut se quoquo loco abscondat. Ille tectoriū sibi ostendit. Vulpes illud ingrediens, in angulo quodam se abscondit. Adsunt uenatores: lignarium, si uulpem uiderit, rogant. Lignarius uerbis quidem se uidisse negat: manu uerò, ubi uulpes latebat, locum ostendit. Verum enim uenatores re haud percepta statim abeunt: uulpes ut illos abisse prospicit, tectorio egrediēs, tacitè recedit: lignarius uulpem criminatur, quòd cum saluam fecerit, nihil sibi gratiarum agat. Tunc uulpes se conuertens, illi facetè ait, Heus amice, si manum, opera, ac mores uerbo similes habuisses, meritas tibi persoluerem gratias. Fabula significat, quòd homo nequam etsi bona pollicetur, mala tamen & improba præstat.

DE GALLIS, ET PERDICE. 13

Gallos complures cum quis domi haberet, quam emerat perdicem illis compascere permisit. Sed cum galli illam infestarent, rostrisq; percuterent, perdix ea iniuria uehementer perdoluit, putans, quia aduena, nec eo genere esset, eas sibi inferri iniurias. Gallos deinde cum adinuicem certantes conspiceret, perdix amota animi perturbatione ait, De cætero equidem haud tristabor, posteaquam inter eos odiosá certamina cerno. Fabula significat, quòd homines sapientia præditi moderato animo ferunt iniurias ab illis uel maximè sibi illatas, qui nec sibi nec suis parcere sciũt.

DE VVLPE ET LARVA. 14

VVlpes citharœdi domum ingressa, dum quæ domi parata sunt, sagaciter explorat, laruæ caput reperit arte industriosa compositum: quod manibus capiens, ait, O' quale sine cerebro caput! Fabula significat, quòd non omnes corpore decori, eandem animo habent pulchritudinem.

DE HOMINE ET LIGNEO DEO. 15

HOmo quidam Deum ligneum domi habens, cum orauit, ut boni quippiam sibi tribueret: sed quantò magis orabat, eò res domi angustior erat: demum ille cõcitus ira, Deum cruribus capit, caput parieti percutit. Illi exciso igitur capite, multum auri exilijt, quod homo colligẽs, ait, Peruersus nimium es, atq; perfidus, qui dum in honore te habui, nihil quidem profuisti: percussus uerò ac uerberatus, boni plurimum contulisti. Fabula significat, quòd homo nequam, si quando prodest, id efficit ui coactus.

DE CANE AD COEnam uocato. 16

VIr quidam quum cœnam opiparam parasset, amicum quendam domum uocauit: eius quoq; canis, canem alterius ad cœnam inuitauit. Is domũ ingressus, cum tantum

dapium

dapium uidet apparatum, lætus secū ipse ait, Hodie porrò ita me explebo, quòd die crastino comedere non indigebo. Hisq; dictis motu caudæ applaudit. Coquus uerò eum conspiciens, tacitus per caudam capit, atq; illum sæpius rotans per fenestram proijcit. Ille attonitus humo assurgens, dum clamando aufugit, cæteri canes sibi occurrunt, atq; rogitant quàm opiparè cœnauerit. At ille languens ait, Ita potu ac dapibus me expleui, quòd cum exiuerim, uiam non uidi. Fabula significat, quòd quibus rebus quis doliturus est, rebus illis lætari non debet.

DE AQVILA ET HOMINE. 17

AQuilam homo quidam cum cepisset, pennis alarum sibi euulsis, inter gallinas morari dimisit: eam deinde quidam mercatus, pennis alas denuo munit: tum aquila uolans, leporem capit, fertq; illū benefactori suo. Quam rem conspiciens uulpes, homini ait, Noli hanc aquilam, sicuti prius, hospitio habere, ne ceu leporē te æquè uenetur. Tum homo aquilæ item pennas euulsit. Fabula significat, quòd bene facientes sunt quidem remunerandi, improbi uerò omni studio uitandi.

DE VIRO AGRICOLA. 18

HOmo quidam agricolator existens, cum finem uitæ sibi adesse cognosceret, cuperetq; filios in agrorū cultu fieri peritos, eos uocauit, atq; inquit: Filij, ego è uita discedo: bona mea in uinea consita sunt omnia. Illi post patris obitum putantes in uinea thesaurum rerū reperire assumptis ligonibus, marris, ac bidentibus, uineam funditus effodiunt, nullumq; thesaurum inueniunt. Verumenim uinea cum probè effossa foret, longe plus solito fructus producit, atq; illos diuites fecit. Fabula significat, quòd labor assiduus thesaurum parit.

DE CARBONARIO, ET LOTORE. 19

CArbonarius lotorem quendam rogauit, ut quam pretio conduxerat domum, secum pariter cohabitaret. At lotor rei aliâs expertus ait, Id conducibile haud mihi esset. Nam quæ albificarem, ea omnia carbonum fauillis ipse maculares. Fabula significat, quòd res naturis dissimiles stare simul commodè non possunt.

DE VVLPE ESVRIENTE. 20

VVlpes ingenti fame concita, cum quodam in tectorio carnis frustum ac panem reposita prospiceret, tectorium ipsum intrauit, atq; tantum comedit, quòd ad ingentem tumorem uentrem distendit: & cum ex nimia uentris tumefactione inde egredi nequiret, tumens gemebat. Eius gemitum uulpes alia transiens illàc, cum audiret, illuc accedit, rogatq; quidnam gemeret: deinde causam gemitus edocta, lepide ait, Istic manendum est, usq; eò dum tenuis efficiaris, quanta eras cum intrasti: nã eo pacto facilè egredieris. Fabula significat, quòd nihil est tam durum, quod tempus non dissoluat.

DE PISCATORE QVODAM. 21

PIscator quidam piscandi inexpertus, tibijs ac reti assumptis, iuxta maris litus accedit, atq; saxo quodam superexistens, in primis tuba canere cœpit, putans cantu se pisces facilè esse capturum. Verùm cantu cum nullum consequeretur effectum, depositis tibijs, rete in mare dimittit, ac pisces cepit perplures. Sed cum ex reti pisces extraheret, atque eos saltantes perspiceret, non insulse ait, O' improba animalia, dum ad tibiã cecini, saltare noluistis: nunc quia canere cesso, saltus datis assiduos. Fabula significat quòd omnia probè fiunt, quæ fiunt tempore suo.

DE PISCATORIBVS QVIBVSDAM. 22

Piscato

PIscatores piscatũ profecti, diuq; piscando defeßi, fame præterea ac mœrore, quòd nihil cepissent cõfecti, cum abire decernunt, ecce piscis quidam alium fugiens se insequentem, in nauiculam saltat: illum piscatores supra modum læti comprehendunt, ac in urbem reuersi, grãdi pretio uendunt. Fabula significat, quòd frequentius fortuna id exhibet, quod ars efficere non potest.

DE VIRO INOPE ET INFIRMO. 23

HOmo quidam pauper cum ægrotaret, dijs uouit, quòd si eo morbo liberaretur, boues centum immolaret: quod ij experiri uolentes, sanitatem illi facilè reddunt. Liber igitur à morbo, cum boues, quia pauper, non haberet, ossa boum centum collegit, eaq; super altari deponens, lepidè inquit, Ecce quod uoui, uotum uobis nunc persoluo. At dij illum ulcisci uolentes, in somnis sibi aßistunt, atque inquiunt, Ad maris litus pergito, ibi enim in loco semoto auri talenta centum reperies. Ille expergefactus: somnij memor dum pergit ad litus, incidit in latrones: captus itaque, eos rogabat, ut se missum facerent: quoniam mille talenta auri persolueret eis. Fabula significat, quòd homo mendax Deos & homines pariter contemnit.

DE VVLPE ET PARDO. 24

VVlpes cũ pardo de pulchritudine cõtẽdebat: cũ uarias corporis notas pardus sibi duceret decori, uulpes ei comiter ait, Ego quidẽ lõge formosior sum iudicãda, quæ nõ corpus sed animũ uarijs notis habeo notatũ. Fabula significat quòd decor mẽtis est potior omni corporis ornatu.

DE PISCATORIBVS QVIBVSDAM. 25

PIscatores quidam è mari rete trahebant. Quod cum graue esse sentirent, lætitia gestiunt putantes multos pisces habere irretitos: sed ut rete in terram traxerunt,

piſces quidem paucos, ſaxum uerò ingens reti ineſſe cum perſpiciunt, longè triſtantur. Quidam ex illis natu iam grandis non inurbanè ſocijs inquit, Animis eſtote quietis, quippe lætitiæ ſoror eſt mœſtitia: oportet enim caſus proſpicere futuros, illosq; ut leuius quis ferat, perſuadere ſibi eſſe euenturos. Fabula ſignificat, quòd qui reminiſcitur ſortis humanæ, in aduerſis minimè, frangitur.

DE RANIS REGEM PETENTIBVS. 26

RAnæ mœrentes quòd ſine rege forent, Ioui ſupplicatum oratores mittunt, ut regem ſibi dedat. Iupiter earum ſimplicitatem cognoſcẽs, lignum in ſtagni medium demiſit. Quod cum in ſtagnum cecidit, eius ſonus ſupra modum terruit ranas. Quæ cum lignum eſſe nouerunt, rurſum Ioui ſupplicatum mittunt, ut regem uiuum, haud mortuum ſibi dedat. Iupiter ſtultis earum precibus motus, Hydrum illis dedit in regem. Is in diem cum ranas deuoraret, tertiò Iouẽ ranæ precantur, ut regem ſæuum atq; immanem ab eis amoueret. Tunc inquit Iupiter, Quem tot precibus regem exoraſtis, eum uobis perpetuum habetote. Fabula ſignificat, quòd ſæpe ea precamur, quæ impetraſſe nos poſtea pœnitet.

DE CATA IN FOEMINAM MVTATA. 27

CAta quædam ſpecioſi cuiuſdam adoleſcẽtis amore capta, Venerem orauit, ut eam in hominem mutaret. Venus illius miſerta, in formã hominis mutauit eam. Quæ cum longè ſpecioſa eſſet, amator domum ſubitò adduxit. Sed cum in cubiculo ſimul ſederent, Venus experiri cupiens, ſi mutata facie, mutaſſet & mores in medium conſtituit murem: quem cum illa proſpexit, oblita formæ & amoris ſui, murem ut caperet, perſecuta eſt. Qua ſuper re Venus indignata, denuo eam in priorem catæ formam mutauit

tauit. Fabula significat, quòd homo nequam, licet personam mutet, mores tamen retinet eosdem.

DE SENE MORTEM VOCANTE. 28

SEnex quidam lignorum fascem super humeros ex nemore portans, cum longa uia defessus esset, fasce humi deposito mortem uocauit. Ecce mors aduenit, causamq́; quamobrem se uocauerit, interrogauit. Tunc senex, ut hūc lignorum fascem super humeros mihi imponeres, ait.

Fabula significat, quòd quisquis uitæ cupidior est, licet res mille subijciatur periculis, mortē tamen semper deuitat.

DE MVLIERE ET MEDICO. 29

MVlier anus cum ophthalmiam pateretur, medicum ad se curandum accersit, certum pretium sibi dare promittens, si eo morbo curaretur: si uerò non liberaretur, nihil ei debere pacta est. Medicus uerò quoties illam ibat curatum, toties quippiam è domo clàm exportabat. Mulier igitur ophthalmia curata, cum nihil suarum rerū domi esse prospiceret, medico mercedem pactam petenti soluere denegat. Quamobrem uocata in iudicium pactum quidem non denegat, sed se curatam ophthalmia esse, id uerò pernegat, inquiens, Cum cæca eram, domum multa supellectile refertam uidebam: nunc cum uideo, ut medicus ait, nihil rerum domi esse prospicio. Fabula significat, quòd homines auaritiæ dediti, sibimet sæpius contradicunt.

DE AGRICOLA ET CANIBVS. 30

AGricola quidam magnitudine hyemis in suburbanis se locauit. Sed cum alimonia sibi deficeret, capris & ouibus primùm uesci cœpit: cum uerò in diem magis sæuiret hyems, bobus quoque nec pepercit. Quod facinus cum animaduertunt canes, inuicem uerba faciunt, Quid hîc stamus, inquiunt, cur mortem nobis incumbentem non fugimus?

gimus? putamus'ne eum nostræ parcere uitæ, qui alimoniæ gratia boues iugulauit? Fabula significat, quòd eos fugere debemus qui in charißimos crudeliter se gerunt.

DE AGRICOLA ET FILIIS. 31

AGricola quidam complureis habuit filios, continua seditione discordes, ac eius admonitionis perpetuò negligentes. Cum fortè unà domi omnes sederent, iußit pater uirgarum fascem coram deportari, atque natos cœpit hortari, ut integrum fascem disrumperent. Cum igitur fascem cum totis uiribus frangere non possent, genitor præcepit, ut soluto fasce singulatim frangerent uirgas. Cũ quisq; facilè hoc perficeret, tũc facto silentio, pater ait eis, Siquando animis idem sentietis, nati mihi charißimi, nec ab inimicis superari poteritis, Sed si inter uos seditiones seruabitis, qui uolet, is facilè uos perdet.

Fabula significat, quòd fortior est unio, quàm seditio, quæ est imbecillis.

DE MVLIERE ET GALLINA. 32

VIdua quædam mulier gallinam habuit, quæ die quolibet pariebat ouum. Putauit mulier, more ingenij humani, quod sitis habẽdi semper solicitat, gallinam illam die bis parituram, si plus speltæ traderet ei solito. At gallina pluri alimonia pinguior facta, id unũ desijt parĕre ouum. Sic mulier ex quo maius lucrum quæritabat, id cæca augendi cupiditate amisit. Fabula significat, quòd plurima cupiditate rerum præsens quandoq; deperditur quæstus.

DE HOMINE À CANE MORSO. 33

HOmo quidam quum eum canis momordisset, summo cum studio sciscitabatur, à quo sanari posset. Quidam sibi obuiam factus, atque de medico rogatus ait: Si uis amice fieri sanus, non est tibi opus medico. Nam si canis qui te

momor

momordit, à uulnere lingua sanguinem terget, ista cura nihil potius reperiri potest: alter arridens uenustissimè inquit, Si huiusmodi utor remedio, in diem magis ac magis à canibus mordebor. Fabula significat, quòd ab hominibus nequam incommoda pro commodis, & mala pro beneficijs retribui solent.

DE DVOBVS AMICIS ET VRSA. 34

AMici duo dum rus uiarent, ursa eis obuiam occurrit: qua prospecta, alter eorum territus, ut se saluaret, continuò arborem ascendit. Alter quum ursæ uiribus posse obsistere dubitaret, uti mortuus humi iacuit resupinus, retinens flatum atq; anhelitum. Quum nec ore aut naso respiraret, ursa eum exanimatum existimans, abijt. (Dicunt enim à cadauere ursas omnino abstinere). Alter deinde ex arbore descendens, quid in aurem sibi dixerit ursa socium rogauit. Ille urbano sermone respondit, Admonitus sum ab ursa, ut cum huiusmodi amicis non proficiscar amplius.

Fabula significat, quòd eorum amicitia colenda nõ est, qui, quum est opus, amicis subsidia denegant.

DE ADOLESCENTIBVS duobus & coquo. 35

ADolescentuli duo æquis sumptibus carnes coëmerũt, & curatum coquo tradiderunt. Obiter coquus dum alijs uacat negotijs, alter iuueuum carnes eas clanculum accepit, ac socio tradidit. Coquo deinde carnes quæritanti, qui acceperat, se haud habere iurat, qui uerò habebat, se non accepisse iurabat. Coquus percepto iuuenum dolo, ait, Et si fallor equidem à uobis: per quem uerò iuratis, res ista non latebit Deum. Fabula significat, nullum scelus posse latere Deum.

DE DVOBVS INIMICIS. 36

Duo

DVo quidam gladiatorio animo inter se inimicitias habentes, unà in naui nauigabant. Et quum alter eodem in loco stare cum altero non pateretur, unus in puppi, alter in prora consedit. Orta autem tempestate quum nauis periclitaretur, qui in prora sedebat, rogat nauis gubernatorem, quæ pars nauis submegi prius deberet. Et quum gubernator puppim dixisset, ait ille, Mors mihi modò molesta minime est, si inimicum meum prius mori perspicio.

Fabula significat, quòd inimicus ut inimicum perdat, seipsum perdere sæpius eligit.

DE CALAMO ET OLIVA. 37

QVænam esset fortior, durior & magis resistens, canna & oliua inuicem cõtendebant. Oliua calamo humilitatem obijciebat, eò quòd uentis facilè cederet. Huic dicto unum arundo haud reddidit uerbum. Paulò pòst turbine uehementi aspirans uentus, radicitus euulsit oliuam, totis uiribus sibi obsistentẽ. At canna flatibus se inclinans, salutem facilè est assequuta. Fabula significat, quòd potentioribus sine controuersia mos est in tẽpore gerendus.

DE VITVLA ET BOVE. 38

VItula quum bouem arantẽ perspiceret, illum præ se, quæ nihil agebat, cõtempsit. Sed quum immolationis affuit dies, bos quidem missus, uitula uerò ut immolaretur, retenta est. Quam rem bos quum conspicatur, subridens ait, Heus uitula, ideo non laborabas, ut immolareris?

Fabula significat, quòd otiosis & nihil agentibus pericula quoque imminent.

DE PVERO ET FORTVNA. 39

QVum puer quidam iuxta puteum dormitet, Fortuna illuc accedens illum excitauit, inquiens: Surge, & hinc ocyus abi: Quippe in puteum si caderes, nõ tuam

inscitiam, sed me Fortunam omnes accusarent. Fabula significat, quòd frequẽs pericula culpa nostra incurrimus, deinde abs re fortunam accusamus.

DE MVRIBVS ET CATO. 40

DOmo quapiam quòd perplures forent mures, catus præsentiẽs illuc accessit, atq; nunc unum, nunc alium capiens, complures interimendo comedit. Verùm mures quum se in diem consumi perciperent, ad unum coacti, inquiunt secum: De cætero inferius non esse descendendum, si nolumus perditum iri omnes, sed hîc superius manendum, quò catus ascendere non potest. At catus consilio murium percepto, simulans se mortuum esse, posterioribus pedibus se ad palum sustendit, qui fixus parieti erat. È muribus quispiam deorsum acutè prospiciens, ut catum esse cognouit, haud infacetè ait; Heus amice, etsi te follem esse certò scirem, deorsum minimè descenderem.

Fabula significat, quòd uir prudens semel si fallitur, fictis & simulatis hominibus non amplius fidit.

DE SIMIA ET VVLPE. 41

APud brutorum animalium concilium, simia ita appositè saltauit, quòd omnium ferè consensu rex statim fuit creatus. At uulpes inuidens ei, ubi uiderat carnes laqueo in fouea sitas, illuc simiã ut duxit, inquit ad eam, Hic thesaurus absconditus est, qui ex lege spectat ad reges: quare quum tuus ex lege sit, tute ipse capias illum. Simia uulpis suasu, illuc temere accedẽs, ut se captam laqueo sensit, uulpem acriter accusat quæ dolose deceperat. Et uulpes haud illepidè ait: Heu stulta, quæ quũ fortuna te extulisset, dominari cæteris iam te putabas dignam. Fabula significat, quòd qui temere quippiam aggreditur, temere in aduersa incidit, ac uulgo ridiculus fit.

DE CERVO ET LEONE. 42

CEruus uehementi siti cum uexaretur, ad fontem proficiscitur; dumq; potat, suam in aqua prospiciens umbrā, ualde lætatus est magnitudine cornuū ac ramositate: deinde pedes & crura prospiciēs, nimiū tristatus est. Hæc dum animo uertit, ecce leo apparet, ac ceruū persequitur. At ceruus fugam arripiens, leonē per campos longe anteibat. (Dicunt enim ceruorū uires consistere in pedibus, at leonis in animo stare robur.) Quousq; igitur leo per campos secutus ceruum, eum assequi non potuit. Casu uerò contigit ceruum nemus intrare, ubi cornibus ad ramos implicitis, cum fugere non posset, à leone captus, cum se moriturum uideret, Heu me miserum, inquit, qui cornibus gauisus, ipsis cornibus pereo. Fabula significat, quòd quæ putamus nobis profutura, ea nobis sæpius obsunt.

DE AGRICOLA ET PELARGO. 43

AGricola laqueos in agro tetendit, ut grues & anseres uenaretur, qui sata sua continuè depascebant: At simul cum illis uenatus est pelargum, qui pede tentus, rogat agricolam, ut eum soluat, missumq; faciat, cum non sit grus, nec specie anser, sed pelargus auium pijßimus, qui parentibus semper deseruit, nec illos in senecta deserit unquam. Ei agricola subridens ait: Quæ dicis, haud me fugiunt, nam qui sis, probè teneo: sed his simul captus cum sis, his quoq; simul est moriendum. Fabula significat, quòd qui cum improbis quopiam deprehenditur crimine, pari pœna plectitur cum illis.

DE AGNO ET LVPO. 44

AGnus in domo bene clausa existens, cum lupum ad se uenientem perspicit, illū conuicijs & maledictis persequitur. At lupus inquit ei, Non tu, sed locus inacceßibilis mihi

mihi conuicia dicit. Fabula significat, quòd locus & tempus faciunt timidos persæpe audaces.

DE IOVE ET CORVO. 45

IVpiter uolatilibus regē creare uolens, diē concilij auibus indixit, ut qui speciosior esset, rex sibi constitueretur. Quam rē præsentiens coruus, ac suæ deformitatis conscius, pennis aliorū hinc inde collectis, se decorauit, ac speciosißimū omnīū se reddidit. Adest dies præfinitus, ueniunt ad concilium aues. Iupiter coruum ob pulchritudinē cum regem auibus creare uellet, id aues indignè ferentes, quæq; suas à coruo extrahunt pennas. At coruus alienis pennis cum esset exutus, coruus ut erat demum remansit.

Fabula significat, quòd qui rebus pendet alienis, illis amißis quisnam ipse sit, cuiq; liquido patet.

DE TVBICINE QVODAM. 46

TVbicen quidam tubæ sonitu pugnatum ciebat exercitum. Ab hostibus deinde per insidias captus miseranda uoce clamabat, Ne abs re ac frustra occidere me uelitis: ego quidem non pugno, nec præter tubam quippiam aliud poßideo. Qui eum uinctum ducebant, huiusmodi uerbo contrà reddiderunt: Hanc ob rem morte dignior es iudicandus, quòd cum hostibus manum conferre deuitans, alios sonitu ad pugnam hortaris. Fabula significat, quòd grauiori pœna sunt iudicandi, qui cum ipsi iniuriam non agant, alios ad iniuriam agendum impellunt.

DE FABRO ET CANE. 47

FAber quidam catulum habebat, qui dum ipse ferrum cuderet, continuè dormiebat. Cum uerò manducabat, canis statim surgebat, & quæ sub mensa erant deiecta, ceu ossa & alia huiusmodi, sine mora corrodebat. Quam rem animaduertēs faber, ait ad canem, Heus miser, quid faciam

nescio, qui dum ferrum cudo, continuè dormis, & segnitia teneris: Rursus cum dentes moueo, statim surgis, & cauda mihi applaudis. Fabula significat, quòd secordes & somnolenti, qui ex aliorum uiuunt laboribus, graui censura sunt coërcendi.

DE MVLA QVADAM. 48

MVla quædam nimio hordeo pinguis effecta, nimia pinguedine lasciuiebat, secum inquiens, Pater mihi equus fuit, qui cursu celerrimus erat, & ego ei per omnia sum similis: parum pòst contigit, quòd oportuit mulam quantum potuit currere: sed cum cursu cessauit, Heu me miseram, inquit, quæ equi filiam me esse putabam: at nunc memini asinum mihi patrem fuisse. Fabula significat, quòd stulti in prosperis seipsos dediscunt, sed in aduersis suos persæpe recognoscunt errores.

DE THYNNO ET DELPHINO. 49

THynnus, cum eum Delphinus persequeretur, magno elatus impetu ac stridore, à uehementi fluctu in insulam defertur: eundemq; in scopulum à fluctu eodẽ, Delphinus dum se putat capere Thynnum, ipse quoque defertur. Thynnus conuersus cum Delphinum expirantem animam perspicit, secum ipse ait, Mors mihi molesta admodum non est, ex quo mortis autorem mori simul mecum perspicio.

Fabula significat, quòd quiuis aduersa leuius fert, cum aduersitatũ autores eadem aduersitate opprimi perspicit.

DE MEDICO QVODAM. 50

MEdicus quidam cum quem curaret ægrotum, cum mori contigerat, efferentibus funus aiebat, Vir iste si se uino abstinuisset, & clysterijs usus fuisset, cum mori non contigisset. Ex his qui aderant, quispiam medico haud inficetè ait, Heus medice, ista consilia cum prodesse quibant,

bant, dicenda fuerũt, non nunc, cum nihil ualeant prodesse.

Fabula significat, quòd ubi haud prodest consilium, id eo tempore dare, est sanè amicum deludere.

DE AVCVPE. 51

AVceps aucupatum calamis uiscoq; tetendit, & cum turdum canere arboris desuper ramum aspexit, ut eũ caperet, calamos erexit. At inter ambulandũ pede altero uiperã calcauit, morsusq; ab ea, cum iamiam ob uenenũ se deficere persensit, Heu me miserum, ingemuit, qui dum alium capere festino, alter ad mortem me est aucupatus.

Fabula significat, quòd quæ contra alios facere nitimur, ea persæpe ab alio ipsi patimur.

DE CASTORE. 52

CAstor est animal quadrupes, qui in paludibus se nutrit, cius testes uarijs medelis utiles esse dicuntur. Itaq; cum quispiam eum sequitur, suæ persecutionis causam non ignorans, ac pedum uelocitati fidens, quantum potest, fugit, usquequo ad locum ne uideatur, saluus deueniat, atq; ibi testes excidens, in uenatores, cum sibi appropinquant, proijcit. Et isto pacto à uenatoribus se eripit.

Fabula significat, quòd sapiens ut à periculis se eripiat, nihil intentatum deserit.

DE PVERO OVES PASCENTE. 53

PVer quidam cum oues eminentiori in loco depasceret, sæpius clamabat, Heus ò à lupis mihi succurrite. Qui circum aderant cultores agrorum, cultum omittentes, ac illi occurrentes, atq; nihil esse comperientes, ad opera sua redeunt. Cum pluries puer id ioci causa fecisset, ecce cum lupus pro certo adesset, puer ut sibi succurratur seriò clamat. Agricolæ id uerum non esse putantes, cum minimè occurrerent, lupus oues facilè perdidit. Fabula significat, quòd

qui cognoscitur mentiri, ei ueritas postea non creditur.

DE CORVO ET VVLPE. 54

Coruus cum carnium frustum rapuisset, arborē quandam supersedit: uulpes eum suspiciens, atq; carnes sibi cupiens, illū arte aggreditur. Stans igitur sub arbore, coruum laudare occipit, aiens, O quàm magna auis est hæc, quàm speciosa, quàm uenatrix, quàm formosa, hanc decuit esse auium regē! Nā omnia regia super alias sibi sunt aues, si modò uocē haberet. His laudibus coruus inflatus, & dici mutus haud ualens pati ulterius, dū magna uoce crocizat, carnes humi decidunt. Illas cū uulpes rapuisset, cōuersa inquit ad coruū, Heus corue omnia decora tenes, modò mēte haud careres. Fabula significat, quòd qui adulatoribus nimiū credunt, hi, quæ non putant, in aduersa sæpius incidunt.

DE CANE ET LVPO. 55

Canis cum ante aulam dormiret, lupus superueniens, eum statim cepit: & cum ipsum occidere uellet, canis ne eum occideret, rogauit, inquiens, Here mi lupe, nunc me occidere noli, nam ut uides, tenuis sum, gracilis & macilentus. Sed herus meus nuptias in proximo facturus est, ubi si parum me expectas, ego opiparè manducans, atque pinguior factus, ero tibi utilior. Lupus his uerbis fidē habens, canem dimisit. Paucos post dies lupus accedens, eum canem dormientem domi reperit: stans ante aulam canem rogat, ut sibi promissa præstet. Ei canis haud rusticè inquit: Heus lupe, si ante aulam de cætero me reperis, haud amplius nuptias expectes. Fabula significat, quòd sapiens cum periculum uitat, ab illo posteà continuè cauet.

DE CORVO AEGROTANTE. 56

Coruus cum ægrotaret, matrem rogauit, ut sua pro sanitate Deos precaretur, inquiens, Mater noli plorare,

re, sed deos potius precare, ut sanitatem mihi restituant. Et mater scitè respondit, Quem deorũ tibi fore propitium putas? cum nullus sit è cuius aris sacra non rapueris?

Fabula significat, quòd qui in prosperitate quemuis offendit, in aduersis amicum sibi reperit neminem.

DE CANE CARNES PORTANTE. 57

CAnis ore ferens carnes, ac flumen transiens, cum sub aqua umbram prospexit, putauit alium esse canẽ, qui plus carnium deferret. Itaque quas ipse ferebat, eas carnes sub aquas ire dimisit, & ut umbram caperet, se mouit: sed carnes & umbram, quæ sanè nihil erant, simul perdidit.

Fabula significat, quòd cupiditate plus semper habendi, quæ tenemus, ea sæpenumero perdimus.

DE LEONE ET RANA. 58

LEo cum ranã magniloquacem audiret, putans aliquod magnum animal esse, se retrouertit: parumq; stans, ranam è stagno exeuntẽ uidet. Quam indignabundus statim pedibus calcauit dicens: Nullũ amplius ut te perspiciat animal clamore mouebis. Fabula significat, quòd apud uerbosos, præter linguam nihil reperitur.

DE LEONE SENE. 59

LEo cum senuisset, nec uictum sibi quærere posset, uiam machinatus est, qui alimenta haud sibi desint. Ingressus igitur speluncam grauiter ægrotare iacens simulabat. Animalia illum uerè ægrotare putantia, uisitandi gratia ad eum accedebant: quæ leo capiens singulatim, manducabat. Cum multa animalia iam occidisset, uulpes leonis cognita arte, aditum speluncæ accedens, leonem quo ualeat pacto, exterius stans rogat: ei leo blandè respondens ait, Vulpes filia, cur non introgrederis ad me? Et uulpes non illepidè ait, Quoniam here mi animalium ingredientium perplura

equidem uestigia cerno, sed egredientium uestigia nulla.

Fabula significat, quòd homo prudens, quia pericula imminentia prouidet, illa facilè deuitat.

DE LEONE ET TAVRO. 60

LEo ingentem taurum per insidias sequens, cum propè accessit, eum uocauit ad cœnam, inquiens, Amice ouem occidi: hodie mecum, si placet, cœnabis. Taurus leoni morem gerens, ut discubuerunt, quum multos lebetes, necnon magnos & plureis obeliscos paratos conspiceret, & ouem ibi nullam adesse, è uestigio abijt. Quem leo abeuntem perspiciens, quur abiret rogauit: ei taurus haud inurbanè respondit, Non de nihilo equidem abeo, quũ instrumenta non ad ouem, sed ad taurum coquendum uideam esse parata.

Fabula significat, quòd homines prudentes minimè latent improborum artes.

DE LEONE, ASINO, ET VVLPE. 61

LEo, asinus, & uulpes conflata inter se societate uenatũ exeunt. Quumq; multam prædam cepissent, leo asino mandat ut prædã diuidat. Asinus quum eam in treis parteis æqualeis esset partitus, optionẽ capiendi socijs dedit. Quam partitionem leo indignè ferens, ac dentibus frendens, à diuisione deposuit eũ, mandauitq; uulpi, ut prædam ipsa partiretur. At uulpes illas treis parteis in unũ colligens, ac prædæ nihil sibi seorsum relinquens, leoni omnia tradidit. Tunc leo uulpi ait, Quis te partiri edocuit? Inquit ex tẽpore uulpes, Asini periculum id me facere instruxit. Fabula significat, quòd aliorum pericula homines faciunt cautiores.

DE LEONE CVIVSDAM
rustici filiam amante.

LEo cuiusdam rustici filiam amabat. Illam quum habere cuperet, patrem uirginis rogauit, ut sibi nubere

ipsam

ipsam assentiret. Et rusticus ait, Nullo pacto se assensurum, quòd filia bestiæ nubat. Quum illum leo torue aspiceret, ac dentibus frenderet, rusticus mutato consilio ait, se cupere ei filiam nubere, modò dentes & ungulas prius cædat euellatq́;, quoniam uirgo illis rebus longe terretur. Leo id postquam præ nimio amore fecit, rusticum adiens, filiam sibi dari postulat. At rusticus leonem quum ungulis & dentibus perspicit inermem; arrepto fuste illum frequens pulsando persequitur. Fabula significat, quod qui inimicis, se committit, de facili perit.

DE LEAENA, ET VVLPE. 63

LEæna quum à uulpe sæpius exprobraretur, quòd quolibet partu unū duntaxat páreret catulum, ait, Vnum sané, at pol leonem. Fabula significat, quòd pulchritudo haud in copia rerum, sed in uirtute consistit.

DE LVPO, ET GRVE. 64

LVpus in gutture osse retento quum longé cruciaretur, grui pretium obtulit, si illud é gutture extraheret. Grus rostro quū os é gutture extraxit, pretium sibi promissum expostulat. Ei lupus surridens, simulq́; dentes acuens, ait, Satis pretij tibi esse debet, quòd ex lupi ore caput sine læsione eduxeris. Fabula significat, quòd apud improbos gratitudo non parua habetur, si pro obsequio quis detrimentum non recipit.

DE LVPO ET AGNO. 65

LVpus quum agnum inuenisset errantem, eum non cepit fortißima manu, sed causam quæsiuit, quo iure uel iniuria eum comederet. Igitur agno uerba huiusmodi fecit, Tu mihi abundé iam diu intulisti iniurias. Agnus gemendo ait, Quomodo id fieri potuit, quum nuperrimé uenerim ad lucem? Lupus denuo ait, Agrum mihi pascendo deuastasti.

Agnus inquit ei: Quum dentibus etiam careã, id facere nequiui. Lupus rursum ait, Ex meo quoq; fonte bibisti. Ei inquit agnus, Quo pacto id fieri potuit, quum aquam ex ætate nõdum biberim, sed lac matris cibus & potus adhuc mihi sit? Lupus demum ira concitus ait, Licet tua soluere nequeã argumenta, cœnare tamẽ opiparè intẽdo: agnumq; cepit, ac illum manducauit. Fabula significat, quòd apud improbos ratio & ueritas locum haud habent.

DE DVOBVS GALLIS inter se certantibus. 66

DVo galli inter se ruri certabant: qui gallinarum prior dux erat, quũ ab altero superatus esset, præ uerecundia se abscondit. Alter uerò uictoria elatus, domus tectum statim superuolans, uehementi alarum plausu cantuq; significat se riualem suum pugnando superasse, & de aduersario ferre trophæum. Dum hæc & huiusmodi iactabundus uoce crocizat, ecce aquila cibi indiga ex alto deuolãs, gallum unguibus rapit, ac pullis suis in alimoniam contulit. Quam rem, qui uictus fuerat gallus, prospiciens, ceu ex hoste triumphans, in publicum uenit, ac solus gallinis liberè potitur. Fabula significat, quòd qui prosperis nimium fidit, in aduersa sæpius præceps incidit.

DE VATE QVODAM. 67

FOro urbis medio, quidam uates cuiuis sortem aperiebat futuram. Quamobrem magna hominum frequentia stipatus, dum uni & alteri suam aperit sortem, ei nuntiatur, res suas furtim domo esse ablatas. Quo audito, domum curriculo dum abit, quidam ei obuiam factus, ridiculè ait, Qur alios quid esset futurum monebas, qui tuæ sortis nescius fuisti? Fabula significat, quòd homines nequam corrigunt alios, & sua crimina scire se negligunt.

DE FORMICA, ET COLVMBA. 68

Formica sitiēs in fontē descendit: ubi dum bibere uult, in aquam cecidit. Columba quædā arborem fonti imminentem superſedens, quum formicam aquis obrui conspiceret, ramulum ex arbore roſtro continuò frangit, ac ſine mora deijcit in fontem. Ad quem formica ſe applicans, ex aquis in tutum ſe recipit. Obiter auceps quidam aduenit, & ut columbam uenetur, calamos erigit. Formica id percipiens, pedem alterum momordit aucupi. Eo dolore auceps concitus, calamos demittit. Quorum ſtrepitu columba territa, ex arbore aufugiens, uitæ periculum euaſit.

Fabula ſignificat, quòd quum bruta in beneficos grata ſint, eò magis eſſe debent, qui participes ſunt rationis.

DE VITVLO, ET CERVA. 69

Vitulus ceruæ aliquando ait: Quum magnitudine ſis maior canibus, & pedum celeritate curſu uelocior, & ad pugnā longe cornibus munitior, cuius rei gratia mater tātopere canes reformidas? Ei cerua inquit ſubridens, Quoniā fili licet quæ dicis, omnia poſſideā, canū latratum ferre non poſſum, ſed præ timore fugam ſtatim arripio.

Fabula ſignificat, quòd qui natura timidi ſunt, apud eos ut audeant, nulla ualet hortatio.

DE APE, ET IOVE. 70

Apes, quæ ceræ mater exiſtit, quondam accedens ut Dijs ſacra faceret, Ioui donum obtulit mellis. Qua oblatione Iupiter lætus, iuſſit ſibi concedi, quicquid ipſa precaretur. Apes igitur rogans, ait, Illuſtriſſime deus deorum, ancillæ tuæ concedere uelis, ut quicunq; ad aluearе pro rapiendo melle acceſſerit, is ſimul ac pupugero eum, cōtinuò moriatur. Qua rogatione Iupiter diu ambiguus, quoniam genus mortalium longè amabat, demum api ait,

riario uenundetur. Cui asinus multo cum labore & pauco cibo seruiens, Heu me miserum, cum gemitu ait, quid dominos omittẽs meliores, ad deteriorẽ perueni, apud quem ut uideo, corium meum etiam post mortem cruciabibur?

Fabula significat, quòd priores dominos tunc serui desiderant, cum deteriores experiuntur.

DE LEPORIBVS, ET RANIS. 76

LEpores in unum simul cõuenerunt: ubi cum de miseria ipsorum innata dolerent, gemerent'ue, quòd uita eis, quàm cæteris animalibus data esset miserior, quoniã homines, aquilæ, & canes, ad mortem eos usq; persequerentur, decernũt melius sibi fore semel mori, quàm in uita tam misera diutius permanere. Hoc certo cõsilio, ut se in stagnum præcipitent, dum ocyus tendunt, ranæ quæ super stagni ripa astabant, ut strepitum audiunt, in stagnum desiliunt, seq; aquis submergunt: quam rem qui lepus præibat cum conspicatur, reliquis ait, State, nam nobis sententia mutanda est. Quippe ut liquido uidetis, animalia, quàm nos, magis timida reperiuntur. Fabula significat, quòd cum miser miseriorem aspicit, suam æquius miseriam fert.

DE ASINO, ET EQVO. 77

ASinus cum equũ alimonia & otio diligẽti cura abundare perspiceret, eum longe beatum esse commendabat, seq; nimium infelicem dicebat, qui cùm multum laboraret, ad saturitatem de paleis haud haberet. Cum tempus belli aduenit, miles armatus equum ascẽdit, ac cum medios decurrit in hostes, equus mucrone percussus cadit humi prostratus. Quem asinus prospiciẽs, ingemuit, eiusq; misertus, sui animi sententiam mutauit. Fabula significat, quòd cum paupertate, quæ mater est quietis, quis conuenire debet potius, quàm locupletioribus inuidere.

DE

DE ASINO, ET LVPO. 78

ASinus quidam pede altero sentem calcauit, claudusq; factus, cum lupum ad se uenientẽ conspiceret, nec fugere posset, miserabili uoce inquit, Heus lupe, demorior equidẽ è dolore: sed ex quo opus est ut tibi & coruis futurus sim cibus, obsecro quatenus tua benignitate sentẽ è pede uelis extrahere: ut munere tuo extremum sine dolore obeam diẽ. Dum sentem dentibus lupus euellit, asinus eum calce percussit. Lupus deinde naso, fronte, ac dentibus perfractis, Heu me miserũ, exclamat, iure hoc patior. deplorando reiterat, Qui cum essem coquus, medicus esse uolui. Fabula significat, ꝙ quã quisq; nouit, ea se exerceat arte.

DE MVLIERE ET GALLINA. 79

MVlier quædam gallinam habebat, quæ aurea continua oua pariebat: putãs igitur totam intus auream esse illã, occîdit. Sed cùm alijs gallinis esse similem reperit, ubi diuitem se fore putauit, quem primò quæstum habebat, eum plus habendi cupiditate amisit. Fabula significat, quòd plus habendi cupiditate id sæpe perdimus, quod habemus in manibus, lucrum.

DE RANA, ET VVLPE. 80

RAna in palude existens, cæteris animalibus clamãdo cum profiteretur se medicã esse, pharmacorumq; peritam, ei uulpes uenustissimè ait, Quî alios curaueris, cum claudicantem curare te nescias? Fabula significat, quòd alios docere quis non potest id, quod haud didicerit.

DE SERPENTE, ET AGRICOLA. 81

SErpens ante agricolæ cuiusdã domum latebras habẽs, cum ab agricolæ filio esset percussus, tam acriter ipsum momordit, quòd morsu ex illo puer repentè obijt. Hac re cognita, magnus inter parentes gemitus oritur. Tum pater

mœrore

mœrore cõcitus accepta securi, serpentẽ ut occideret, persequitur: uibransq; securim, ut serpentẽ percuteret, extremum caudæ eius cecidit: deinde uolens pacem cũ serpente conficere, acceptis farina, aqua, sale & melle, ad reconciliandum inter se amicitiã uocat serpentẽ. Et serpẽs sub petra latens, sibilando ait, Frustra laboras bone uir: nã inter nos amicitia fore non potest: quippe dũ me sine cauda aspexero, & tu tui filij sepulcrum, quieti animo esse nequibimus. Fabula significat, quòd dum iniuriarum recens uel maximè extat memoria, odia tolli minimè queunt.

DE GALLINA ET VVLPE. 82

VVlpes gallinarum tugurium ingressa, cum gallinam nido ægrotantem aspexit, eam rogauit quomodo ualeret. Cui gallina promptè respondit, Meliusculè me haberem, si hinc abires soror. Fabula significat, quòd inimicorum præsentia nimium est molesta.

DE VIATORE. 83

VIator quidam cum multam uiam uiasset, uotum Mercurio uouit, quòd si quid reperiret, eius rei medium sibi offerret. Fortè igitur adinuenit peram amygdalis dactylisq; refertam, & cum putaret id esse argentum, peram capiens amygdalarum nucleos & carnes dactylorũ ipse comedit. Deinde templum Mercurij ingressus, atque aram manibus tenens, uerbis ridiculis inquit ad eum, Votũ Mercuri nunc persoluo tibi. Nam quas equidẽ res adinueni, earum tibi offero medium, ossa scilicet dactylorum ac testas amygdalarum. Fabula significat, quòd homines auaritia Deorum efficit contemptores.

DE LEONE, ET HOMINE. 84

LEo & homo cum semel simul uiam uiarent, ac inter uiãdum se quisque uerbis commendaret, ecce lapideæ occur

occurrunt columnæ, in qua erat incisum, quòd homo suffocabat leonem: quam sculpturam homo leoni ostendens ait, Hîc uidere licet, quanto homines leonibus, ac feris omnibus præstantiores sunt, ac robustiores. Et leo promptè respondens, inquit, Si apud leones essent ceu apud homines, qui sculpere scirent, plures à leonibus homines, quàm ab hominibus leones suffocari sculptos uideres.

Fabula significat, quòd homines iactabundi fingunt se fecisse, quæ facere nunquam tentarunt

DE VVLPE QVADAM. 85

VVlpes cum racemos uuarum plenos iam, ac maturescentes prospiceret, cupida de illis mãducare, omnem uiam machinata est, qua illos cõprehẽdere posset. Sed cum omnẽ uiam frustra tentasset, nec desiderio suo satisfacere quiuisset, mœstitiã uertens in gaudiũ ait, Racemi illi adhuc nimiũ sunt acerbi. Fabula significat, quòd prudentis est fingere se ea nolle, quæ consequi non posse cognoscit.

DE PVERO, ET SCORPIONE. 86

PVer quidam ruri uenabatur locustas, & cum scorpionẽ capere uellet, scorpio simplicitate eius cognita, ait ei, Heus puer, dege in pace, ac manũ abstine, si non uis tutus perire. Fabula significat quòd qui ad utrãq; partem cogitat, is quæ sequi & quæ uitare debeat, probè tenet.

DE VENATORE, ET PERDICE. 87

VEnator quidam cum quam ceperat perdicem occidere uellet, perdix gemens huiusmodi uerba fecit ad eum, Heus perdicũ auceps, si me missam feceris, ac uitã donaueris, alias perplures cõducã tibi perdices. Ei auceps appositè respõdit, Nunc eò magis occidi dignã iudico, quòd amicos per insidias perdere polliceris. Fabula significat, quòd qui sibi charos perdere dolo quærit, is præceps in pe

in pericula incidit.

DE LEPORE, ET TESTVDINE. 88

TEſtudo, cum eius pedes lepus derideret, ſubridens inquit ad eum, Si periculum in curſu feceris, quòd quàm tu uelocior ſim, liquido cognoſces. Cui lepus ait, Te profectò fugit, quid mei ualeant pedes, ſed iudicem eligamus, qui curſum & terminũ nobis definiat. Igitur eligunt uulpem brutorum omniũ ſagaciſsimã, quæ ut locũ & curſus terminum constituit, testudo omni ſegnitie ac negligentia ſemota, iter arripiens haud quieuit, donec ad terminũ peruenit. Lepus uerò pedibus fidens, ubi paululũ quieuit, ſomno excitatus, quantum pedes ualuerunt, ad terminũ cucurrit, ibiq; cum teſtudinem quieſcentem reperit, ſe cum rubore fatetur à teſtudine ſuperatum. Fabula ſignificat quòd ſtudio & diligentia, non corporis uiribus, res uel maximæ conficiuntur.

DE SALICE, ET SECVRI. 89

SEcuris cũ ſalicẽ cæderet, ex ea ipſa cuneos fecit, quibus ſalicẽ facilius ſcinderet. Quã rẽ præſentiens ſalix, gemẽs eiulãsq; ait, Nõ tantũ de ſecuri queror, quæ hominum manibus me ſcindit, quantũ de cuneis, qui fiunt ex corpore meo. Fabula ſignificat, quòd in aduerſis, non ueri amici infeſtiores amicis, quàm inimici ſæpius redduntur.

DE PVERO QVODAM FVRE. 90

PVer quidam è ludo literario librum ſocio clàm auferens, ſuæ matri tradit illum: quem mater cum libenter accepiſſet, nec filium caſtigaſſet, rurſus puer alij ueſtem clàm abſtulit, atq; matri quoque detulit: quam cum mater etiam libenter accepiſſet, puer caſtigatione carens, cum plura in diem ac maiora creſcentibus annis furaretur, demum publicè captus, ceu furti reus, per quæstores publicè

damn-

damnatus est mortis. Sed cum ad locum iustitiæ duceretur, cumq; mater gemebunda sequeretur, impetrata uenia ut matri ad aurem unum loqui uerbum liceret, ad eam conuersus, atq; os auri matris adhærens, uti quippiam secretò dicturus, aurem dentibus sibi abscidit. Mater uerò præ dolore exclamans, mala sibi imprecatur. Tunc qui eum ducebant, cum supra modum criminarentur, nõ solum furti, sed quòd tam impius fuerit in matrẽ, ille absq; rubore inquit ad eos, Nemini uestrum sit mirum, quòd aurem matris dentibus abscidi: ipsa enim huius meæ perditionis autor & causa est. Quippe si me castigasset, cum ei librum detuli, quem socio è scholis primùm clàm abstuli, omißis præ timore uerberũ furtis, ad hoc in præsentia genus turpißimæ mortis nõ peruenissem. Fabula significat, quòd qui in delinquendo ab initio non castigatur, facinorosior in diem efficitur.

DE PASTORE ET MARI. 91

PAstor quidam iuxta litus maris pecudes pascens, cum mare ipsum semel placidum aspiceret, nauigandi studio captus, oues pro dactylis commutauit: quibus naui positis, cum altum iam nauigaret, & tempestate sine spe salutis fluctuaret, quæ in naui sunt, ea omnia proiecit, atque in portum se recipit. Denuo cum oues pasceret, ac rursus mare tamen tranquillum uideret, suo consocio ipsam maris tranquillitatem commendanti ridicule ait, Mare iterum dactylos cupit. Fabula significat, quòd usus & peritia nos reddunt in periculis cautiores.

DE PVNICA, ET malo arboribus. 92

PVnica & malus arbores, de pulchritudine contendebant. cum diu inter se uarijs, & acerbis cõtentionibus certassent, rubus ex proxima sepe huiusmodi contentiones

accipiens, accessit ad eas, atq; inquit, Satis iam, satis certatũ inter uos est: quiescite admodum & contentionibus finem imponite. Fabula significat, quòd minores maiorum lites sæpenumero componunt.

DE TALPA ET MATRE. 93

TAlpa cæcum natura animal est. Hæc aliquando matri ait, Ingentem sentio odorem. Parum pòst rursum ait, Excelsam aspicio fornacem. Tertio item ait, Malleorum sonitus audio fabriles. Ei mater comiter ait, Heus filia, tu, uti percipio, non solum oculis sed naso & auribus orba existis. Fabula significat, quòd homines iactabundi cum magna profitentur, tunc uel maximè in minimis redarguuntur.

DE VESPIS, PERDICIbus, & Agricola. 94

VEspæ semel, & perdices siti concitæ, cum simul conuenissent, ad rusticum quendam tendunt, potum ab eo petentes, atq; pollicentes, quòd sibi pro aqua largas referrent gratias. Quippe perdices uineam se ei fodere promittunt, quòd plenos uites producunt racemos. Vespæ uerò, se uineam circumeundo custodire, ac fures inde amouere large offerũt. Quibus agricola inquit, Duos habeo boues, qui cum nihil promittant, eandem hanc operam nihil minus præstant. Itaque satius est mihi illis, quàm uobis aquam exhibere. Fabula significat, non esse illis subueniendum, qui nauci & inutiles sunt.

DE IOVE. 95

CVm Iupiter nuptias celebraret, cuncta animalia sibi munera obtulerunt, quæq; pro uiribus suis. Verum enim serpẽs rosam legit, illamq; ore tenens Ioui obtulit. At Iupiter ut cum aspexit, palàm inquit, Ab omnibus dona libenter equidẽ accipio, uerũ à serpẽte id haudquaquã facio.

Fabula

Fabula significat, quòd improborum munera non esse sine dolis, quiuis prudens sibi persuadere debet.

DE SIMIA. 96

SImiam duos catulos parere fertur, quorum ad unum duntaxat afficitur, & ex affectu illũ diligẽtissime nutrit. Alterum uerò odit negligitq; Contigit autem quòd qui in delicijs habebatur, à simia in somnis fuit suffocatus. Quamobrem qui neglectus erat, ad perfectam usque ætatem ceu matris delicijs fuit educatus. Fabula significat, quòd hominum prudentiam fortuna proculdubio superat.

DE PVLICE. 97

PVlex cum quendam morsu aliquando stimulasset, captusq; rogaretur, quisnam esset qui membra sibi depasceret, ait se ex eo animalium genere esse, quibus à natura datum esset, ut eo pacto uitam uiuant, nec eum occidere uelit, cum multum mali facere ipse sibi nequeat. At homo ille subridens, inquit ad eum: Eò magis meis necaberis manibus, quoniam nec multum, nec parũ abs re quempiam lædere licet. Fabula significat, quòd malorum, licet parum, uel multum delinquant, misereri haud oportet.

DE PVLICE ET HOMINE. 98

PVlex suo solito more saltans, super hominis pede resedit, illumq; morsu acriter pupugit. Qua punctione homo ille grauiter concitus, pulicem cepit, ac unguibus obtundere uoluit. Sed pulex manibus exiliens mortem uitauit. Tum homo exclamans ait, O Hercules malorum extinctor, ecquid mihi in hunc opprimendũ præsens non fuisti?

Fabula significat, quòd non in minimis, sed in magnis arduisq; rebus, à Dijs auxilium quis implorare debet.

DE FORMICIS ET CICADA. 99

HYemis erat medium, cum formicæ sparsim triticum

apricabant. Quod cicada aspiciens, cum inedia conficeretur, accessit ad eas, ac triticum pro alimonia, ut sibi cõcederent, orauit. Et cum formicæ eam rogarent quidnam æstate fecerit, num segnis, & otiosa eo tempore steterit, illis cicada ait, Neq; segnis, aut otiosa steti, sed cantu cecini, quo laborem uiæ uiatibus leuabam. Qua re audita, formicæ subridentes inquiunt, Si æstate cecinisti, ut uiantes delectares, nunc salta, ne frigore conficiaris.

Fabula significat, quod qui, quæ facienda sunt, suo tempore non fecit, is in angustias quando non putat, incidit.

DE VIRO ET VXORIBVS. 100

TEmpus erat ueris, quo quidam in delicijs educatus cũ nec iuuenis, nec senex esset (semicanus enim erat capillos) duas simul duxit uxores, unam quidem natu grandem, alteram uerò iuniorem. Cum omnes eandem habitarent domum, uxor anus ut uirum in amorem suum totum pelliceret, quotidie uiro caput pertractans, nigros sibi euellebat capillos, iunior uerò canos. Postremò ita illum depilarunt, quòd caluum, atq; ridiculum, non sine summo opprobrio uirum reddiderunt. Fabula significat, quòd mul-

FABVLA EX LAMIA POLITIANI DESVMPTA.

AVes olim propè uniuersæ, noctuam adierunt: rogaruntq; eam, ne posthac in ædium cauis nidificaret, sed in arborum potius ramis, atq; inter frondes: ibi enim uernari suauius. Quin eidem quercum modò enatam pusillam, tenellamq; adhuc ostendebant, in qua scilicet molliter (ut aiebant) & sidere ipsa aliquando noctua, & suum sibi construere nidum posset. At illa, facturam se negauit. Quin inuicem consilium dedit his, ne arbusculæ illi se crederent: laturam enim quandoq; esse uiscum, pestem uidelicet auium. Contempsere illæ (ut sunt leue genus, & uolaticum

ticum) sapientis unius noctuæ consilium. Iam quercus adoleuerat, iam patula, iam frondosa erat. Ecce ibi aues illæ omnes gregatim ramis inuolitant, lasciuiunt, subsultant, colludunt, cantillant. Interea quercus ea uiscum protulerat, atque id homines animaduerterant. implicitæ ergo repentè ibi omnes pariter miscellæ, ac frustra eas sera pœnitentia subijt, quòd salubre illud consilium spreuissent. Atque hoc esse aiunt, cur nunc aues omnes, ubi ubi noctuam uiderint, frequentes eam quasi salutant, deducunt, sectantur, circunsidunt, circumuolitant. Etenim consilij illius memores, admirantur eam nunc ut sapientem, stipantq; densa caterua, ut uidelicet ab ea sapere aliquando discant. Sed opinor frustra, imò uerò etiam interdum cum magno ipsarum malo. Nam ueteres illæ noctuæ reuera sapiētes erāt: nunc multæ noctuæ sunt, quæ noctuarum quidem plumas habent, & oculos, & rostrum, sapientiam uerò non habent. Morale.

Bene monentis consilia ne spernas, hæc fabula docet.

APOLOGVS EX SECVNDO libro Petri Criniti de honesta disciplina desumptus.

SAta est olim cucurbita iuxta arborem pinum, quæ grādis admodum & ramis patulis extabat: cucurbita uerò cum multis pluuijs, atque cœli temperamento creuisset, lasciuire incipit, & ramulos audacius porrigere. Iam serpebat in pinum, iam surgere, iam ramos, & frondes inuoluere audebat, ampliora folia, candenteis flores, prægrandia poma, & uirescentia ostentans. Itaq; tanto fastu, atq; insolentia intumuit, ut pinum arborem ausa sit aggredi. Et uides, inquit, ut te supero, ut amplius folijs, ut uigore præsto, & iamiam ad cacumen prosurgo? Tum pi-

nus, quæ ſenili prudentia, & robore pollebat, nihil mirata eſt cucurbitæ inſolentis audaciam, ſed ita ad eam reſpondit, Ego hic multas hyemes, calores, æſtus, uariasq; calamitates peruici, & adhuc integra conſiſto. Tu ad primos rigores minus audaciæ habebis, cùm & folia concidẽt, & uiror omnis aberit. Morale.

Secundis rebus non eſſe ſuperbiendum.

FABELLA DE CORVO ET Lupis, ex Ioan. Antonio Campano deſumpta.

COruus lupos per ardua montium iuga comitatur, partẽ ſibi prædæ fieri poſtulat, qui eos ſecutus nullo tempore deſtituiſſet, ſociusq; fuiſſet. Repulſus deinde à lupis, tanquam non eos, ſed prædam, cibumq; ſecutus, nec minus luporum ſi occiderẽtur, quàm cæterorum animaliũ exta fuiſſet uoraturus. Morale.

Non quid agamus ſemper inſpiciendum eſt, ſed quo ſumus animo, cùm agimus.

ALTERA DE PARTV terræ. Ex eodem.

TVrgida olim facta tellus, & mirum in modum tumida, magnum aliquod paritura uidebatur. Accurrunt finitimi, ſtupent agricolæ, terræ partum inter ſpem, metumq; expectant, alij Typhoëa illum centimanum, alij montes erupturos putabant. Aperitur terra, prodijt mus: & quod miraculo fore omnibus arbitrabantur, in riſum, atque iocum conuerterunt. Morale.

Non ſemper credendum promiſsis magnificis.

APOLOGVS DE MEMbris & uentre, ex Plinio.

HVmani artus cùm uentrem otioſum uiderent, ab eo diſcordarunt, & ſuum illi miniſterium negauerunt.

Cùm

Cum eo pacto, & ipsi quoq; deficerent, intellexerunt uentrem cibos acceptos per omnia membra diuidere, & cum eo in gratiam redierunt. Morale.

Magnæ res discordia pereunt, concordia ualent.

EX SECVNDO NOCTIVM Atticarum Gellij, Apologus Aesopi Phrygis memoratu non inutilis.

AEsopus ille è Phrygia fabulator, haud immerito sapiens existimatus est, cum quæ utilia monitu, suasuq; erant, non seuerè, non imperiosè præcepit, & censuit, ut philosophis mos: sed festiuos, delectabilesq; apologos commentus, res salubriter, ac prospicienter animaduersas, in mentes, animosq; hominum, cum audiendi quadam illecebra induxit. uelut hæc eius fabula de auiculæ nidulo, lepidè atq; iucundè præmonet, spem, fiduciamq; rerũ, quas efficere quis poßit, haud unquam in alio, sed in semetipso habendam. Auicula, inquit, est parua: nomen est caßita, habitat, nidulaturq; in segetibus, id fermè temporis, ut appetat meßis, pullis iamiam plumantibus. Ea caßita, in semẽtes forte concesserat tempestiuiores: propterea frumentis flauescentibus, pulli etiam tunc inuolucres erant. Cum igitur ipsa iret cibum pullis quæsitũ, monet eos, ut si quid ibi nouæ rei fieret, diceretur'ue, animaduerterẽt, idq; uti sibi, ut redijsset, nuntiarẽt. Dominus postea segetũ illarum, filiũ adolescentẽ uocat, &, Vides'ne, inquit, hæc ematuruisse, & manus iam postulare? Idcirco die crastino, ubi primũ diluculabit, fac amicos adeas, & roges ueniãt, operamq; mutuã dent, & messem hanc nobis adiuuẽt. Hæc ille ubi dixit, discesit. atq; ubi redit caßita, pulli trepiduli circũstrepere, orareq; matrẽ, ut statim iam properet, atq; aliũ in locũ sese asportet, nã dominus, inquiũt, misit qui amicos rogaret, uti

luce

luce oriẽte ueniãt, & metant. Mater iubet eos à metu ocio sos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos reiecit, crastino seges non metetur, neq; necesse est hodie uti uos auferam. Die igitur postero mater in pabulum uolat, dominus quos rogauerat opperitur. Sol feruit, & fit nihil, & amici nulli erãt. Tum ille rursum ad filium, Amici isti, inquit, magnam in partem cessatores sunt: quin potius imus, & cognatos, affines, uicinosq; nostros oramus, ut adsint cras tempori ad metendum? Itidem hoc pulli pauefacti matri nuntiant. Mater hortatur, ut tum quoque sine metu, ac sine cura sint: cognatos, affinesq; nullos fermè tam esse obsequibiles ait, ut ad laborem capessendum nihil cunctetur, & statim dicto obediant. Vos modò, inquit, aduertite, si modò quid denuo dicetur. Alia luce orta auis in pastũ profecta est. cognati, & affines operam, quã dare rogati sunt, supersedent. Ad postremum igitur dominus filio: Valeant, inquit, amici cũ propinquis. Afferes prima luce falces duas unam egomet mihi, & tu tibi capies alterã, & frumẽtum nosmetipsi nostris manibus cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audiuit: Tempus, inquit, est cedendi, & abeundi: fiet nunc dubio procul, quod futurum dixit. In ipso enim uertitur cuia est res, non in alio unde petitur. Atq; ita caßita nidum migrauit, & seges à domino demessa est. Hæc quidem est Aesopi fabula, de amicorum, & propinquorum leui & inani fiducia. Sed quid aliud sanctiores libri philosophorũ monẽt, quàm ut in nobis tantũ ipsis nitamur? Alia autẽ omnia, quæ extra nos, extraq; nostrũ animũ sunt, neq; pro nostris neq; pro nobis ducamus. Hũc Aesopi Apologum Qu. Ennius in satyris scitè admodum & uenustè uersibus quadratis composuit, quorum duo postremi isti sunt, quos haberi cordi, & memoriæ operæpretium

tium

tium esse hercle puto.

Hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm,
Ne quid expectes amicos, quod tu agere poßis.

DE ARIONE, ET DELphino, ex libr. xvi. Gellij.

VEtus & nobilis Arion cantator fidibus fuit. Is loco & oppido Methymnæus, terra atque insula omni Lesbius fuit. Eum Arionem rex Corinthi Periander amicum, amatumq; habuit, artis gratia. Is inde à rege proficiscitur terras inclytas, Siciliam, atque Italiam uisere. Vbi eò uenit, auresq; omnium, mentesq; in utriusque terræ urbibus demulsit: in quæstibus istic, & uoluptatibus, amoribusq; hominum fuit. Is tum postea grandi pecunia & re bona multa copiosus, Corinthum instituit redire. Nauem igitur & nautas, ut notiores, amicioresq; sibi Corinthios delegit. Sed eo Corinthios homine accepto, nauiq; in altũ prouecta prædæ, pecuniæq; cupidos cepisse consiliũ de necãdo Arione. Tum illum ibi pernicie intellecta, pecuniam cæteraq; sua ut haberent dedisse, uitam modò sibi ut parcerent, orauisse. Nautas precũ eius harum cõmisertũ esse illatenus, ut ei necem adferre per uim suis manibus temperarent. Sed imperauisse, ut iam statim corãm desiliret præceps in mare. Homo, inquit, ibi territus spe omni uitæ perdita, id unum postea orauit, ut priusquã mortẽ oppeteret, induere permitterent sua sibi indumẽta, & fides capere, & canere carmen casus illius sui consolabile. Feros & immanes nautas prolubium tamẽ audiendi subit. Quod orauerat impetrat. Atq; ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus, stansq; in summæ puppis foro, carmẽ, quod Orthiũ dicitur, uoce sublatißima cantauit. Ad postrema cãtus, cum

fidibus

fidibus ornatuq; omni, sicut stabat, canebatq;, eiecit sese procul in profundum. Nautæ haudquaquam dubitantes, quin perisset, cursum, quẽ facere cœperant, tenuerunt. Sed nouum & mirũ, & pium facinus contigit. Delphinũ repente inter undas adnauisse, & dorso super fluctus edito uectauisse, incolumiq; eum corpore & ornatu, Tænarum in terram Laconicam deuexisse. Tum Arionẽ prorsus ex eo loco Corinthum petiuisse, talemq; Periandro regi, qualis Delphino uectus fuerat, sese obtulisse, ei'que rem, sicut acciderat, narrauisse. Regem isthæc parum credidiße, Arionem quasi falleret, custodiri iußisse. Nautas requisitos ablegato Arione dißimulanter interrogasse, ecquid audissent in ijs locis unde uenissent, super Arionem: eos dixisse, hominem cum inde irent, in terra Italia fuisse, eumq; illic bene agitare, & studijs delectationibusq; urbium florere, atque in gratia pecunia'que magna fortunatum esse. Tum inter hæc eorum uerba, Arionem cum fidibus & indumentis, cum quibus se in salum eiaculauerat extitisse. Nautas stupefactos, conuictosq; ire inficias non quisse.

Morale. Documento est hæc fabula, plus aliquando inueniri in brutis animalibus clemẽtiæ, quam in his hominibus, qui præter opes nihil habent pensi, præter figuram nihil humanitatis.

NICOLAI GERBELEI
Phorcensis Apologus lepidissimus.

DE ARANEA ET PODAGRA.

ARanea paululum à texendo opere quietior, animi relaxandi gratia commodùm deambulabat. Huic se obuiam præbuit Podagra, tametsi paßibus ambiguis admodum ægrè illam assequeretur. Eius diei itinere utcunq; emenso,

emenso, non longe aberant ab oppidulo, cui regionis eius incolæ Tyche nomen indiderant. Vtrique consilium fuit, conditionis suæ hospitem præuestigare. Aranea non maximopere data opera in opulēti cuiusdā ciuis ædes diuertiti, ubi quaquauersum telas suas præpandebat prætendebatque retia: aderant illico nescio qui trygodæmones; qui textrinā illius demoliebantur. Momētaneū itaq; erat ipsius quò etiamnū cunque se uerteret ædificium. Nusquā etenim scopariorum oculatas scopas poterat effugere. Misera planè quæ in tanta rerum omnium affluentia, sola egebat pro turbabaturq;. Podagra uerò mendicabuli instar uix tandem egestosi cuiuspiam tuguriolū impetrarat. In id loci cum decubuisset, nihil non experiebatur miseriarum. Apponebatur cœnaturienti panis cibarius; aridis uix faucibus hianti hydropoteriū. Iamque diurno itinere lassescenti [illegible]torius ligneus, nullis frondibus, nullo gramine, sed prætenuibus paleis insternebatur. Atqui dicere non est huius instituti, quàm conuenerint male membris mollibus, cuticulæ (ut ita dixerim) holosericæ, stragula tā dura, tam barbari uilli. Oriente igitur uix tandem illo augusto sydere, quod exaudit, quod intuetur omnia, conuenere rursum Aranea simul & Podagra. Prior Aranea præteritæ noctis molestias, tot locorum commutatiónes denarrat, nunc hero exprobrans munditiem, nunc nimiam scopariorum obseruantiam: Podagra contra de hospitis sui egestate compluria comminiscitur. Nec otium habet administrare Araneæ liuidas uibices, quas adamantina fulcra tenellæ cuticulæ impresserant. Consilium ineunt, Araneam deinceps pauperum tuguria, Podagram uerò diuitum aulas debere subingredi: in hanc Aranea pedibus, Podagra animis uadit sententiam. Veruntamen tenebris iam

iam in

iam increſcentibus, urbi cuipiam ſeſe approximant: Podagra inſtituti non immemor pedetentim ſe in numoſi cuiuſdam domum illatebrauit. Qua commodùm ab hero conſpecta Dij boni, qua beneuolentia, qua humanitate, quibus nominibus excipitur! Supponuntur, ſubſtruunturq́; olorinæ culcitræ, toralia perdicum ſubalaribus plumis referta. Taceo uinum dulce, uinum nigrum, Leſbium, Surrentinum. Taceo ficedulas, phaſianos, atq; eas auiculas quæ binis ſuperbiunt cordibus. In ſumma nihil deliciarum, nihil uoluptatum non exhauriebat. Aranea pauperis caſam ingreſſa, telas orditur quaquauerſum parietes interpatent, retia ſuſpendit. Orbiculari operi manibus, pedibusq; incumbit. Reficit abrupta, perficit intercepta: Et, ut dicam breuiter, uacua dominatur in aula. Nullas inſidias, nullius formidat inſultus. Imò uerò etiam iam ſcopis ſuperior omnibus. Non multo pòſt Podarga Araneam conuenit, delicias ſuas, felicitatem, fortunas ampliter exornat. Aranea miris laudibus extollit imperium ſuum, ædificandi texendiq; libertatem. Placuit tandem hæc utriuſque ſententia, quorſumcunque proficiſcerentur, Podagram in diuitum domos, Araneam in pauperum tuguria debere diuertere.

Morale. Apologus hic tametſi ad uſus uarios accommodari queat, id tamen in primis declarat, alium alio loco fortunatiorem eſſe. Præterea morborum domicilium eſſe diuitum aulas. Ad ultimum, nuſquam libertatem maiorem, quàm ubi diuitiarum minus.

FINIS.

tancum uenenum lateret in uasculo. Maritus mori cupiens ficus comedit uiniuersas, ratus eam optimam moriendi, & uxoris iram euadendi uiam esse. Rediēs mulier, quum pullos omnes à miluo ereptos esse cognosceret, sumpto ingenti baculo, maritum malum pullorum custodem uerberare decreuerat. Cui incipiens maritus, Noli, inquit, uxor, me iamiam moriturū uerberare. Omne enim uasculi uenenum comedi, ut errati pœnas luam. Tunc mulier ira in risum uersa marito ignouit, qui pro pullis male seruatis alio pacto ei satisfecit.

Fabula indicat, aduersus insipientes nullum idoneum esse remedium.

FINIS.

INDEX FABVLARVM AESOPI, ET ABSTEMII.

Anguilla

iam increſcentibus, urbi cuipiam ſeſe approximant: Podagra instituti non immemor pedetentim ſe in numoſi cuiuſdam domum illatebrauit. Qua commodùm ab hero conſpecta Dij boni, qua beneuolentia, qua humanitate, quibus nominibus excipitur! Supponuntur, ſubstruunturq́; olorinæ culcitræ, toralia perdicum ſubalaribus plumis referta. Taceo uinum dulce, uinum nigrum, Leſbium, Surrentinum. Taceo ficedulas, phaſianos, atq; eas auiculas quæ binis ſuperbiunt cordibus. In ſumma nihil deliciarum, nihil uoluptatum non exhauriebat. Aranea pauperis caſam ingreſſa, telas orditur quaquauerſum parietes inter patent, retia ſuſpendit. Orbiculari operi manibus, pedibusq; incumbit. Reficit abrupta, perficit intercepta: Et, ut dicam breuiter, uacua dominatur in aula. Nullas inſidias, nullius formidat inſultus. Imò uerò etiam iam ſcopis ſuperior omnibus. Non multo pòſt Podarga Araneam conuenit, delicias ſuas, felicitatem, fortunas ampliter exornat. Aranea miris laudibus extollit imperium ſuum, ædificandi texendiq; libertatem. Placuit tandem hæc utriuſque ſententia, quorſumcunque proficiſcerentur, Podagram in diuitum domos, Araneam in pauperum tuguria debere diuertere.

Morale. Apologus hic tametſi ad uſus uarios accommodari queat, id tamen in primis declarat, alium alio loco fortunatiorem eſſe. Præterea morborum domicilium eſſe diuitum aulas. Ad ultimum, nuſquam libertatem maiorem, quàm ubi diuitiarum minus.

FINIS.

tancum uenenum lateret in uasculo. Maritus mori cupie[ns] ficus comedit uniuersas, ratus eam optimam moriendi, & uxoris iram euadendi uiam esse. Rediẽs mulier, quum pullos omnes à miluo ereptos esse cognosceret, sumpto ingenti baculo, maritum malum pullorum custodem uerberare decreuerat. Cui incipiens maritus, Noli, inquit, uxor, me iamiam moriturũ uerberare. Omne enim uasculi uenenum comedi, ut errati pœnas luam. Tunc mulier ira in risum uersa marito ignouit, qui pro pullis male seruatis alio pacto ei satisfecit.

Fabula indicat, aduersus insipientes nullum idoneum esse remedium.

FINIS.

INDEX FABVLARVM AESOPI, ET ABSTEMII.

Anguilla

Legat

SEB. GRYPH. GERMANVS EXCVD. LVGDVNI
M. D. XLVIII.

BIBLIOTHECA SEMINARII CONCORDIENSIS